

Izdaja upravni odbor
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Alojz Breznikar, Jože Dela-
lut, Ivo Kohlenbrand, Mar-
jan Kolar, inž. Stane Le-
nasi, inž. Vlado Rac, Jože
Sater, Tone Vehovar, inž.
Jože Zunec

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Tel. int. 304

Tisk: CP Mariborski tisk
Maribor

Direktor Gregor Klančnik

Integracija in eksistenca zaposlenih

Po obisku pri predsedniku Stanetu Kavčiču

V televizijskih poročilih in iz dnevnih poročil smo bili seznanjeni, da je predsednik izvršnega sveta republiške skupščine Stane Kavčič sprejel predstavnike železarn Jesenice, Ravne in Štore. Na tem sestanku sem zastopal našo delovno organizacijo, zato lahko posredujem o njem izvirne vesti, ob tem pa želim podati tudi druge novice.

Vsem je v glavnem že znano, da se je predsednik Kavčič v prvi vrsti zanimal, kako nam poteka proces integracije. Seznanili smo ga s finančnim položajem železarn Jesenice, Ravne in Štore. Po devetih mesecih letošnjega leta so vse tri v poslovni izgubi. Razložili smo načrt in dosedanje delo pri iskanju izhoda iz nezavidljivega položaja in pri integraciji kot sredstvu za izboljšanje ekonomskega položaja posameznih železarn in slovenskega jeklarstva kot celote.

Potem ko smo obrazložili integralno usklajeni razvojni program, ki kaže, da bodo slovenske železarne brez izjeme v poslovno finančnih težavah vse do 1971. leta in da se od 1972. leta dalje ponovno prognozira akumulacija, kar pomeni, da jeklarstvo na Slovenskem ima svojo perspektivo, smo prikazali, kaj bi moralo za rešitev položaja biti vsaj za kritična tri naslednja leta doseženo.

Železarne se obvezujejo, da bodo z intenzivnim prizadevanjem zoževale vse notranje slabosti in izvršile vse, kar je potrebno za sanacijo v območju samih delovnih skupnosti. Poleg tega smo posredovali naslednje zahteve, ki so pogoj integracije in obstanka slovenskih železarn: — da se v konceptu razvoja slovenske industrije predvidi širjenje proizvodnje na osnovi jeklarskih izdelkov železarn SRS; — da se za zniževanje poslovne izgube takoj ali vsaj z novim poslovnim letom 1969 znižajo družbene dajatve — podlaga pismo železarn izvršnemu svetu z dne 5. septembra 1968;

— da se za povečanje likvidnosti in znižanje stroškov iz republiških rezerv oskrbi povečanje trajnih obratnih sredstev; — da se za znižanje obremenitev s podaljšanjem in olajšanjem investicijskih

kreditnih pogojev razbremeni železarne v naslednjih letih;

— da se železarnam poleg ustreznih tranš pri izkoriščanju odobrenih investicijskih kreditov odobri dodatni kredit za dopolnitev in uskladitev proizvodnih naprav.

Predsednik Kavčič ni pokazal posebne navdušenja za zoževanje zahtevanih družbenih dajatev in zmanjšanje prispevka na osebne dohodke, z zadovoljstvom pa je sprejel idejo reševanja železarn SRS v ožji povezavi s kovinsko predelovalno industrijo. V zvezi z izvozom izdelkov železarn SRS v celoti podpira zahtevo po povečanju retencijske kvote, podpira tudi zahtevo po oprostitvi obresti na poslovni sklad, previden pa je bil z izjavo pri zahtevi za znižanje prispevka na osebne dohodke. Rekel je, da bo v kratkem izdana podjetjem s poslovno izgubo odobritev, da ne oblikujejo sklada za stanovanjsko izgradnjo. S posebnim zadovoljstvom je obljubil polno podporo pri krčenju poti v samoupravni ledini, ko se z motivacijo, da

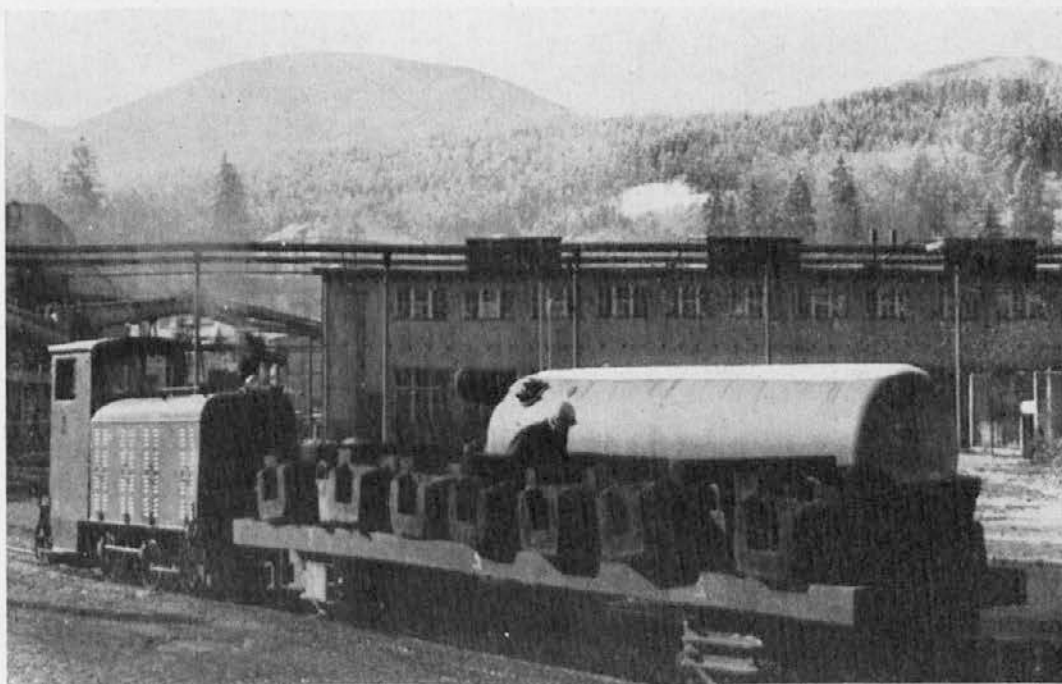
združitev zožuje samoupravne pravice, poskuša zadrževati integracijski proces.

Na koncu je podal oceno o integracijskem gibanju v železarnah SRS še član izvršnega sveta inž. Ivan Zupan. Rekel je, da je prizadevnost v tej dejavnosti največja in da je zato potrebna paznje in podpore.

Predsednik Kavčič je sestanek zaključil z željo, da železarne izdelajo načrt konkretnih akcij in odredijo končni termin za razpis referendum. Rekel je, da je združenje železarn Jesenice, Ravne in Štore v enotno delovno organizacijo osrednje in prestižno vprašanje v integracijskem gibanju na Slovenskem, zato bo enotno podjetje deležno podpore in bo imelo svoj vpliv pri oblikovanju gospodarske politike. Kolektiv, ki pa tega ne bi sprevidel, se bo odločil za životarjenje.

Poleg gospodarskega interesa za združenje proizvodnih in delovnih sposobnosti v samih železarnah se mora za krepitev jeklarstva razviti in biti prisoten tudi dolgoročni interes širše družbe. Kaj smo na tem področju do sedaj izvršili?

1. Izdelali smo integralno usklajen razvojni program za obdobje do 1974. leta. Ta je že bil predmet obravnave delavskih svetov in brez bistvenih pripomb sprejet na Jesenicah, Ravnah in v Štorah. Opis integralnega razvojnega programa slovenskih železarn je obdelal Vasilij Terse-

Prvi sneg

glav v prispevku, ki je nadaljevanje tega članka. Sledila bo sklenitev pogodb, ki bodo vsako od železarn vezale na vodenje enotne komercialno-proizvodne in investicijske politike.

2. Izdelana je specializacija proizvodnje po kвалitetah, dimenzijah in oblikah. To je drugi dokument, ki mora pomeniti trdne medsebojne obveznosti.

3. Tretje področje, ki je v oblikovanju, je sistem delitve dohodka in drugih sredstev, a predvsem osebnih dohodkov. Pri tem se hočem nekoliko dlje zadržati.

Razdelitev in uporaba razpoložljivih sredstev je v naših pogojih osrednji problem integracijskega procesa. Združeno podjetje ni sposobno voditi in usmerjati politike krepitve poslovnosti enotne delovne organizacije, ako osrednje upravno vodstvo ne razpolaga s sredstvi. Samostojna delitev dohodka po sestavnih delih integriranega podjetja razkrajja zasnovano specializacijo in onemogoča dosledno izvajanje enotnega in integralno usklajenega razvojnega programa. Pretoga koncentracija, odvajanje presežka dela in amortizacije pa na drugi strani pomeni zoževanje samoupravnih pravic, slabi občutek samostojnosti in s tem zmanjšuje interes, iniciativo in odgovornost za izboljševanje poslovanja ter povečevanje dohodka.

Predvidena integrirana delovna organizacija slovenskih železarn mora imeti tako zasnovani samoorganizacijski in samoupravni mehanizem in tak poslovno upravni organizem, ki bo omogočil vodenje enotne proizvodno razvojne in enotne komercialno poslovne politike. Zagotovljeno mora biti ob sočasni krepitvi samoiniciative za oblikovanje čim večjega presežka dohodka v posameznih železarnah usmerjevano skupno naganje razpoložljivih sredstev tja, kjer je za harmonično delovanje tehnološkega procesa potrebno, in tja, kjer so take naložbe najbolj donosne. To je dosegljivo tako, da se dohodek ugotavlja na ravni posameznih tovarn — železarn, osebni dohodki izračunavajo po enotnih merilih, po enotnih merilih oblikuje sklad skupne porabe, večji del ostanka dohodka in amortizacije pa koncentrira v skupni upravi slovenskih jeklarn.

Zamisel za ugotavljanje dohodka le na ravni celotnega podjetja po naši zakonodaji ni izvedljiva, a iz vzpodbudnih razlogov ni niti priporočljiva. V našem samoorganiziranju in medsebojnem sporazumevanju moramo zato poiskati tako rešitev, ki bo višino osnovne sestavine dohodka — globale osebnih dohodkov — odredjevala po enotnih merilih, glavni del poslovnega sklada pa bi se upravljal skupaj. V zvezi s povedanim sem v razpravo posredoval naslednji predlog:

1) Delitev amortizacijskega sklada

40 odst. amortizacije naj bi za zamenjavo osnovnih sredstev in v skladu z integralnim razvojnim načrtom uporabile železarne po lastni presoji in odobritvi delavskega sveta tovarn.

60 odst. amortizacije naj bi se koncentriralo za potrebe celotnega podjetja, ki bi se uporabljala v skladu z integralnim razvojnim programom po letnih gospodarskih načrtih, sprejetih od delavskega sve-

ta podjetja tako za pokrivanje anuitet nabave osnovnih sredstev kot za udeležbo za kreditne osnovnih sredstev.

2) Delitev dohodka

Dohodek naj bi se ugotavljal za vsako železarno posebej, po enotnem mehanizmu pa bi se delil:

- na del za osebne dohodke bruto, ki bi se po enotnih merilih ugotavljal v odvisnosti od dosežene proizvodnje za vsako železarno posebej;
- na del za proporcionalno udeležbo pri oblikovanju skupnega rezervnega sklada;
- na del za sklad skupne porabe, ki bi se ugotavljal v odvisnosti od števila zaposlenih;
- na ostanek dohodka posamezne železarne, od katerega bi se 80 odst. odvajalo v skupni poslovni sklad in 20 odst. za samostojno razpolaganje delovnim skupnostim tovarn.

Ako posamezne tovarne v periodičnih ali zaključnih računih ne bi izkazale zadostnih sredstev v dohodku, bi se morale odpovedati oblikovanju sklada skupne porabe, težko premostljiv pa bi bil primer, če dohodek ne bi pokrival niti po enotnih merilih obračunavanih in izplačanih osebnih dohodkov.

Predhodno izboljšanje finančnega položaja, pokritje izgub iz leta 1967 in 1968 in znižanje proizvodnih stroškov do take mere, da bodo posamezne delovne skupnosti iz dohodka pokrivala vsaj tekoča izplačila osebnih dohodkov, je pogoj združitve vseh treh železarn v eno podjetje in pogoj za vpeljavo predložene delitve sredstev, ki bo omogočila enotno politiko gospodarnosti slovenskega jeklarstva.

Zavedam se, da bo v delovnih organizacijah koncentraciji sredstev posvečena posebna pažnja, zato mora ta biti organizirana tako, da bo interes le-teh zagotovljen. Sredstva bi se morala prelivati obrestno preko interne banke, kar bi dalo možnost povečevanja skladov vlagatelja in vračanje v ustrezni višini takrat, ko bi se ta v zvezi z investicijskimi naložbami potrebovala.

In sedaj, kaj zajema moj predlog za ureditev osebnih dohodkov? V naših pogojih moramo v integracijskih posegih prednostno posvetiti pažnjo ljudem. Oni so tisti, ki razvijajo psihozo, na referendumu odločajo o združitvi in končno o usodi integriranega podjetja, zato morajo delavci v integraciji spoznati svoj neposredni interes.

Z integracijo ni možno vsakemu zaposlenemu zagotoviti enakega ali celo višjega položaja, zagotovljena pa bi morala biti višja življenjska raven z večjo varnostjo pri zaslužku in višjimi osebnimi dohodki. Združitev delovnih organizacij mora pomeniti popolnejšo delitev dela in specializacijo proizvodnje oziroma gospodarske dejavnosti — enotno integralno usklajen razvoj posameznih sestavin enotnega podjetja, enotno vodenje blagovnih in denarnih sredstev ter s tem boljše obvladovanje tehnološkega postopka, višjo gospodarnost poslovanja, nižje proizvodne stroške ob višjem dohodku ter s tem praviloma tudi višje povprečne osebne dohodke.

Za delavca je pri integraciji važen predvsem odgovor na naslednja vprašanja:

1. ali mu bo s tem dana večja varnost za njegov zaslužek in zaposlitev njegovih otrok?

2. kakšna bo politika ustvarjanja, delitve in predvsem višine osebnih dohodkov?

Ce je odgovor na ta vprašanja ob dobro osnovani integraciji pozitiven, tj. varnost in perspektiva zaposlitve bosta večji in večji bodo tudi osebni dohodki, bo odločitev večine za integracijo relativno lahka.

Koordinacijski odbor za pripravo združitve železarn SRS soglaša, da je pri izvedbi predel v interesu uspešno izvedene integracije posebno pažnjo posvetiti sistemu delitve osebnih dohodkov. V ta namen se je aktivirala grupa za obdelavo materije delitve osebnih dohodkov. Že ob startu v enotno podjetje bi naj bili izračuni osebnih dohodkov za enake učinke dela v vseh treh železarnah enaki, sistem izračuna pa čim bolj enostaven.

Koordinacijski odbor se zaveda, da je regulacijo in uskladitev sistema delitve osebnih dohodkov možno izvesti le z dodajanjem, to pomeni, da se bodo v slovenski črni metalurgiji poprečni osebni dohodki po tej izravnavi dvignili. Le na ta način je možno izvršiti regulacijo in uskladitev.

Smatram, da so ti principi za izdelavo enotnega sistema osebnih dohodkov upravičeni, saj bi z omenjenim povišanjem osebnih dohodkov le delno zmanjšali nesorazmerja z osebnimi dohodki drugih industrijskih, gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, dosegljivi pa bodo z boljšo gospodarnostjo.

Ko bodo usklajene višine osebnih dohodkov vseh kategorij delavcev in oblikovan enoten, in to čim enostavnejši sistem delitve osebnih dohodkov, se bo ugotovila potrebna masa finančnih sredstev. Globali osebnih dohodkov bruto bodo pokazali, kakšne posege bo potrebno napraviti na planirano število zaposlenih. Skupen interes bo, da se bodo poprečni osebni dohodki poviševali dodatno tudi s poviševanjem produktivnosti.

Koordinacijski odbor je že potrdil, da osebni dohodki v globalih in poprečnih ne smejo biti toliko odvisni od gibanja dohodka kot od proizvodnih rezultatov dela. Za izdelavo osnov delitvenega sistema je potrebno prvo sporazumno fiksirati izhodiščne točke.

Za olajšavo dela sem dal naslednje sugestije:

1. OBLIKOVANJE MASE OSEBNIH DOHODKOV

Za iskanje pravih izhodišč smo v zadnjih letih v enem podjetju več, v drugem manj poizkušali zajeti čim več spodbudnih sestavin in zato osebne dohodke vezati prvenstveno na gibanje dohodka. Praksa je demantirala teorijo, da so osebni dohodki izdatki, ki lahko variirajo skladno z doseganjem dohodka. V zadnjih treh letih smo bili priča, da na osebne dohodke deluje več zunanjih sestavin, na katere delavci nimajo nobenega vpliva, zato je nerazumno in tudi nesprejemljivo odredjanje stopnje, po kateri se iz dohodka ugotav-

ljajo globali osebnih dohodkov. Izvoz npr. bistveno zniža doseženi dohodek, popolnoma nepravilno pa bi bilo, če bi s tem padli tudi osebni dohodki. Predvsem v železarnah, kjer je dohodek bolj zaradi objektivnih kot subjektivnih vzrokov padel pod razmerja, ni možno tega jemati kot glavno izhodišče za oblikovanje mase osebnih dohodkov.

Na splošno pri ugotavljanju globalov osebnih dohodkov pridejo v poštev naslednji elementi:

- dohodek,
- blagovna proizvodnja in
- realizacija.

Blagovna proizvodnja, obračunana po enotnih cenah, daje najbolj objektivno sliko proizvodno ustvarjalnega dosežka. Realizacija že vnaša razliko, nastalo na tržiščih, odvisno od oddaljenosti odjemalca, domačega ali tujega plasmaja itd. Vpliv tržišča za objektivno ugotovitev višine osebnih dohodkov se lahko zmanjša z obračunavanjem gotovega blaga po enotnih cenah, razlika pa, ki je pri tem še vedno prisotna, nastane le z nihanjem obsega zalog gotovih izdelkov. Praksa je pokazala, da delavci razumejo nihanje višine osebnih dohodkov, če je to usklajeno z obsegom dosežene proizvodnje, ne morejo pa razumeti padca osebnih dohodkov takrat, če je ta posledica kopičenja zalog gotovega blaga, niti porasta takrat, če je ta rezultat prodaje iz zalog.

Predlog

Masa osebnih dohodkov naj bi se ugotavljala po enotnih prodajnih cenah proizvedenega in kvalitetno prevzetega (z odbitkom reklamacij) gotovega blaga za tržišče — to naj tvori vsaj 95 odst. vseh izplačanih osebnih dohodkov. S periodičnim obračunom ugotovljeni dohodek lahko iz presežka oblikuje dodatni osebni dohodek, ki ne bi presegal 5 odst. mesečnih globalov.

S tem predlogom bi se osebni dohodki gibal skladno z gibanjem proizvodno ustvarjalne dejavnosti.

2. DELITEV GLOBALOV OSEBNIH DOHODKOV

Delitev osebnih dohodkov naj bi bila urejena tako, da bo dosežena čim večja enotnost znotraj celotnega podjetja, istočasno pa mora biti dana spodbuda delovnim skupnostim posameznih sestavin za dosego višjih proizvodno-poslovnih rezultatov.

Na podlagi predloga 1. točke bi bilo treba sistem urediti tako, da se delovna mesta oziroma dela ocenjujejo in diferencirajo s številom enot. Vrednost enote naj bi se ugotavljala v odvisnosti od mesečne vrednosti na zaposlenega proizvedenega kvalitetno prevzetega gotovega blaga. Pri tem je dilema, ali naj se vrednost enote ugotavlja za celotno podjetje ali naj se ugotavlja za vsako železarno ali celo za vsak obrat posebej.

Predlog

Vrednost enote naj se ugotavlja za vsako železarno posebej, za skupne organe pa s povprečjem.

3. DELITEV ZNOTRAJ DELOVNIH ENOT — ŽELEZARN

Za izračun pripadajočega osebnega dohodka na posameznika je treba izvršiti rangiranje delovnih mest oziroma del in vpeljati merila, ki kažejo učinkovitost dela kot kriterij za višino pripadajočega osebnega dohodka.

Prvo se moramo pri tem odločiti za princip razponov najnižjega in najvišjega osebnega dohodka v skupnem podjetju.

Predlog

Razpon najnižjega in najvišjega osebnega dohodka v celotnem podjetju naj bi bil 1 : 7. Za dosego pravih nians znotraj tega razpona pa naj se ranglista razdeli na 35 skupin.

Drugo, kar se mora odločiti, je, ali ocenjujemo delovno mesto ali delo.

Predlog

Za dela, ki se dajo časovno normirati in iz časovnih norm ugotavljati količinske in vrednostne norme, naj se za ranglisto ocenjuje delo.

Za dela, kjer ni možno razen časa prisotnosti vpeljati točnih meril, naj se rangira delovno mesto.

In tretje — rangiranje del oziroma delovnih mest je možno izvršiti z analitsko oceno ali empirično.

Predlog

Uporabi naj se kombinirana metoda, analitična ocena naj se izvrši za mrežo 500 izhodiščnih delovnih mest oziroma del, ostala delovna mesta pa se razdelijo po primerjalni metodi.

4. STIMULACIJA ZA UČINKOVITEJŠE DELO

Pravilno je, če je višina osebnih dohodkov čimbolj odvisna od neposrednega učinka dela posameznika. Osebni dohodki, ki so višji ali nižji zaradi uspeha ali ne-

uspeha drugih, niso niti spodbudni niti pravični. Vemo, kdo odloča o dobro ali slabo sklenjenih pogodbah in kdo vpliva na dobro ali slabo izdelano blago. Sma- tram, da mora to priti do izraza v mehanizmu delitve osebnih dohodkov.

Neposredni proizvajalci — manualni delavci — naj bi svoje dohodke imeli vezane prvenstveno na količino kvalitetno izvršene lastnega dela, organizatorji proizvodnje pa bi morali biti v večji odvisnosti od proizvodno poslovnih uspehov.

Predlog

Za manualna delovna mesta in dela naj se enote vrednotijo z gospodarskim načrtom za dobo 6 mesecev.

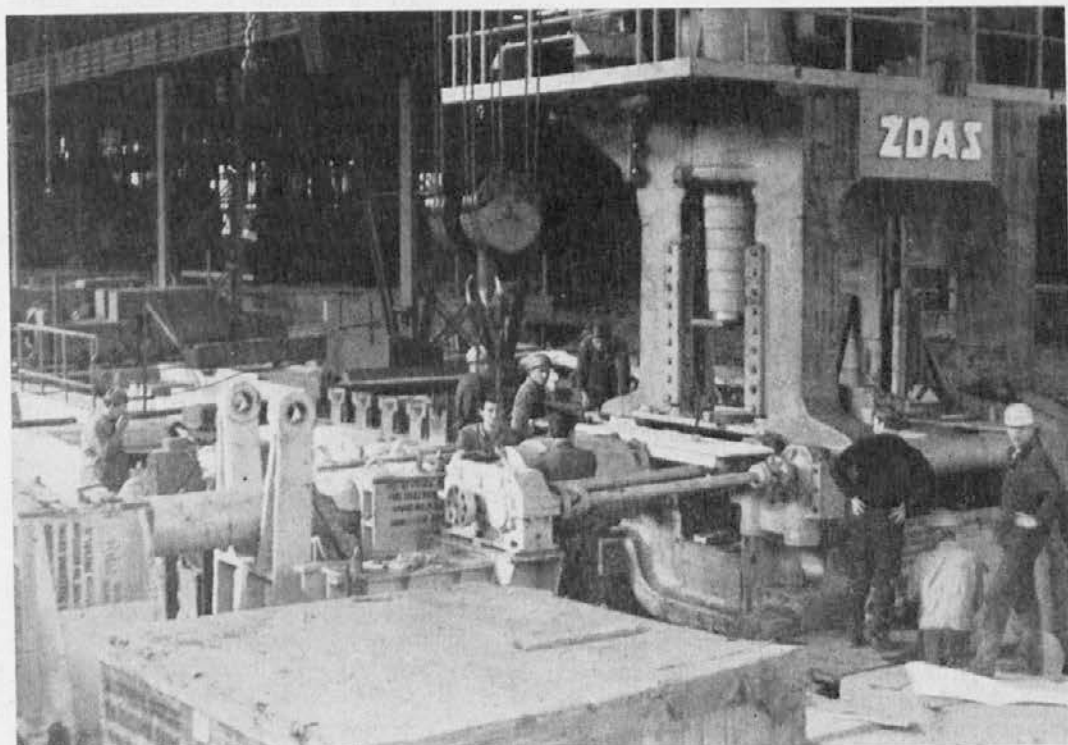
Za organizatorje proizvodnje naj se enote vrednotijo v odvisnosti od dosežene produktivnosti dela, merjene na kvalitetno izvršeno proizvodnjo gotovega blaga.

Praksa v svetu se vedno bolj oddaljuje od norm in premij kot sredstev za dosego višjih učinkov in pravilnejšega izračuna plač. Visoko organizirane tovarne, ne samo tiste s tekočim trakom, temveč celo velike železarnice, že uporabljajo vrednotenje dela in delovni čas kot edino izhodišče za izračun prejemkov. Želja bi bila, da bi tudi v slovenskem jeklarstvu prešli na tak enostavnejši sistem, ki ima to prednost, da ne razvija notranjega antagonizma in škodljive nevoščljivosti. To pa bi zaenkrat pomenilo precejšen riziko.

Predlog

Za manualna dela, kjer se učinek da meriti, je predpisati enotno metodologijo normiranja časa in dati možnost prese-ganja norm. Za manualna dela, kjer učinkov ni možno točno meriti, naj se uvede mehanizem, ki bi omogočil ocenjevanje obsega in kvalitete izvršenega dela in v obliki odmerjanja procenta za dodatne osebne dohodke.

Za organizatorje proizvodnje naj se poleg pripadajočega števila enot te vrednotijo v odvisnosti od dosežene produktiv-

Ždarski blooming na Ravnah

Foto: M. Ugovšek

Priprava vložka

nosti dela železarne, merjene na proizvodnjo gotovega blaga. Poleg tega naj se s predpisanim mehanizmom omogoči ocenitev učinkovitosti izvrševanja delovnih dolžnosti in v obliki odmerjenega procenta omogoči povišanje mesečnih prejemkov.

5. PREMOSTITEV RAZNIH DODATKOV

Grupa bo lahko ugotovila, da so sedaj na Jesenicah, Ravnah in Štorah vpeljeni razni dodatki. Na Ravnah npr. dodatek za stalnost, dodatek za dopust, na Jesenicah dodatek za malico in podobno. Verjetno pri prvem skoku v enotni sistem ni možno že odpraviti in popolnoma izravnati vseh dodatkov.

Predlog

Dodatki naj se čim bolj izravnavajo, izplačujejo pa tako, da se odbijejo od izračunane oziroma odredene vrednosti enote, za vse ostali obračun pa se osebni dohodki obračunavajo z reducirano vrednostjo enote.

6. DELOVNI ČAS

Razumljivo je, da je enotnost osebnih dohodkov možno doseči le z enotnostjo delovnega časa. Železarne do sedaj v glavnem še niso uspele preiti na skrajšani delovni čas. To je vpeljano le v tistih obratih, kjer teče neprekinjeni tehnološki postopek — pri proizvodnji surovega jekla, v valjarnah, kovačnicah itd. Za vse ostale dejavnosti, kjer se dela v eno-, dvo- ali triizmenskem delu, so delovni časi različni.

Predlog

Kjerkoli je iz ekonomskih razlogov željeno, naj se predvidi 4-izmensko delo in temu izjemno prizna tudi proporcionalno višje število enot. Za vsa ostala dela in delovna mesta se mora predpisati enotni delovni čas, ki bo tudi osnova za izračun osebnih dohodkov.

Termini za izdelavo enotnega mehanizma osebnih dohodkov

Delovna grupa naj bi delo organizirala tako, da bi bilo rangiranje izhodiščnih delovnih mest in del, ki bodo orientacija za razporeditev vseh drugih delovnih mest in del, izvršeno do 15. februarja 1969.

Rangiranje vseh delovnih mest oziroma del, ki ga morajo izvršiti v te namene osnovane strokovne komisije po železarnah, naj bi bilo opravljeno do 15. marca 1969.

Uvedba enotne metodologije za predpisovanje časovnih norm naj bi bila izvršena do 31. januarja 1969.

Izdelava osnutka celotnega sistema in pravilnika naj bi bila izvršena do 31. marca 1969.

Za izdelavo celotnega osnutka so poleg osrednje grupe železarn SRS za osebne dohodke, ki vodi celotno delo, v železarnah Jesenice, Ravne in Štore osnovani strokovni teami, ki bodo obdelali podrobno rangiranje in uvedbo enotnih meril za obračun osebnih dohodkov.

Obrazložena sugestija, ki sem jo posredoval osrednji grupi za osebne dohodke, naj bi služila kot osnova za lažji pristop k najbolj zahtevni materiji združevanja.

Vasilij Terseglav

Osnovne značilnosti razvojnega programa integriranih slovenskih železarn

Predpriprave, potrebne, da postopoma pridemo do končnega cilja — integracije slovenskih železarn — vodi koordinacijski odbor, ki ga sestavljajo direktorji treh slovenskih železarn. Kot prvi dokument je ta odbor izdelal aprila letos študijo o zasnovi integracije slovenskih železarn. Z vsebino te študije je bil naš kolektiv seznanjen na zasedanju delavskega sveta dne 23. aprila letos.

Ta zasnova daje temeljne smernice in okvir tako za bodočo organizacijo združenega podjetja kot okvirno specializacijo in delitev proizvodnega programa. S tem je bila istočasno okvirno začrtana tudi smer bodočega razvoja posameznih železarn v združenem oz. enotnem podjetju.

Kot naslednji korak k integraciji je bil na podlagi teh zasnov izdelan elaborat o integralnem razvojnem programu slovenskih železarn. Z njegovo vsebino je bil kolektiv našega podjetja podrobno seznanjen na zasedanju delavskega sveta dne 8. novembra 1968.

Enoten, med seboj usklajen proizvodni program in razvoj posameznih železarn je ena od najvažnejših osnov integracije. Potrebno je, da so z njegovo vsebino, ki določa mesto in vlogo posameznih železarn v enotnem podjetju, seznanjeni vsi naši sodelavci. S tem namenom je v naslednjem tudi podan izvelek najvažnejših poglavij integralnega razvojnega programa slovenskih železarn.

Glavne smeri, ki jih integralni razvojni program zasleduje, so:

— za izoblikovanje gospodarnosti nujno potrebna delitev proizvodnega programa,

S tem nočem podcenjevati obsežnosti, kvalitetne zahtevnosti in nujnosti dela pri organizaciji medsebojnih odnosov in komunikacijah, ki naj bi bila izvršena v pripravljalnem času.

To je medsebojno ozko povezana problematika, zato bo morala biti obdelana sočasno. V ta namen je osnovana posebna grupa, ki bo na podlagi smernic koordinacijskega odbora izdelala osnutek o obsegu koncentriranja strokovnih služb, o samoupravnem in upravnem organizmu, mestu in vlogi posameznih železarn in skupnih organov. To področje bo nudilo odgovor na kočljiva vprašanja, kakšen položaj se lahko predvideva za posameznika v enotnem podjetju. O tem naj bi nas naše glasilo seznanilo v eni od prihodnjih števil.

Bralca moram na kraju obvestiti, da smo pri predsedniku Kavčiču dali obveznost, da bomo do maja prihodnjega leta zaključili priprave in pristopili k izvedbi referendumu. Odgovornost za integracijo slovenskega jeklarstva v skupno regionalno podjetje je torej dobila konkretno obliko — naš je interes, da bi jo uspešno in v korist varnosti zaposlenih izpeljali.

- boljše in tudi lažje obvladovanje tehnološkega postopka, kajti že sama specializacija proizvodnega programa omogoča učinkovitejšo delitev intelektualnega in strokovnega dela,
- večjo ekonomičnost proizvodnje in s tem hitrejšo dinamiko rasti dohodka,
- povečanje obsega proizvodnje,
- povečanje stopnje predelave jekla znotraj združenega podjetja.

Za doseg te smotrov predvideva integralni razvojni program:

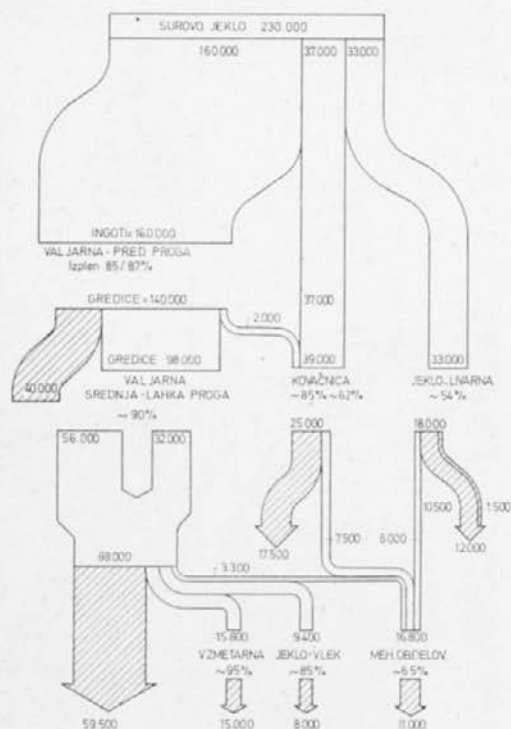
- novo dinamiko gradnje objektov po že odobrenih investicijskih programih,
- nekatera nova, dodatna investicijska vlaganja, namenjena za izpopolnitev, medsebojno uskladitev in razširitev osnovnih in predelovalnih obratov.

Vsebinsko obsega integralno razvojni program naslednja poglavja:

- opis sedanjega stanja naložb po 47. natečaju, to je investicij v teku,
- novo dinamiko nadaljevanja investicij v teku,
- kratek opis in potrebna sredstva za dodatne investicijske naložbe,
- predvideno dinamiko rasti proizvodnje po količini in vrednosti v obdobju do leta 1975,
- za planirani obseg proizvodnje potrebno višino obratnih sredstev,
- prikaz celotnega dohodka, stroškov in dohodka ter
- prikaz razpoložljivih sredstev in obveznosti posameznih železarn in združene-ga podjetja v obdobju do leta 1975.

Osnova, na kateri gradimo naš nadaljnji razvoj in obseg proizvodnje, so sedanja

ŽELEZARNA RAVNE

Grafikon 2

obločno pečjo z napravo za kontinuirano ulivanje gredic.

Integralni razvojni program predvideva, da se izgradnja druge TH peči in s tem povečanje obsega proizvodnje surovega železa odloži in prenese v naslednje časovno obdobje po letu 1975, kadar bi pač nastopila upravičena potreba po povečanem obsegu proizvodnje surovega železa.

Že v aprilu letos izdelani zasnovi integracije slovenskih železarn je ugotovljeno, da kapacitete surovega jekla v železarni Jesenice in Ravne zadostujejo za potrebo toplo predelovalnih obratov vseh treh železarn. Ravno tako imata jeseniški blooming in predproga na Ravnah zadostno kapaciteto za oskrbovanje vseh valjarn s polizdelki.

Zato integralni razvojni program predvideva, da se v Štorah odloži tudi izgradnja nove topilnice s kontinuiranim ulivanjem gredic. Tudi gradnja jeklarne v Štorah naj bi se realizirala šele takrat, ko bi v okviru združenega podjetja nastala potreba po večji količini surovega jekla.

Osnova, na kateri se gradi nadaljnji razvoj združenega podjetja, ki ga zajema integralni razvojni program, je torej:

v železarni Jesenice, Ravne in Štore v predvidenem obsegu dokončane investicije po 47. natečaju s časovnim premikom izgradnje TH peči in jeklarne v Štorah do trenutka, ko bodo nastale potrebe po večjem obsegu proizvodnje surovega železa in jekla, in ko bo gradnja teh objektov gospodarsko upravičena in utemeljena.

Iz te osnove gradimo naš nadaljnji razvoj. Ta predvideva v posameznih železarnah določena, relativno manjša dodatna investicijska vlaganja, potrebna za doseg čim večje ekonomičnosti poslovanja, specializacije proizvodnje, popolne celovitosti in povečanja finalizacije. Ta dopolnilna investicijska vlaganja so po posameznih železarnah naslednja:

JESENICE

Plavž

Potrebna je rekonstrukcija enega od obstoječih plavžev, pri čemer naj bi se volumen plavža povečal na 500 m³. V okvir rekonstrukcij tega obrata spada tudi izgradnja čistilne naprave — naprave pri aglomeraciji.

Žična valjarna

Kakor je razvidno iz pozneje prikazane pregleda gibanja proizvodnje, opuščajo Jesenice svoje stare valjarne paličastega jekla na Javorniku. Jesenice se v končni fazi sploh ne pojavljajo več kot proizvajalec blagovne proizvodnje paličastega jekla.

Povečuje pa se obseg proizvodnje žične valjarne, za kar je potrebna dograditev proge 250 Ø za tretjo žilo. Dalje so v žični valjarni potrebne še škarje in hladilna miza. Žična valjarna valja namreč lahko profile do 28 Ø v količini, ki je potrebna za predelavo v lastnem jeklovleku.

Žičarna

Vzporedno z žično valjarno se povečujejo kapacitete žičarne, predvsem v fini in tanki žici, nujna pa je tudi razširitev kvalitnega asortimenta, kar vse zahteva določene izpopolnitve sedanje opreme tega obrata.

Elektrodni oddelek

Povečana rast potrošnje zahteva povečani obseg proizvodnje varilnih žic in varilnih elektrod, za kar se predvideva izgradnja nove linije v elektrodnem oddelku.

Z izjemo rekonstrukcije plavža se torej vse dopolnilne investicije na Jesenicah nanašajo na povečanje obsega proizvodnje žice ter njene predelave v finalne žičarske proizvode.

RAVNE

Topilnica

Z izgradnjo nove jeklarne bo znašala skupno s staro topilnico kapaciteta proiz-

vodnje surovega jekla okroglo 200.000 t surovega jekla letno.

Kot dopolnilna investicija v naši jeklarni se predvideva nabava sodobne degazacijske naprave za novo topilnico. Njen primarni namen je izboljšanje kvalitete jekla, dosežene z odplinjevanjem tekočega jekla. Z zniževanjem koncentracije kisika pa se istočasno znižujejo tudi nekovinski vključki.

Vzporedno s tem pa energično odplinjevanje v degazacijski napravi omogoča skrajšanje dobe trajanja šarže. S tem bi se proizvodnja surovega jekla na Ravnah lahko zvišala do 230.000 t letno. Razen tega se predvideva tudi nabava mešalne naprave za eno od peči v novi jeklarni in izgradnja obdelovalnice ingotov.

Valjarna

Pri sedanji izvedbi naše valjarne služi srednja proga istočasno kot predproga lahki progi. Da bo možno izkoristiti polno kapaciteto obeh prog, je treba razen tega, da prevzame proizvodnjo gredic nova težka proga, osamosvojiti našo lahko progo. Zgraditi je torej treba dodatno predogrodje lahki progi in zagrevno peč.

Pri obratovalnem času 7000 ur letno lahko ti dve progi dosežeta letno kapaciteto 88.000 t valjanega paličastega jekla.

Remontna in mehanska obdelovalnica

S povečanim obsegom proizvodnje livarne in kovačnice se vzporedno povečuje obseg obdelave, istočasno pa se bo postopoma koncentrirala v naši mehanski obdelovalnici tudi izdelava rezervnih delov za združeno podjetje. Vse to zahteva izpopolnitev in modernizacijo strojnega parka.

Razen navedenega so potrebna relativno manjša vlaganja tudi v naš TKR, energijo in transport.

ŠTORE

V Štorah se pri obstoječem plavžu predvideva izgradnja mešalca in stresalne po-

Grad

novce. Z mešalcem je omogočeno celotno količino surovega železa uporabiti za nadaljnjo predelavo v tekočem stanju, strelsalna ponovca pa je potrebna za predvideni postopek direktnega ulivanja kokil iz plavža.

V valjarni valjev se predvideva izgradnja plamenične indukcijske peči ter manjše dopolnilne investicije v livarno specialne litine, ki so jo Štore zgradile iz lastnih sredstev.

Vse zgoraj kratko navedeno je osnova in koncept bodočega razvoja treh železarn v okviru enotnega podjetja.

Ocenjena aproksimativna vsota potrebnih denarnih sredstev za te dopolnilne investicije v vseh treh železarnah je 138 milij. din, od česar odpade na železarno Jesenice 80, Ravne 40 in Štore 18 milij. din.

Dopolnilna investicijska vlaganja časovno sovpadajo z investicijami po 47. natečaju. Po izdelanem integralnem razvojnem programu bodo dokončane v eni železarni prej, v drugi kasneje, v celotnem obsegu pa do 1. 1974.

Osrednje poglavje elaborata je prikaz gibanja proizvodnje po posameznih železarnah in v skupnem podjetju po posameznih letih v časovnem obdobju od 1969. do 1975. leta.

Iz obsežnih tabelarnih pregledov in grafikonov v elaboratu je v naslednjem prikazan za vsako železarno posebej le obseg proizvodnje v prvem, to je 1969. letu in zadnjem 1975. letu, ko bo obseg proizvodnje dosegel po dokončanju sedanjih in dopolnilnih investicijskih vlaganj svoj planirani obseg (tabele 1, 2 in 3 ter grafikoni 1, 2 in 3).

Tabela 1

ŽELEZARNA JESENICE

	1969		1972/73	
	Skupna	Blagovna	Skupna	Blagovna
PLAVŽ — surovo železo	140.000		250.000	
JEKLARNA — surovo jeklo	500.000		570.000	
BLOOMING	361.300	10.000	500.000	80.000
TEŽKA PROGA	45.000	5.000		
STECKEL	118.600	40.000	140.000	20.000
VALJARNA 2400 — deb. ploč.	90.000	88.000	90.000	90.000
VALJARNA 1300 — tan. ploč.	50.000	50.000	50.000	50.000
LAHKA PROGA — stara valjarna	35.000	16.800		
ŽIČNA VALJARNA	95.000	35.700	150.000	32.000
ŽIČARNA	57.000	36.500	90.000	55.000
HLAD. VAL. H. V. T.	25.000	25.000	30.000	30.000
HLAD. OBD. PROFILI	2.000	2.000	15.000	15.000
ŽEBLJARNA	12.500	12.500	15.000	15.000
ELEKTR. TOVARNA	11.500	11.500	20.000	20.000
JEKLOVLEK	13.000	13.000	20.000	20.000
LIVARNA — siva	11.200			
LIVARNA — jeklo litina	1.500	200		
ŠAMOTARNA	22.000	2.000	24.000	7.000
SKUPAJ	1.590.600	348.200	1.964.000	434.000

Tabela 2

ŽELEZARNA RAVNE

	1969		1974/75	
	Skupna	Blagovna	Skupna	Blagovna
JEKLARNA — surovo jeklo	130.000		230.000	
VALJARNA	124.000	47.000	226.000	99.500
Gredice	69.000	5.000	138.000	40.000
Paličasto jeklo	55.000	42.000	88.000	59.500
KOVAČNICA — kovano jeklo	17.000	11.000	25.000	17.500
LIVARNA — jeklena litina	10.000	7.500	18.000	12.000
JEKLOVLEK — vlečeno jeklo	3.000	3.000	8.000	8.000
VZMETARNA — vzmeti	6.000	6.000	15.000	15.000
MEH. OBDELOVALNICA	7.000	7.000	11.000	11.000
Obdel. ulitki, odkovki, deli strojev in naprav	6.100	6.100	9.000	9.000
Pnevmatski stroji	150	150	300	300
Rezilno orodje	600	600	1.300	1.300
Vrtalno orodje	150	150	400	400
SKUPAJ	297.000	81.500	533.000	163.000

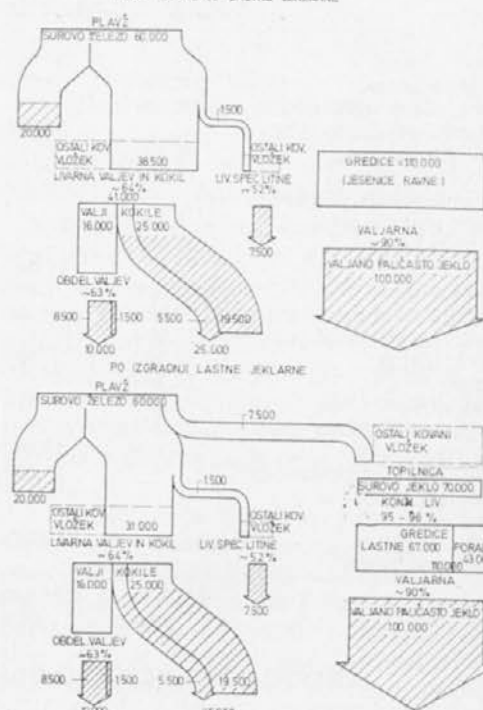
Tabela 3

ŽELEZARNA ŠTORE

	1969		1974/75	
	Skupna	Blagovna	Skupna	Blagovna
PLAVŽ — surovo železo	42.000	18.000	60.000	20.000
JEKLARNA — surovo jeklo	36.000			
VALJARNA	62.500	30.500	100.000	100.000
Gredice	32.000			
Valjano paličasto jeklo	30.500	30.500	100.000	100.000
LIVARNA — siva litina	11.500	7.500	41.000	25.000
Kokile	7.500	7.500	25.000	25.000
Valji	4.000		16.000	
OBDELOVALNICA VALJEV ob. v.	2.500	2.500	10.000	10.000
LIVARNA SPECIALNE LITINE	6.000	6.000	7.500	7.000
ŠAMOTARNA	6.000	6.000		
SKUPAJ	166.500	70.500	218.500	162.500

ŽELEZARNA ŠTORE

PRED IZGRADNJO LASTNE JEKLARNE

Grafikon 3

Razen obsega proizvodnje je iz tabelarnih pregledov 1, 2 in 3 v glavnih obrisih razvidna tudi bodoča osnovna delitev proizvodnega programa. Tako vidimo, da opuščajo Jesenice proizvodnjo valjanega paličastega jekla, sive in jeklolitine, železarno Štore sedanjio proizvodnjo surovega jekla in gredic ter v celoti proizvodnjo šamotne opeke, na Ravnah pa v primerjavi s sedanjim proizvodnim programom ni sprememb.

Blagovna proizvodnja združenega podjetja, ki ga nudi tržišču, pa ni seštevek blagovne proizvodnje treh železarn. Odšteti je treba namreč volumen medsebojnih dobav v skupni količini 159.500 ton. Te medsebojne dobave obsegajo: železarni Ravne potrebno količino surovega železa; Štore potrebne gredice, kokile in valje proizvodnje Štor in jeklolitine proizvodnje Raven za potrebe vseh treh železarn kakor tudi šamotnega materiala iz Jesenic za Ravne in Štore.

Z odbitkom teh medsebojnih dobav bo znašal obseg blagovne proizvodnje združenega podjetja 600.000 t jeklarskih izdelkov, kar je prikazano v tabeli 4 (zadnja kolona te tabele se nanaša na obdobje po letu 1974/75 — ko bo imela tudi železarna Štore svojo lastno jeklarno).

Iz tega tabelarnega pregleda je razvidno, da se pri tej razdelitvi proizvodnega programa v dveh železarnah istočasno pojavlja le še proizvodnja valjanega paličastega jekla (Ravne in Štore) ter vlečenega jekla (Jesenice in Ravne). Poseben elaborat, ki je sestavni del integralnega razvojnega programa, pa predvideva tudi delitev te proizvodnje po kvalitetnem in dimenzionalnem asortimentu med posamezne železarne.

Ako primerjamo še začetno in končno stanje obsega blagovne proizvodnje, kar je prikazano v tabeli 5, vidimo tudi povečani obseg finalizacije proizvodnje. Obseg proizvodnje izdelkov 117. panoge se povečuje od 13,36 odst. v letu 1969 na 18,0 odst. v letu 1974/75. Povečani obseg finalizacije pa predstavlja tudi povečanje obsega

Tabela 4

BLAGOVNA PROIZVODNJA ZDRUŽENEGA PODJETJA

	JESENICE	RAVNE	ŠTORE	SKUPAJ	SKUPAJ
Surovo jeklo	570.000	230.000		800.000	870.000
Valjano jeklo	202.000	59.500	100.000	361.500	411.500
Blum, slabi težki profili	10.000			10.000	
Valjano paličasto jeklo		59.500	100.000	159.500	
Debela pločevina	90.000			90.000	
Pločevina steekel	11.000			11.000	
Srednje tanka pločevina					
Vroče valjani trakovi	9.000			9.000	
Valjana žica	32.000			32.000	
Kovano jeklo		17.500		17.500	
Vlečeno jeklo	20.000	7.700		27.700	
Hladno valjani trakovi	30.000			30.000	
Hladno oblikovani profili	15.000			15.000	
Vlečena žica	55.000	300		55.300	
Žičniki	12.500			12.500	
Bodeča žica	2.500			2.500	
Varjene elektrode	20.000			20.000	
Vzmeti		15.000		15.000	
Meh. obdelani proizvodi		11.000		11.000	
Obdelani valji			8.500	8.500	
Kokile			5.500	5.500	
Jeklo — litina		10.500		10.500	
Specialna litina			7.500	7.500	
SKUPAJ	Ton 357.000 % 60,0	121.500 20,0	121.500 20,0	600.000 100,0	650.000 100,0

Tabela 5

PRIMERJALNI PREGLED OBSEGA BLAGOVNE PROIZVODNJE

	1969		1974/75	
	Ton	%	Ton	%
Valjano jeklo	318.000		361.500	
Kovano jeklo	11.000		17.500	
Hladno valjano in vlečeno jeklo	77.500		113.000	
114 panoga	406.500	86,64	492.000	82,0
Jeklo litina	7.700		10.500	
Specialna litina	6.000		7.500	
Meh. obdelani proizvodi	7.000		11.000	
Vzmeti	6.000		15.000	
Obdelani valji	2.500		8.500	
Kokile	7.500		5.500	
Hladno oblikovani profili	2.000		15.000	
Žični izdelki	12.500		15.000	
Elektrode	11.500		20.000	
117 panoga	62.700	13,36	108.000	18,0
SKUPAJ	469.200	100,0	600.000	100,0

hladno valjanega in vlečenega jekla z vključno vlečeno žico v grupi proizvodov 114. panoge.

Iz obsega blagovne proizvodnje rezultira tudi obseg dinarske realizacije. Kakor je to iz elaborata razvidno, se ta v sumarnem prikazu giblje tako:

(v 000 din)

Železarna	1969	1974/75	Indeks
Jesenice	717.609	867.379	121
Ravne	300.000	550.000	183
Štore	126.195	308.250	244
Skupaj	1.143.804	1.725.629	151

Obseg realizacije vseh treh železarn skupaj se bo povečal za okroglo 51 odst. Različen indeks porasta realizacije po posameznih železarnah je posledica različne stopnje dograjenosti železarn v prvem primerjalnem letu 1969. Kakor vemo, bodo sedanja investicijska vlaganja po 47. natečaju na Jesenicah v letu 1969 zaključena, medtem ko bodo na Ravnah in v Štorah dokončana šele v letih 1970/71. Indeks porasta realizacije se praktično pokriva z indeksom porasta blagovne proizvodnje.

Poprečna prodajna cena znaša v končni fazi (1974/75) na Jesenicah okroglo 2000, Ravnah 3400 in Štorah 1890 din/tono.

Vrednost blagovne proizvodnje združenega podjetja, ki jo daje tržišču (z odšte-

kom vrednosti medsebojnih dobav, ki so vključene v realizacijo posameznih železarn), znaša 1.535.260.000 din pri 600.000 tonah jeklarskih izdelkov za tržišče. Poprečna prodajna cena združenega podjetja blagovne proizvodnje za tržišče bo znašala torej 2.560 din/tono.

V naslednjem poglavju obravnava elaborat za opisani obseg proizvodnje potrebno višino obratnih sredstev. Potrebna višina obratnih sredstev je računana po enotnih dogovorjenih kriterijih, to je števila dni vezave za surovine, nedokončano proizvodnjo in gotove izdelke ter kupce. Pri tem je pri vsaki železarni upoštevana specifičnost njene proizvodnje.

Potrebna višina obratnih sredstev za vse tri železarne skupaj znaša pri obsegu proizvodnje leta 1974/75 in pri njenem takratnem letnem prometu (1.725.629.000 din) 705.860.000 din. Pri tem medsebojnem odnosu obsega letnega prometa in potrebnih obratnih sredstev znaša faktor obračanja 2,44 proti sedanjem 2,10.

Ako k danes razpoložljivim obratnim sredstvom prištejemo še neizkoriščeni del kredita za obratna sredstva po 47. natečaju, bodo železarne razpolagale s 476 milijoni obratnih sredstev. V obdobju od letos do 1974/75 morajo torej vse tri železarne pridobiti dodatnih 230 milij. obratnih sredstev.

Glavni vzrok za to relativno visoko pomanjkanje obratnih sredstev je v tem, ker so bili odobreni krediti za rekonstrukcijo po 47. natečaju povečani za nastale podražitve ob gospodarski reformi samo za osnovna sredstva, medtem ko naj bi večji obseg potrebnih obratnih sredstev izravnale železarne same iz lastnih virov.

Teh sredstev pa železarne, zlasti v današnji situaciji, nimajo. Vse tri železarne ne bodo po izdelanih finančnih planih pred letom 1972 sposobne povečati lastnega sklada obratnih sredstev.

Razen kreditov za dopolnilna investicijska vlaganja je nujno potrebno železarnam zagotoviti tudi dolgoročne kredite za obratna sredstva.

Mimo pomanjkanja obratnih sredstev pa je danes neugodna tudi njihova struktura. Od razpoložljivih predstavlja lastni sklad obratnih sredstev vsega 45 odst., medtem ko so ostalih 55 odst. delno dolgoročni, pretežno pa kratkoročni krediti.

Iz obsega proizvodnje in realizacije na eni ter planiranemu obsegu proizvodnje ekvi-

Na Jelenovem

Foto: R. Gradišnik

valentnih stroškov na drugi strani so v posebnem poglavju elaborata prikazani tako finančni plani kot tudi plani razpoložljivih sredstev za vsako železarno posebej od 1968 do 1975.

Pri finančnih planih in izračunanih razpoložljivih sredstvih je upoštevano, da je treba delno že v letu 1969 (Jesenice) pri ostalih dveh železarnah pa v letu 1970 oz. 1971 pričeti z odplačevanjem anuitet sedanjih investicijskih kreditov, kar seveda še znižuje dohodek podjetij in višino razpoložljivih sredstev.

Iz finančnih planov posameznih podjetij izvira, da se razen pri železarni Ravne predvideva poslovna izguba tudi še v naslednjem letu 1969. Predvideni dohodek železarne Jesenice in Štore v tem letu namreč ne pokriva niti planirane višine osebnih dohodkov.

Tabelarnim pregledom finančnih planov posameznih železarn v elaboratu so prikličeni prikazi obveznosti s predvideno konstrukcijo vračanja investicijskih kreditov. Razpoložljiva sredstva v določenem letu predstavljajo v predhodnem letu ostvarjeni poslovni sklad in sklad skupne porabe, amortizacija, obresti od vročenih sredstev podjetij pri KBH Ljubljana in končno od leta 1974 dalje še vračilo vročenih sredstev. Od razpoložljivih sredstev so odbite obveznosti iz obstoječih investicijskih kreditov, sredstva za nadomestitev (25 odst. od amortizacije), sredstva za družbeni standard, investicijske izdatke itd.

Z odbitkom vseh teh obveznosti od razpoložljivih sredstev rezultira presežek oziroma primanjkljaj sredstev. Iz izdelanih tabelarnih pregledov razpoložljivih sredstev in obveznosti vseh treh železarn skupaj izvira, da vsem trem železarnam primanjkuje sredstev do vključno leta 1971. Vse do leta 1971 so obveznosti vseh treh železarn skupaj za 35,281.000 din višje od razpoložljivih sredstev, medtem ko se od leta 1972 dalje v vseh treh železarnah ustvarja določen presežek, ki iz leta v leto postopoma narašča.

Iz izdelanih analiz vsakega poglavja v elaboratu integralnega razvojnega programa izvira naslednji kratki povzetek.

Integralni razvojni program pomeni:

1. za izoblikovanje gospodarnosti potrebno delitev proizvodnega programa,
2. višjo organizacijsko obliko proizvodnje in predelave jekla v SR Sloveniji,
3. učinkovitejšo delitev intelektualnega in strokovnega dela ter s tem boljše obvladovanje tehnološkega postopka,
4. večjo ekonomičnost proizvodnje in s tem hitrejšo dinamiko rasti dohodka,
5. večjo produktivnost dela in s tem primernejšo rast poprečnih osebnih dohodkov,
6. povečano stopnjo predelave jekla znotraj združenega podjetja,
7. povečanje proizvodnje gotovega blaga in s tem razširitev baze za razvoj kovinske predelovalne industrije na Slovenskem.

Realizacija integralnega razvojnega programa jeklarstva je odvisna:

- predvsem od organizacije, uspešnejšega obvladovanja tehnologije in višjih kvaliteten dosežkov delovnih skupnosti posameznih železarn,
- od pomoči zunanjih faktorjev, da se izboljša finančni položaj, predvsem v kritičnem obdobju do leta 1972.

Pregled razpoložljivih sredstev in obveznosti je izdelan s predpostavko:

- sedanjih pogojev, odplačevanja dolgoročnih investicijskih kreditov za osnovna in obratna sredstva,
- da se v smislu sklenjenega dogovora s SGB anuitete pri KBH začnejo odplačevati leta 1971. Do tega termina pa se v letih 1969, 1970 in 1971 vplača skupno 81,930.000 N din v obliki odplačila za zmanjšanje glavnice,
- da bodo za naložbe za osnovna sredstva odobreni dodatni bančni in komercialni krediti v višini 138 milij. din.
- da bodo integriranemu podjetju odobreni dodatni krediti za trajna obratna sredstva v višini 230 milij. din z dinamiko koriščenja od leta 1968 — 1974.

Pod tako predpostavko obračuna kaže, da se bo v letih od 1969 do 1971 pojavil primanjkljaj v višini 35,281.000 din. Pokriva je tega primanjkljaja bi bilo možno s tem, da se v teh letih zmanjša obveznost predčasnega vplačila za znižanje glavnice za to vsoto, to je od 81,930.000 N din na 46,649.000 N din.

Poleg tega je treba upoštevati, da prognoza poslovanja v letošnjem letu kaže, da bodo vse tri železarne poslovno leto 1968 zaključile z izgubo. Za pokrivanje te izgube bi bil potreben dodatni sanacijski kredit.

Iz povedanega se jasno vidi, da bo do leta 1972 pri železarnah SR Slovenije tudi ob racionalnejšem poslovanju v tem obdobju neobhodno potrebno posredovanje družbe.

Sedanja pozornost za reševanje problematike slovenske črne metalurgije ni zadostna za realizacijo integralnega razvojnega programa.

1. KBHL se pri dajanju letnih tranš za rekonstrukcijo podjetij po 47. natečaju omejuje le na samofinanciranje, to je na usklajenost tranš z vplačili železarn.

Ker je finančni položaj železarn težaven, se s tem avtomatično omejujejo investicijske naložbe ter podaljšuje rok izgradnje, predviden v integralnem razvojnem programu.

2. Nerešeno je pokrivanje primanjkljaja v kritičnih letih do leta 1972 oziroma odobritev olajšav, ki naj izboljšajo položaj železarn SR Slovenije in celotne jugoslovanske črne metalurgije.

Olajšave bi morale vsebovati zmanjšanje družbenih dajatev za povečanje dohodka v delovnih organizacijah in podaljšanje odplačilnih rokov investicijskih kreditov.

3. Zavedamo se, da je v Sloveniji stalno prisoten dvom, ali nam je jeklarska industrija sploh potrebna. Ta dvom ima svojo osnovo prvo v prepričanju, da relativno majhnih investicijskih sredstev ni pametno nalagati v črno metalurgijo, temveč tja, kjer se denar hitreje obrača, drugo pa v ugodnostih, ki jih predelovalni industriji prinašajo depresirane cene uvoznega materiala.

Zavedati se je treba, ne samo da železarne poleg neposredno zaposlenih omogočajo še dvakrat širšemu krogu dohodek, temveč tudi dejstva, da prispevajo znaten del pri izboljševanju zunanjetrgovinske bilance. Res je, da slovenska industrija še ni zadosti navezana na oskrbovanje iz železarn Jesenice, Ravne in Štore, pa vendar bo letos vrednost plasiranega blaga v Sloveniji znašala okrog 25 milij. dolarjev. Če k temu prištejemo še izvoz, bodo železarne blagovni bilanci v SRS prispevale okrog 30 milij. \$.

S pravilno zasnovanim konceptom razvoja gospodarstva, dolgoročnimi pogodbami in drugimi prijemi bomo v bodoče morali razširiti krog potrošnikov, ki bodo bazirali na izdelkih kvalitetnih in plemenitih jekel na Slovenskem. S tem se bo vloga železarn še znatno razširila.

Pri vladi in drugih predstavniških organizacijah, asociacijah pa tudi pri družbenopolitičnih organizacijah bo zato moralo prevladati presodno stališče glede nadaljnje razvoja slovenskih železarn.

Učimo se rajši na tujih napakah, ker je življenje prekratko, da bi jih vse sami naredili!

Samota

Foto: Broman

Analiza osebnih dohodkov za OKTOBER 1968

Delovna enota	Izplačani OD	OD po enotah in ceniku del	Dodatek za stalnost	Dodatek za let. dopust in ostalo	OD po uspehu DE	Poprečni OD	
						okt. 67	okt. 68
1	2	3	4	5	6	7	8
Topilnica	236.520,37	209.346,06	12.720,93	16.386,63	48.066,75	873,04	1.073,11
Livarna	448.883,26	358.459,29	24.738,58	21.038,00	44.647,39	724,23	999,74
Valjarna	318.937,44	230.533,25	14.997,09	10.586,44	62.820,66	817,48	1.032,96
Kovačnica	244.295,16	187.558,89	13.213,07	8.810,60	34.712,60	782,54	1.071,47
Termična obdelava	72.433,49	56.949,42	3.252,13	4.304,08	7.927,86	772,70	1.020,19
Mehanska obdelava	590.107,76	437.507,71	28.615,02	23.809,81	100.175,22	787,49	988,46
Vzmetarna	96.715,00	64.360,45	4.532,06	4.668,90	23.153,59	715,73	867,15
Jeklovlek	50.552,70	34.160,46	1.738,18	3.533,39	11.120,67	721,10	919,14
Energetski obrat	103.120,51	77.347,69	4.825,43	4.079,03	16.868,36	777,63	1.001,17
Strojni remont	248.847,84	202.516,68	10.665,27	9.976,58	25.689,31	792,23	1.054,44
Elektroremont	128.415,69	93.328,25	5.580,12	7.331,25	22.176,07	810,09	1.044,03
Gradbeni remont	54.965,27	45.127,82	3.439,09	2.350,85	4.047,51	723,51	901,07
Promet	104.260,80	80.576,07	5.388,55	2.666,41	15.629,77	764,12	974,40
OTKR	234.294,48	170.478,06	11.084,42	19.873,45	32.858,55	772,96	1.009,89
Uprava	386.289,42	265.361,87	22.567,64	37.754,94	60.604,97	768,23	980,43
IVD skupina	13.758,67	12.339,16	755,10	664,41	—	557,53	625,39
SKUPAJ	3.382.397,86	2.525.951,13	168.112,68	177.834,77	510.499,28	780,34	1.008,47

DELO PO ČASU IN ZASLUŽEK

Namen tega članka je, da se seznani čimvečje število delavcev, kako vpliva delo po času na mesečni zaslužek.

Temeljna določba pravilnika o delitvi osebnih dohodkov železarne Ravne govori v prvem členu, da se osebni dohodek ustvarja z družbeno koristnim delom. Da bi bila družbena osnovna sredstva čim bolj izkoriščena za družbeno koristno delo, postavlja naša skupnost v pravilniku za vrednotenje dela po enotnih osnovah zahtevo, da se mora predpisati časovna norma za vsa dela, kjer so za to dani pogoji. Po naravi dela pa niso vedno dani pogoji za delo po normi oziroma po učinku. V takem primeru delavec dela po času oziroma se njegov zaslužek obračuna po času. Posledica je, da mesečni zaslužek delavca, ki dela po učinku, pada v mejah doseženega zaslužka po učinku in osnove po času. Večje je število obračunanih ur po času, večji je padec mesečnega zaslužka v že predhodno omenjenih mejah.

Zakaj pada oziroma se zmanjšuje mesečni zaslužek zaradi obračunanih ur po času? Vzrokov za ta pojav je več:

1. Osnova za delo po času je nižja od osnove za delo po učinku.

2. Ure po času se obračunajo 100-odst. po postavki za delo po času, medtem ko pride za ure, obračunane po učinku, upoštevano še preseganje norme.

3. Zaslužek iz gibljivega dela kakor tudi zaslužek za stalnost in dodatek za nočno ter popoldansko delo se izračuna na nižji osnovi, kot pa če bi bile vse ure v predhodnem mesecu obračunane po učinku.

Kakšen vpliv ima delo po času, naj pokažejo naslednji trije primeri. Trije delavci opravljajo delo, ki je ocenjeno za 6. grupo dela v 1. delovnem okolju. Vrednost grupe dela za delo po učinku je 2,19 enote na uro krat vrednost točke 1,50 din, je 3,285 din na uro. Za delo po času pa je vrednost grupe dela 1,99 enote krat vred-

nost točke 1,50 din, je 2,985 din na uro. Vsi trije delavci imajo enaki procent za stalnost in enako doseganje norme. Opravili so vsi trije enako število delovnih ur v tekočem in v predhodnem mesecu. Dodatek za stalnost in gibljivi del osebnega dohodka se namreč računata po doseženem uspehu iz predhodnega meseca.

Prvi delavec ima opravljenih 200 delovnih ur. Od tega ima vse ure opravljene za delo po učinku. Normo je presegal 10-odst. Njegov zaslužek je:

— 200 ur v 6. grupi dela in
1. delovno okolje je 657,00 din,
— preseganje norme
10 odst. je 65,70 din,
— gibljivi del osebnega dohodka
15 odst. je 98,55 din,
— za stalnost 6 odst. je 39,42 din.
Skupno zaslužek 860,67 din.

Drugi delavec opravi enako 200 delovnih ur. Od tega dela 150 ur po učinku in 50 ur po času. Normo preseže za 10 odst. Njegov zaslužek je:

— 150 ur po učinku, 6. grupa,
1. delovno okolje 492,75 din,
— 50 ur po času, 6. grupa dela,
1. delovno okolje 149,25 din,
— preseganje norme
10 odst. je 49,28 din,
— gibljivi del osebnega dohodka
15 odst. je 96,30 din,
— za stalnost 6 odst. je 38,52 din.
Skupni zaslužek je 826,10 din.

Tretji delavec opravi enako število ur kot prva dva delavca. Od tega dela 100 ur po učinku in 100 ur po času. Normo preseže za 10 odst. Njegov zaslužek je:

— 100 ur po učinku, 6. grupa dela,
1. delovno okolje je 328,50 din,
— 100 ur po času, 6. grupa dela,
1. delovno okolje je 298,50 din,
— preseganje norme
10 odst. je 32,85 din,

— gibljivi del osebnega dohodka
15 odst. je 94,05 din,
— za stalnost 6 odst. je 37,62 din.
Skupni zaslužek 791,52 din.

Navedeni primeri lepo prikažejo, kako zaslužek pada zaradi ur, plačanih po času. Zaslužek drugega delavca je v tem primeru za 34,57 dinarja manjši od zaslužka prvega delavca, medtem ko je zaslužek tretjega delavca že za 69,15 dinarja manjši. Ta razlika pa bi bila še večja, če bi navedeni primeri upoštevali še dodatek za nočno in popoldansko delo. Iz navedenih primerov je razvidno, da delo po času v nobenem primeru ni stimulatивно za delavca — izvajalca. Ravno tako pa tudi ni zanimivo za delovno skupnost, ker znižuje produktivnost dela in povečuje stroške na enoto proizvoda. Posledica takega pojava pa je nižji dohodek podjetja in istočasno tudi zmanjšanje sklada sredstev za osebne dohodke.

Zato delajmo vsi na tem, da bo danih čimveč pogojev za delo po učinku, ker si bomo tudi tako povečali osebni dohodek.

Stefan Matvoz

PROSTA SOBOTA

Praksa zadnjih let kaže, da delo in delovni rezultati zadnji dan v letu niso povsem zadovoljivi. Kakor so se že prej iskale razne rešitve, kako nadoknaditi za ta dan izgubljeno proizvodnjo, je tudi za letošnja uprava podjetja predložila upravnemu odboru predlog, da se prosta sobota v mesecu decembru ne bi izkoristila po rednem razporedu, temveč da bi vsi zaposleni enotno uporabili prosto soboto zadnji dan v letu, oz. v torek, 31. 12. 1968.

Upravni odbor se je s tako podano utemeljitvijo kakor tudi predlogom v celoti strinjal. Sklenjeno je zato bilo, da zaposleni meseca decembra ne bomo izkoristili proste sobote po rednem razporedu prostih sobot, ampak bomo prosto soboto izkoristili vsi zadnji dan v letu — 31. 12. 1968.

Iz sprejete odločitve pa so izvzeti tisti delavci, ki so zaposleni na takih delovnih mestih, da morajo biti na delu prisotni ne samo zadnji dan v letu, ampak tudi druge praznike.

Točen razpored dela in ponovni pričetek obratovanja po obratih bodo določili vodje sklopov obratov.

Zasedanja delavskega sveta

Razen obravnave tekočih poslovnih zadev so naši organi upravljanja pričeli razpravljati tudi o predvideni integraciji slovenskih železarn. To pa zahteva njihovo povečano aktivnost. Posledica tega je, da je moral delavski svet naše železarn v obdobju desetih dni zasedati kar dvakrat.

Na zasedanju konec oktobra je obravnaval periodični obračun za prvih devet mesecev letos za počitniški dom v Portorožu in matično podjetje. Bil je seznanjen z informacijo o številu delovnih mest, na katerih se bo zaposlenim delovna doba štela s povečanjem, ter potrdil opravljeni popis nekaterih vrst materiala razreda III in odobril bonifikacije.

Na zasedanju v začetku novembra pa je bila osnovna točka dnevnega reda razprava o predlogu integralnega razvojnega programa slovenskih železarn in poročila o izvajanju sanacijskega načrta v sklopih obratov in obratih.

Za počitniški dom v Portorožu je bilo povedano, da je rezultat periodičnega obračuna za vseh devet mesecev letos nekoliko boljši, kot j bil v prvem polletju, in znasa ostanek dohodka po odbitku stroškov poslovanja in OD 1280,00 din. Čeprav je bilo poslovanje zaključeno z malenkostnim presežkom, pa doseženi dohodek ne bo zadostoval za kritje osebnih dohodkov upravnika in še drugih morebiti nastalih stroškov v zadnjem trimesečju letos. Končni finančni rezultat bo seveda znan šele po predložitvi zaključnega računa za letošnje leto.

Ob obravnavi poročila o izvrševanju sanacijskega načrta v naši železarni na prejšnjem zasedanju je že bil delavski svet v celoti seznanjen s poslovnim delom poročila in doseženimi rezultati v tem obdobju. Zato je bil ob obravnavi periodičnega obračuna za našo železarno predmet razprave le še finančni rezultat poslovanja. Finančni rezultat je bil prikazan po dveh vidikih, in sicer po fakturirani in plačani realizaciji. Iz obeh obračunov pa je bilo razvidno, da nismo dosegli dovolj dohodka za pokritje vseh poslovnih stroškov in izplačanih OD, zato je tudi po devetih mesecih še izkazana poslovna izguba. O rezultatih poslovanja v prvih devetih mesecih letos in vzrokih, da v prvem polletju nastale poslovne izgube nismo uspeli zmanjšati, temveč smo to nasprotno celo povečali, je bil govor o zadnji številki Koroškega fužinarja, zato teh podatkov in ugotovitev ponovno ne navajamo. Poleg podatkov o doseženem finančnem rezultatu je bil delavski svet seznanjen še s posebnimi poslovnimi stroški. Po planu, ki ga je za letošnje sprejel delavski svet, smo v prvih devetih mesecih nekoliko prekorčili stroške reprezentance in stroške za udeležbo na sejnih v državi in tujini. Čeprav sta ti dve vrsti stroškov prekorajeni, pa je bilo nekoliko manj sredstev porabljenih iz drugih postavk posebnih poslovnih stroškov, tako da je bilo v celoti v prvih devetih mesecih porabljenih le 63% planirane vsote.

Z informacijo o delovnih mestih, na katerih se bo zaposlenim v naši železarni delovna doba štela s povečanjem, je delavski svet seznanil vodja oddelka za varstvo pri delu tovariš Franc Čegovnik. Taka delovna mesta imamo pri nas predvsem v topilnici, livarni, valjarni in kovačnici, nekaj pa jih je tudi v drugih obratih. Komisija, ki je pripravila predlog, je v glavnem upoštevala zakonske predpise, je pa vključila v naš predlog tudi nekatera delovna mesta, ki jih zakon izrecno ne navaja. Naš predlog pa ni dokončen, ker bo končno besedo in odločitev o tem izrekla posebna komisija, ki jo bo imenoval republiški zavod za socialno zavarovanje.

Po informaciji, ki je bila posredovana, se je razvila živahna razprava. Člani delavskega sveta so ugotavljali, da je bil zakonodajalec pri določitvi delovnih mest, ki po predpisih pridejo v poštev, zelo ozek in da predvsem za našo železarno problema s tem ni rešil, saj je izpuščena vrsta delovnih mest, na katerih pa se bo delovna doba zaposlenim štela s povečanjem. Prevladalo je mnenje, da mora strokovna služba naše železarn zakonodajal-

cu dostaviti zahtevo po dopolnitvi zakonskega predpisa in dodatni vključitvi nekaterih pri nas upravičenih delovnih mest. Nekateri so tudi menili, da bi morali v obratih, kjer ostajajo delovna mesta, na katerih se delovna doba šteje s povečanjem, poleg fizičnih delavcev biti upoštevani tudi delovodje. Svojo zahtevo so podkrepili z ugotovitvijo, da so tudi ti, čeprav fizično ne delajo, polni delovni čas v obratu in prav tako izpostavljeni okolju in vplivu teh delovnih mest. Na izražene pomisleke in pripombe je bilo povedano, da se na predlogu za benificirano delovno dobo dela že precej časa. Naši prvotni predlogi delovnih mest, ki so bili dostavljeni še pred sprejetjem zakonskega predpisa, so bili precej širši, žal pa zakonodajalec vseh ni upošteval. Delni vzrok za to je verjetno iskati tudi v dodatnih finančnih izdatkih, ki bodo nastali kot posledica sprejetega predpisa. Po predpisu gredo namreč v breme socialnega zavarovanja vsi izdatki na račun povečanih pokojnin zaposlenih na vseh doslej že ukinjenih delovnih mestih kakor tudi na še obstoječih delovnih mestih do uveljavitve predpisa 30. 3. 1968, medtem ko od tega časa dalje dodatni prispevek za socialno zavarovanje za zaposlene na teh delovnih mestih bremenijo delovne organizacije.

S predlogom za odobritev bonifikacij je delavski svet seznanil tehniški direktor inž. Franjo Mahorčič. Povedal je, da se bonifikacije nanašajo na plačilo zamudnih obresti in stroške dodatne obdelave materiala. Iz dodatnih pojasnil prizadetih vodstev obratov je razvidno, da sta obe zahtevi inozemskih kupcev upravičeni, zato je predlagal, da se bonifikaciji odobri. Proti za to odgovornim delavcem prizadetih obratov pa so bili zaradi tega, kot je rekel, že sprejeti potrebni ukrepi.

V prvi polovici avgusta letos je bil opravljen kontinuiran popis ferolegur, vijačnega blaga, vodovodnega materiala, avtomateriala in elektrod za varjenje. Pri vseh vrstah popisanega blaga so bile ugotovljene manjše razlike. Po ugotovitvah komisije so razlike nastale zaradi zamenjave blagovnih številk pri podobnih materialih, pri pomotah ob izdaji materiala iz skladišča, vrnitvi nerabljenega materiala v skladišče brez povratnic, pri ferolegurah pa zaradi razsipa ob prenašanju iz glavnega v priročno skladišče. Vzroki za nastalo razliko naj bi bili tako objektivne narave, zato je bilo predlagano, da naj delavski svet popis odobri in dovoli ustrezna knjiženja.

V razpravi, ki je bila že izven sprejetega dnevnega reda, je tov. Jože Horjak opozoril na nedoslednost pri izvajanju sprejetih sklepov. Ugotovil je, da organi upravljanja in tudi uprava podjetja sprejemajo določene ukrepe in sklepe, vendar se ti vedno dosledno ne izvajajo. Vzrok za to je po njegovem iskati v dejstvu, da se njihovo izvajanje premalo kontrolira. Kot dokaz za svojo trditve je navedel sprejeto odločitev o obveznem nošenju zaščitnih čelad v železarni. Sklep se je, pravi, nekaj časa precej dosledno izvajal, zadnji čas pa je zopet opaziti, da čedalje manj zaposlenih na delovnih mestih uporablja zaščitne čelade.

S predlogom integralnega razvojnega programa slovenskih železarn je delavski svet seznanil direktor APS tov. Vasilij Terseglav. Povedal je, da je predlog pripravila skupina strokovnih delavcev vseh treh slovenskih železarn sporazumno s koordinacijskim odborom. Program pomeni zasnovano bodočega razvoja slovenskih železarn v okviru združenega podjetja, delitev proizvodnega programa in specializacijo proizvodnje. Integralni razvojni program, ki ga je delavski svet osvojil, je podrobneje opisan v današnji številki našega glasila.

Predlog je dodatno utemeljil direktor Gregor Klančnik, ki je povedal, da program, tudi če ga organi upravljanja v vseh treh železarnah sprejmejo, še ne pomeni integracije, temveč predstavlja le člen še drugih samoupravnih aktov, ki jih bo v zvezi z integracijo še treba sprejeti. Program je dejansko samo skupni dogovor o uskladitvi proiz-

Tihožitje v belem

vodnega programa med železarnami, ki pa istočasno omogoča večjo specializacijo proizvodnje. Če bo program sprejet, bo treba med vsemi tremi železarnami skleniti pogodbo o njegovem izvajanju, predvsem pa o delitvi proizvodnega programa in izvajanju začrtane enotne poti. Za našo železarno se tudi po tem programu dejansko nič ne menja, kar potrjuje pravilnost naše dosedanje investicijske izgradnje in začrtane smeri proizvodnje. Nekoliko drugače pa je to za ostali dve železarni, ki bosta določeno proizvodnjo, kot določa razvojni program, morali sčasoma cpustiti. Delavski svet železarn Jesenice je integralni razvojni program že sprejel. Tudi v železarni Store je bil predlog že predmet obravnave na upravnem odboru, delavskemu svetu pa bo predložen v razpravo prav tako še v novembru. Ko je govoril o drugih samoupravnih aktih, ki morajo biti pripravljeni še pred izvedbo referendumov o integraciji slovenskih železarn, je omenil statut, ki bo poleg drugih določil moral vsebovati tudi določilo o naših medsebojnih odnosih ter pripravi pri uskladitvi osebnih dohodkov med posameznimi železarnami. Za izvršitev predvsem teh dveh nalog je koordinacijski odbor že imenoval posebni delovni grupi.

Ostali diskutanti so se zadržali predvsem na pomenu črne metalurgije tako za slovensko kakor tudi za celotno jugoslovansko gospodarstvo. Menili so, da bi morali oblastveni organi tej panogi dejavnosti v svojih obravnavah določiti višje mesto, kateremu primerno bi morali biti urejeni tudi OD zaposlenih.

S poročilom o izvrševanju sanacijskega načrta v sklopih obratov in obratih so delavski svet seznanili vodje sklopov obratov. Poleg že znanih rezultatov o doseganju skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije kaže spregovoriti o nekaterih problemih in težavah, ki po oceni in mnenju poročevalcev ovirajo uspešnejše izvajanje sanacijskega načrta.

Pokazatelji kažejo, da obrat topilnica posluje sicer v redu, da pa obstajajo pri njih še nekateri nerešeni problemi. Gre za vplivanje v vakuum in izdelavo določenih kvalitete jekel, ki povzročajo še vedno težave. Tudi znižanje stroškov v topilnici še ni zadovoljivo.

Tu je čutili še vedno premajhno prizadevanje vseh vodstvenih delavcev obrata, kajti na znižanje ne more vplivati samo obratovodja, temveč ga je možno doseči le s skupnim delom in prizadevanjem vseh za to odgovornih. Treba pa je reči, da so v tem obratu v porastu tudi stroški, ki nastajajo zaradi

Ne igramo se z življenjem

povečane cene elektrodam, premajhne vzdržljivosti opeke in občasne redukcije električne energije, na katere pa v topilnici zaposleni ne morejo vplivati.

Livarna pri izmečku še ni dosegla določenih normativov. Situacija se sicer nekoliko popravlja, vendar rezultati še vedno niso zadovoljivi. Podobno je pri izplenu, ki ga obrat v poprečju dosega le s 53%, kar je še vedno za 2% manj, kot določa sanacijski načrt. Tudi znižanje potrošnje surovin in energije kaže negativno sliko predvsem v uporabi peska, veziv in energije. Obrat še tudi nima dopolnjenih vseh tehnoloških predpisov. Prav tako je bilo vsaj doslej vse premalo racionalizatorskih posegov.

Proizvodnja v valjarni in kovačnici se giblje v s planom predvidenih mejah. Proti prvemu polletju se je povečal izvoz valjarskih izdelkov, za 19% pa znižal delež izvoza v kovačnici. Delež kovačnice pri izvozu je naveden zaradi spremenjenih naročil med predelavo in direktno prodajo. Asortiment naročil za domače naročnike se je izboljšal in je prodajna cena narasla za okrog 14%, medtem ko se je izvozna cena za izdelke kovačnice v 2. polletju v poprečju znižala za 10%. Nižja zunanja realizacija za kovačnico pa bo novembra in decembra še značilnejša, ker bo razmerje naročil za izdelke, namenjene za direktno prodajo, še bolj neugodno. Izmeček se v valjarni in težki kovačnici giblje v mejah, določenih s sanacijskim načrtom, razen pri lahki kovačnici, predvsem kjer je izmeček za 2% nad normativom. Poprečnemu izmečku je delno kriva premajhna pazljivost, delno pa iztrošenost orodja. Bolj kot direktni izmeček proizvodnje motijo defektni izdelki, ki zahtevajo dodatna popravila ali pa niso uporabni za predpisane namene. V tem pa je tudi večji del vzrokov za njihove zastoje. Uspešnejši cikel proizvodnje ovirajo v valjarni predvsem: ozka grla v termični obdelavi in ohlajanje ter delno v ogrevanju in adjustaži. To je možno odpraviti le z dodatnimi kapacitetami nove peči, s predelavo na butan, z dodatnimi stroji ipd. Preveč jih je in časovno so predolge menjave ogrodi, ki so že v delu, premalo pa je tudi naročil za november in december za racionalnejše izkoriščanje kapacitet in pripravo izdelkov na zalogo. V kovačnici je vsekakor prevelik izpad vročih šarž, preveč remontov in prevelika potrošnja tehnološke in pogonske energije. Zato bo naslednje leto treba organizacijo remontov organizirati drugače, predvsem pa uvesti planske remonte.

Za proizvodnjo mehanske obdelovalnice je bilo rečeno, da je značilno, da na eni strani časovno razpoložljivim kapacitetam ni bila popolnoma prilagojena proizvodnja, na drugi strani pa, da je ta obrat v začetku leta čutil pomanjkanje naročil. To pa je imelo za posledico, da proizvodnja ni potekala povsem

tako, kot bi bilo sicer želeti. Za ostanke, ki so se v precejšnji meri pojavljali predvsem v juliju, je bilo pojasnjeno, da so nastali kot posledica nepravčasne dobave materiala iz drugih obratov železarn, delno pa zaradi ozkih grl in prezasedenosti posameznih strojev.

Vzmetarna je letos predvsem v 2. polletju preveč zasedena z naročili, posebno še, ker bo nekatera naročila za mesec januar naslednjega leta izvršiti že v prvi polovici meseca, kar praktično pomeni, da bo obrat deljanuarske proizvodnje moral izvršiti že meseca decembra letos.

Osnovni problem jeklovleka je v nepravčasni dobavi materiala iz drugih obratov, predvsem pa dobava po asortimentu iz valjarne. To ne povzroča samo zastankov z naročili, temveč tudi stroji niso stalno enako zasedeni in izkoriščeni.

Poročilo vodje sklopa VEO je vsebovalo največ problematiko investicijske dejavnosti in nadaljnjo izgradnjo objektov naše železarn. Nekateri so zato pogrešali informacije, kako in s kakšnim uspehom so se tudi vzdrževalni obrati vključili v izvajanje našega sanacijskega načrta. Za elektro in strojni remont je bilo povedano, da sta prevzela precej investicijskih del, ki so jih doslej v naši železarni izvajala druga podjetja. S tem nismo dosegli samo tega, da so montažna dela strojev in strojnih naprav predčasno končana, temveč je dosežen tudi precejšen finančni prihranek.

Po poročilih je bilo v razpravi poudarjeno, da smo sicer nekoliko znižali zalogo materiala razreda 3, da pa istočasno ne moremo mimo ugotovitve, da se nam prekomerno večajo zaloge nedokončane proizvodnje, raste pa tudi zaloga gotovega blaga. Čeprav moramo določeno količino gotovega blaga imeti sicer na zalogi, pa je treba povedati, da je sedanja zaloga gotovih izdelkov nastala bolj slučajno kot načrtno, in da je v zalogi verjetno kvalitetno precej problematičnih izdelkov. Ob zaključku razprave je tehniški direktor inž. Franjo Mahorčič seznanil delavski svet z doseženo proizvodnjo meseca oktobra. Povedal je, da je proizvodnja potekala v redu, da smo delno uspeli zmanjšati zastoje, da pa se je ponovno povečal izmeček.

Po obravnavi in razpravi izraženih mnenjih in dodatnih predlogih je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

- potrdi se periodični obračun počitniškega doma Portorož za prvih devet mesecev letos;
- potrdi se periodični obračun železarn za prvih devet mesecev letos vključno s posebnimi poslovnimi stroški;
- zaradi majhnega števila delovnih dni meseca novembra se v redne delovne dneve tega meseca vključi tudi pripadajoča prosta sobota. Delo na dan proste sobote se uvede

za vse fizične delavce in tiste organizatorje proizvodnje, ki morajo biti nujno prisotni na delu. Ostali umski delavci meseca novembra izkoristijo pripadajočo prosto soboto po rednem razporedu.

Za opravljeno delo na dan proste sobote pripadajo fizičnim delavcem dodatni osebni dohodki, ki se izjemno povečajo z dodatkom za delo preko polnega delovnega časa.

— Delavski svet vzame na znanje informacijo o številu delovnih mest v naši železarni, na katerih se bo zaposlenim delovna doba štela s povečanjem. Za preostala ugotovljena kritična delovna mesta v železarni, ki jih sedanji zakonski predpis ne določa, mora strokovna služba podjetja zakonodajalcu dostaviti ustrezno utemeljene predloge, da se tudi ta delovna mesta vključijo med tista delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba zaposlenim šteje s povečanjem.

— Odobri se, da naša železarna zahodnonemški tvrdki Induco-Handel odobri bonifikacijo v višini 1.935,48 DM na račun zamudnih obresti za nepravčasno dobavo materiala.

— Odobri se, da naša železarna avstrijski tvrdki Böhler & Co., odobri bonifikacijo v višini 2304,00 avstr. šilingov na račun stroškov dodatne obdelave materiala, ki smo ga dobavili temu podjetju.

— Potrdi se rezultat kontinuiranega podpisa materiala razreda III v 4. turnusu letos in odobri, da se:

ugotovljeni viški v znesku 355,41 din knjižijo v dobro izrednim dohodkom in

manjki v višini 576,28 din v breme izrednim stroškom.

— V enakem besedilu, kot je predložen, se sprejme integralni razvojni program slovenskih železarn.

— Delavski svet je vzel na znanje poročila o izvajanju sanacijskega načrta v sklopih obratov in obratih.

-et

TEHNIČNE IZBOLJŠAVE

ALOJZ PEČNIK, preizkuševalec prototipov v mehanski obdelovalnici, je na pnevmatičnih vrtnalnih kladivih RK-15 in RK-26 izvedel močni izpuh. S tem se je spremenila tudi oznaka kladiv in se glasi RK-15 MI in RK-26 MI. Prednost kladiva z močnim izpuhom pred klasično izvedbo je precejšnja, zato se predvideva, da se bo izboljšala konkurenčnost na trgu in s tem povečala prodaja teh kladiv.

Nagrada je stimulirana na število prodanih kladiv in se bo izplačevala avtorju eno leto. Za vsako prodano kladivo RK-15 MI bo dobil 6,93 N din in za RK-26 MI 13,20 N din.

DRAGO JEHART, tehnolog normirec v pravi delu vzdrževalnih obratov, je uvedel pri strojni obdelavi strojnega remonta nove delovne naloge. Z uvedbo novih delovnih nalogov se je izboljšala evidenca porabljenih delovnih ur in izdelkov, vendar natančnejšega finančnega efekta za to izboljšavo ni moč ugotoviti.

Komisija mu je dodelila enkratno nagrado 250,00 N din.

JOŽE SEDELSAK, tehnolog v PDJ, in FRANC SEGOVEC, remontni ključavničar v jeklarni, sta usposobila strelni stroj za jedra LES 3,15, ki je bil dotlej neuporaben in je stal v jedrarni neizkoriščen.

Letni prihranek, dosežen z usposobitvijo stroja, znaša 54.060,92 N din. Komisija jima je dodelila enkratno nagrado 1.000,00 N din, ki si jo delita po lastnem sporazumu v razmerju Jože Sedelšak 70% in Franc Segovec 30%.

Delovodja generalnega remonta obdelovalnih strojev pri strojnem remontu ADOLF ŽNIDARSIČ je rekonstruiral brusilni stroj BLANCHARD pri rezalnem orodju. Odpravil je transmisijski pogon, ki je poganjal brusilno ploščo, mehanizem za dviganje glave in črpalko za hlajenje. Pogone je izvedel samostojno s klinastimi jermeni.

Po rekonstrukciji so se zmanjšali stroški vzdrževanja, čas zastojev se je skrajšal, storilnost na stroju pa se je zaradi lažjega ro-

Proizvod	1969		1970		1971		1972		1973		1974		1975	
	Proizvod.	ton	Proizvod.	ton	Proizvod.	ton	Proizvod.	ton	Proizvod.	ton	Proizvod.	ton	Proizvod.	ton
	Skupna	Blag.	Skupna	Blag.	Skupna	Blag.	Skupna	Blag.	Skupna	Blag.	Skupna	Blag.	Skupna	Blag.
JEKLOVLEK	3.000	3.000	4.000	4.000	5.000	5.000	6.000	6.000	7.000	7.000	8.000	8.000	8.000	8.000
— vlečena žica	150	150	200	200	200	200	250	250	250	250	300	300	300	300
— vleč. lušč. br. jek.	2.850	2.850	3.800	3.800	4.800	4.800	5.750	5.750	6.750	6.750	7.700	7.700	7.700	7.700
VZMETARNA	6.000	6.000	8.000	8.000	10.000	10.000	12.000	12.000	14.000	14.000	15.000	15.000	15.000	15.000
— vzmeti	4.000	4.000	5.000	5.000	6.000	6.000	7.500	7.500	9.000	9.000	10.000	10.000	10.000	10.000
— vzmetni listi	2.000	2.000	3.000	3.000	4.000	4.000	4.500	4.500	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
MEHANSKA OBDELOV.	7.000	7.000	7.500	7.500	8.000	8.000	9.000	9.000	10.000	10.000	11.000	11.000	11.000	11.000
— obdelani ulitki	1.200	1.200	1.800	1.800	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
— obdelani odkovki	4.500	4.500	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
— deli str. in nap.	400	400	600	600	750	750	1.450	1.450	2.150	2.150	3.000	3.000	3.000	3.000
— rezilno orodje	600	600	700	700	800	800	1.000	1.000	1.200	1.200	1.300	1.300	1.300	1.300
— pnevmatični stroji	150	150	200	200	250	250	250	250	300	300	300	300	300	300
— monoblok svedri	150	150	200	200	200	200	300	300	350	350	400	400	400	400

ječe mehanske delavnice in s tem ustvarili tu normalne pogoje za proizvodnjo, dodatno pa nabavili nekaj novih strojev s kreditom, ki je za to predviden.

Računamo, da bomo s postopnim delnim premeščanjem strojev iz starih delavnic pričeli v začetku prihodnjega leta. Prestavitev in nameščanje strojev v naših novih delavnicah bomo izvajali v takšnem obsegu, kot bodo dovoljevala finančna sredstva — saj je poleg namestitve strojev treba rešiti še niz drugih vprašanj, kot sanitarije, garderobe, skladišča, orodja itd.

Pri uvajanju sistema georga v mehanični delavnici so bile, kakor povsod, tudi težave. Ali menite, da so te začetne težave že odpravljene oziroma ali novo uveljavljeni sistem že daje tudi pričakovane rezultate?

Smatram, da so začetne težave pri uvajanju nove organizacije že za nami. Do končne oblike pa seveda manjka še veliko.

Lahko rečem, da tok ponudb in obratnih nalogov teče po novem sistemu, vendar je še veliko detajlov odprtih — nerešenih. Sistem nam daje danes že boljši pregled proizvodnje. Z veliko manj truda lahko zasledujemo tudi posamezne faze izdelave itd. Sam notranji transport materiala, vsaj v mehanski obdelovalnici, je delno že bolje rešen, medtem ko ga imamo v pripravi za ostala obrata.

Mislím pa, da lahko pričakujemo večje in boljše rezultate od tega sistema šele takrat, ko bo ta sistem tudi izven našega sklopa dosledno rešen in vpeljan, saj lahko rečem, da je danes za naše obrate eden najbolj perečih problemov v nepravčasnih dobavah materiala iz drugih obratov. Ko bo celoten sistem v železarni zaživel, bo to velika pridobitev in lahko pričakujemo od njega tudi veliko uspehov za vso našo delovno skupnost.

Kaj lahko poveste sodelavcem mehanične delavnice, vzmetarne in jeklovleka o vlogi, dolžnostih in pravicah teh obratov v skupnosti slovenskih jeklarn in kaj konkretno menite o perspektivah sklopa mehanskih obratov, ko bo prišlo do združitve med železarnami Jesenic, Štor in Raven?

Vloga naših obratov v združenem podjetju je lepo razvidna iz gornje tabele, kjer je predviden povečan obseg proizvodnje za posamezne obrate.

Ali bi hoteli najin pogovor še sami dopolniti?

Povedati bi še želel, da spričo ciljev in nalog, ki jih imamo, obstaja velik problem danes v tem, da nam dobri strokovni sodelavci odhajajo in obstaja stalna tendenca odhoda.

Popolnoma se zavedam, da nobenih ciljev ni mogoče doseči pod takšnimi pogoji, saj nam bežijo sodelavci v druga podjetja in tudi v inozemstvo, kjer dosegajo ugodnejše osebne dohodke. Vprašanje se postavlja: kaj je temu vzrok? Mislím, da leži vzrok pri sistemu delitve osebnih dohodkov, zato smatram, da bodo potrebne na tem področju spremembe, in upam, da bo v združenem podjetju to vprašanje bolje rešeno, da bo več poudarka na proizvodnji, ki ustvarja večji dohodek in s tem v zvezi odvisnost osebnih dohodkov sodelavcev.

Tovariš inženir, za razgovor najlepša hvala!

-ate-

Direktor Klančnik je prejel Bloudkovo nagrado

Direktor Klančnik prejema visoko priznanje

Foto: E. Selhaus

Vse sodelavce, posebno pa športnike, je razveselila novica, da je naš direktor Gregor Klančnik 25. novembra v Ljubljani prejel najvišje slovensko priznanje za športnike in športne delavce — Bloudkovo nagrado.

Za to nagrado ga je predlagala občinska zveza za telesno kulturo Ravne na Koroškem. Iz njene utemeljitve povzema naslednja skopa, telegrafsko nanizana dejstva:

Gregor Klančnik se je športno udejstvoval že od otroških let. Najprej je teloval pri Sokolu, potem je smučal in plezal. Bil je vzoren tekmovalac in tajnik ŠD Mojstrana.

Leta 1937 in 1938 je osvojil naslov državnega prvaka v klasični kombinaciji, leta 1938 pa v teku na 18 km. Od leta 1936 do 1941 je bil stalni član državne reprezentance.

Po osvoboditvi je zaradi odgovornih funkcij v gospodarstvu prenehal aktivno tekmovali, zato pa je postal izredno delaven športni funkcionar. Bil je pobudnik za ustanovitev ŠD Fužinar in njegov prvi predsednik. Od leta 1948 se je kot zvezni funkcionar — trener, kapetan in selektor — ukvarjal z gojitvijo smučarskega teka.

Je član komiteja za teke pri FIS. Bil je že večkrat delegat FIS na tekmovanjih za pokal Kurikkala in ekspertni poročevalec kandidatov za olimpijske igre in svetovna prvenstva.

Bil je pobudnik za gradnjo športnih objektov na Ravnah, njegov vpliv pa je zajel vso našo dolino. Telesna kultura mu je osebno tudi še sedaj življenjska potreba, predvsem smučanje in gornišstvo.

Ko mu za prejeto nagrado iskreno čestitamo, želimo, da bi na področju športa še naprej ustvarjal enako uspešno kot doslej.

V imenu vseh letošnjih dobitnikov Bloudkovih nagrad se je direktor Klančnik zahvalil z naslednjimi besedami:

Dragi športniki, cenjeni telesno kulturni ustvarjalci!

Ni ga večjega zadoščenja od uspeha pri delu. Ko sem danes med slavlenci, si ne hote sprašujem vest in v ospredje mi prihajajo očitki za zamujeno in tisto, kar bi mogel, a nisem napravil za razvoj telesne kulture.

Na državnem prvenstvu 4. februarja 1934. leta sem bil med peščico fantov, ki so se brez izkušenj in treninga prvič pogнали čez novo zgrajeno Bloudkovo velikanko v Planici. Nihče med nami takrat ni slutil, da smo bili pri krstu športnega objekta, ki bo otvoril novo ero na področju smučarskega športa. Samo mesec za tem sta s skokoma 92 oziroma 96 m brata Ruud Birger in Sigmund ponesla senzacijo v svet in razgrnile so se megle, da je na evropskem in drugih kontinentih zasedla zvezda Stanka Bloudka. Takrat šele smo tudi mi spoznali veličino moža, športnika, drsalca, lahkoatleta, konstrukterja avtomobilov, letal, športnih naprav in genialnega inženirja, predvsem pa nesebičnega, požrtvovalnega ustvarjalca.

Ob podelitvi priznanja, ki nosi njegovo ime, sem posebno ponosen in počaščen zaradi občutka, da sem vsaj delno v minulih 35 letih po planiškem rojstnem obredu hodil po stopinjah skromnega in vzornega športnega tvorca — Stanka Bloudka. Ne domišljam si, in prepričan sem, da to mišljenje delim tudi z drugimi nagrajenci, da smo edini, ki tako visoko priznanje osrednje športne zveze na Slovenskem zaslužimo. Okoliščine so poleg dela verjetno omogočile, da so naša imena bolj vidna, imamo pa še vrsto tistih vztrajnih in požrtvovalnih športnih delavcev, ki ne za-

dosti opaženi znotraj zgradbe prispevajo svoje. En sam zgrešen koš nasprotnika je na zadnjih olimpijskih igrah napravil preokret od pričakovane kritike v slavo istih športnikov. Tudi nam so mogoče taki koši pomagali do visokih priznanj.

Z modernizacijo, avtomatizacijo, osvajanjem nove opreme in sodobne tehnologije nenehno raste tisti del prebivalcev, ki le s knjigami, svinčniki in računalni vršijo svoje zadolžitve, telesna kultura zato vse bolj postaja pogoj obstoja in krepitev človeštva. Premajhno je število požrtvovalnih športnih delavcev, ki so ob samoodpovedi pripravljeni prispevati svoj delež za širjenje telesne kulture. Celotna družba se ne more otresti odgovornosti za razvoj te družbene dejavnosti, zato mora uporabiti sredstva za priliv novih športnih aktivistov tako iz vrst gospodarskih in prosvetnih kot javnih in drugih delavcev. Potrebujemo predvsem take, ki telesno kulturo doživljajo v vseh življenjskih obdobjih. To pomeni, da moramo največjo pozornost posvetiti otrokom ne samo zato, da bi že v rani mladosti skladno krepili telo, temveč zaradi tega, da bi telesno kulturo vzljubili kot življenjsko potrebo. Le temu, da so me že pred vstopom v osnovno šolo pripeljali v telovadnico, se lahko zahvalim, da sem danes med slavljenci.

Z razvojem življenjske ravni se je družba znašla v problemu, ko se njen del, predvsem tistih, ki niso šli preko težav, v

dolgočasju predaja brezdelju. Šport je najučinkovitejše sredstvo za zdravljenje te družbene nadlege. V modernem elektronskem času se bo rešil degeneracije le tisti narod, ki bo pravočasno spoznal, da je telesna kultura pogoj njegovega obstanka. To velja tembolj za nas in naše načelo vseljudske obrambe.

Nočem s tem reči, da sme telesna kultura biti edini način mladinskega udejstvovanja. Vzajemnost športa in kulture je najpopolnejša. Sem proti gojitvi robotov in uvoženim gladiatorjem. Zdrav duh v zdravem telesu naj bo naše načelo. Širina mora biti zato prva naloga. Da bi to dosegli, so potrebni tudi dobro in kulturno vzgojeni vrhunski športniki, ki so vzor, ponos in spodbuda pri dnevnem opraviilu in pri telesni kulturi.

Dovoljujem si, da se v imenu vseh, ki smo bili letos, ko naša republika slavi 25. letnico svojega rojstva, deležni visokih Bloudkovih priznanj, osrednji športni zvezi in vsej slovenski javnosti iskreno zahvalim. Ob tem se zahvaljujem tudi vsem tistim tekmovalcem in športnim delavcem, s katerimi tvorimo celoto, ki so s svojimi rezultati in delom pripomogli, da smo danes v največji slovenski športni manifestaciji deležni izjemne časti. Srečni in hvaležni obljubljam, da bomo tudi naprej hodili po sledovih vzornega tvorca, kateremu ob 10-letnici, odkar se je od nas za vedno poslovil, kličemo:

NAJ ŽIVI DUH STANKA BLOUDKA!

Delovna mesta s povečano zavarovalno dobo

V 6. številki Informativnega fužinarja smo seznanili člane naše delovne skupnosti, da je izšel zakon, ki v železarstvu določa delovna mesta, na katerih se šteje povečana zavarovalna doba. V zvezi z določitvijo teh delovnih mest in zaradi enotnih kriterijev o določevanju delovnih mest, na katerih se naj zaradi pogojev dela šteje povečana zavarovalna doba v slovenskem železarstvu, sta bila v ta namen sklicana dva posveta predstavnikov strokovnih služb slovenskih železarn.

Na podlagi zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju in zakona o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, so morale delovne in druge organizacije, ki imajo taka delovna mesta, do 7. novembra t. l. opraviti vse potrebno v zvezi z določitvijo delovnih mest, na katerih se šteje povečana zavarovalna doba.

V železarni Ravne je to delo opravila v sodelovanju s strokovnimi službami komisija, ki jo je v ta namen imenoval upravni odbor. Delo pa je tudi opravila posebna strokovna komisija po predstavnikih komunalnega zavoda za socialno zavarovanje, občinskega upravnega organa, pristojnega za inšpekcijo dela, in po predstavniku naše železarne, določenem za delo v tej komisiji.

Ta komisija, ki je po zakonskih predpisih edino pristojna za določitev delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, kljub krepkim utemeljitvam z dokazano strokovno analizo in meritvenimi podatki posameznih škodljivih vplivov na delavca na delovnem mestu ni upoštevala vseh delovnih mest, ki so ji bila predložena, na katerih naj bi se v železarni Ravne zavarovalna doba štela s povečanjem.

Pristojna komisija za ugotavljanje dejanskih stanj o delovnih mestih, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem, je do-

ločila, da se v železarni Ravne v smislu 41. člena temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju in zakona o delovnih mestih na naslednjih delovnih mestih za vsakih 12 mesecev dela šteje naslednja doba zavarovanja:

V TOPILNICI

- Topilec pri elektro peči za 15 mesecev zavarovanja,
- I. pomočnik topilca pri elektro peči za 15 mesecev zavarovanja,
- II. pomočnik topilca pri elektro peči za 15 mesecev zavarovanja,
- žerjavovodja v topilnici za 14 mesecev zavarovanja,
- zidar lijakov za 15 mesecev zavarovanja,
- zidar plošč za 15 mesecev zavarovanja,
- ponvičar za 15 mesecev zavarovanja,
- jamski delavec za 15 mesecev zavarovanja,
- skupinovodja livne jame za 15 mesecev zavarovanja,
- zidar ponovc za 15 mesecev zavarovanja,
- zidar VF peči za 15 mesecev zavarovanja,
- pihalec in zidar kap za 15 mesecev zavarovanja,
- avtogeni rezalec v topilnici za 15 mesecev zavarovanja,
- mlinar pri mlinu za mletje legur in opeke za 15 mesecev zavarovanja.

V LIVARNI

- Žerjavovodja v livni hali za 14 mesecev zavarovanja,
- sušilec in izpraznjevalec form za 14 mesecev zavarovanja,
- oblikovalec na peskometu za 14 mesecev zavarovanja,
- nabijalec na peskometu za 14 mesecev zavarovanja,

- pomočnik nabijalca na peskometu za 14 mesecev zavarovanja,
- ročni formar za 14 mesecev zavarovanja,
- livar in topilec aluminija za 14 mesecev zavarovanja,
- predelavec vlivanja in pomožne dejavnosti za 14 mesecev zavarovanja,
- strojni formar za 14 mesecev zavarovanja,
- ponovčar male ročne ponve in izpraznjevalec za 14 mesecev zavarovanja,
- čistilec peska v kanalu za 14 mesecev zavarovanja.

V ČISTILNICI

- Brusilec na rafami za 15 mesecev zavarovanja,
- ročni brusilec za 14 mesecev zavarovanja,
- brusilec na stabilnem stroju za 14 mesecev zavarovanja,
- izsekovalc za 14 mesecev zavarovanja,
- čistilec pri peskalni komori za 14 mesecev zavarovanja,
- žerjavovodja za 14 mesecev zavarovanja,
- čistilec na hidrokomori za 14 mesecev zavarovanja,
- grobi čistilec za 14 mesecev zavarovanja,
- žarilec za 15 mesecev zavarovanja,
- prevzemnik litine za 14 mesecev zavarovanja.

V KOVAČNICI

- Prvi kovač pri hidravlični stiskalnici 1200 t in 1800 t za 14 mesecev zavarovanja,
- I. pomočnik kovača pri hidravlični stiskalnici 1200 t in 1800 t za 14 mesecev zavarovanja,
- II. pomočnik kovača pri hidravlični stiskalnici 1200 t in 1800 t za 14 mesecev zavarovanja,
- I. kovač pri parnih kladivih št. VII, VIII, I in BANNING za 14 mesecev zavarovanja,
- dvigalec pri parnih kladivih za 14 mesecev zavarovanja,
- plamenski čistilec za 14 mesecev zavarovanja,
- kurjač za 15 mesecev zavarovanja,
- kladivovodja parnih kladiv za 14 mesecev zavarovanja,
- žerjavovodja za 14 mesecev zavarovanja,
- brusilec za 14 mesecev zavarovanja,
- stiskalec za 14 mesecev zavarovanja,
- žerjavovodja odpreme v kovačnici za 14 mesecev zavarovanja.

V VALJARNI

- Predvaljar v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- valjar v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- tekač v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- rezalec — ravnalec v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- vozač gredic v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- ogrejevalec v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- pomočnik ogrejevalca v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- zalagač v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- sorter vročih odpadkov v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- valjar v novi valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- predvaljar v novi valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- žerjavovodja pri nakladanju žarilnih peči in pri prevažanju vročih gredic za 14 mesecev zavarovanja,
- ogrejevalec v novi valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- pomočnik ogrejevalca v novi valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- pultist škarij za toplo rezanje v novi valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- čistilec — rafamist v novi valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- odpremnik vročih valjancev in profilov v novi valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- odpremnik vročih gredic v novi valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- brusilec na centromaskinu v novi valjarni za 14 mesecev zavarovanja.

Na soncu

Foto: R. Gradišnik

V TERMICNI OBDELOVALNICI

- Kalilec pri solni kopeli za 15 mesecev zavarovanja,
- pomočnik kalilca pri solni kopeli za 15 mesecev zavarovanja,
- žarilec plinskih peči za 15 mesecev zavarovanja,
- žerjavovodja v žarilnici za 14 mesecev zavarovanja,
- peskalec — ročni za 14 mesecev zavarovanja.

V GRADBENEM REMONTU

- Ognjevzdržni industrijski zidar pri zidanju obokov za 15 mesecev zavarovanja.

V KEMIJSKEM ODDELKU

- Steklopihalec za 15 mesecev zavarovanja.

Komisija za ugotavljanje dejanskih stanj o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, je tudi določila, da se v smislu zakonskih predpisov povečana zavarovalna doba v železarni Ravne šteje na naslednjih delovnih mestih, ki so bila ukinjena pred 1. 4. 1968, na katerih se za vsakih 12 mesecev dela šteje naslednja doba zavarovanja:

V TOPILNICI

- Topilec pri SM peči za 15 mesecev zavarovanja,
- I. pomočnik topilca pri SM peči za 15 mesecev zavarovanja,
- II. pomočnik topilca pri SM peči za 15 mesecev zavarovanja,
- vratar pri stari SM peči za 15 mesecev zavarovanja,
- prebodar pri SM peči za 15 mesecev zavarovanja,
- I. pomočnik prebodarja pri stari SM peči za 15 mesecev zavarovanja,
- II. pomočnik prebodarja pri stari SM peči za 15 mesecev zavarovanja,
- pomočnik mlinarja pri mlinu za mletje legur in opeke za 15 mesecev zavarovanja,
- vodja zakladalnega stroja za 15 mesecev zavarovanja.

V LIVARNI

- Topilec in prebodar pri kupolni peči za 15 mesecev zavarovanja,
- nakladalec pri kupolni peči za 15 mesecev zavarovanja,
- topilec pri Besemerjevem konvertorju za 15 mesecev zavarovanja,
- pomočnik topilca pri Besemerjevem konvertorju za 15 mesecev zavarovanja,
- zidar peči in ponovc pri Besemerjevem konvertorju za 15 mesecev zavarovanja,
- žerjavovodja za pripravo peska za 14 mesecev zavarovanja.

V KOVAČNICI

- I. kovač pri hidravlični stiskalnici 600 t za 14 mesecev zavarovanja,
- I. pomočnik kovača pri hidravlični stiskalnici 600 t za 14 mesecev zavarovanja,
- II. pomočnik kovača pri hidravlični stiskalnici 600 t za 14 mesecev zavarovanja,
- III. pomočnik kovača pri hidravlični stiskalnici 600 t za 14 mesecev zavarovanja,
- I. kovač pri kladivu X. z nadpritiskom za 14 mesecev zavarovanja,
- stiskalec za 14 mesecev zavarovanja,
- pomočnik I. kovača pri kladivu X. z nadpritiskom za 14 mesecev zavarovanja,
- dvigalec pri kladivu X. z nadpritiskom za 14 mesecev zavarovanja,
- kladivovodja pri kladivu X. z nadpritiskom za 14 mesecev zavarovanja.

V VALJARNI

- Brusilec — rafamist v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja,
- čistilec škafe v stari valjarni za 15 mesecev zavarovanja.

Na podlagi predložene dokumentacije in meritev rezultatov o škodljivih vplivih na delavca na delovnem mestu je komisija ugotovila, da bi se glede na pogoje in težo dela ter za zdravju škodljive vplive povečana zavarovalna doba, če bi za to obstajali pozitivni zakonski predpisi, lahko štela tudi na naslednjih delovnih mestih:

V LIVARNI

- Sušilec peska pri rotacijski sušilni peči,
- elektrovarilec — čistilec,
- razkladalec in pripravljalec peska,
- formar in ročni livar jeklene litine v masko.

V ČISTILNICI

- Avtogeni rezalec,
- pomočnik avtogenega rezalca,
- elektro varilec,
- čistilec hale.

V KOVAČNICI

- Ohlajevalec materiala,
- odpretnik robe iz pepela,
- šofer manipulatorja,
- odpretnik cagljav in odpadkov,
- krčilec,
- pomočnik krčilca.

V VALJARNI

- Pultist na valjarski progi I. in II. ogroda v novi valjarni.

V DEFETOSKOPSKEM LABORATORIJU

- Laborant za defektoskopijo.

V PROMETU

- Kurjač parnih lokomotiv.

V TERMOENERGETSKEM OBRATU

- Kurjač plinskih generatorjev,
- čistilec generatorskih naprav.

Med ukinjenimi delovnimi mesti pa komisija ugotavlja, da bi se povečana zavarovalna doba, če bi obstajali pozitivni zakonski predpisi, lahko štela tudi na delovnem mestu:

- kurjač v stari kotlarni,
- pomočnik kurjača v stari kotlarni.

Kljub pogojem dela, škodljivim vplivom in zahtevi predstavnikov železarn na podlagi predložene dokumentacije komisija ni mogla uvrstiti teh delovnih mest med delovna mesta, na katerih se šteje povečana zavarovalna doba, ker teh delovnih mest zakon ne določa, da bi se na njih lahko priznala povečana zavarovalna doba.

Dogovorjeno je, da se v najkrajšem času zopet sestanejo predstavniki vseh treh slovenskih železarn z namenom, da bi se ponovno dogovorili o skupnih stališčih in ugotovili delovna mesta, ki jih zakon o delovnih mestih ne določa, na katerih pa naj bi se po mnenju slovenskih železarn tudi štela povečana zavarovalna doba in da se sproži postopek preko pristojnih organov za spremembo oz. dopolnitev sedanjega zakona o delovnih mestih.

Komisija, ki je bila imenovana od upravnega odbora z nalogo, da pripravi vse potrebno v zvezi z določitvijo delovnih mest, na katerih se v železarni Ravne šteje povečana zavarovalna doba, je med drugim ugotovila tudi določena neskladja v zakonu o delovnih mestih, ki določa za posamezna delovna mesta oziroma dela povečano zavarovalno dobo. Ta neskladnost se ugotavlja pri povečani zavarovalni dobi, ki jo določa zakon o delovnih mestih, za katera določa povečano zavarovalno dobo na 14 mesecev oziroma 15 mesecev zavarovanja, pogoji dela in škodljivi vplivi na delavca na določenih delovnih mestih kot tudi meritveni rezultati pa zahtevajo, da bi se na nekaterih takih delovnih mestih za 12 mesecev dela lahko štelo 15 mesecev zavarovanja, zakon pa določa samo 14 mesecev zavarovanja, medtem ko za manj težka in zdravju škodljiva dela na takih delovnih mestih določa za 12 mesecev dela 15 mesecev zavarovanja. Za odpravo take neskladnosti bo potreben skupen dogovor med vsemi jugoslovanskimi železarnami, potrebno pa bo izdelati skupen predlog in ga preko združenja jugoslovanskih železarn dostaviti v obravnavo pristojnim zveznim organom. To neskladnost pa verjetno povzročajo pogoji dela na določenih delovnih mestih v posamezni železarni, zato zakon o delovnih mestih ni mogel določiti specifičnosti za posamezno železarno.

Do enake ugotovitve je prišla tudi komisija republiškega zavoda za socialno zavarovanje, ki je v železarni Ravne določila delovna mesta, na katerih se šteje povečana zavarovalna doba. Ta komisija je bila prav tako mnenja, da je prav, če se odpravijo te neskladnosti s skupnim dogovorom in enotnim predlogom z vso potrebno analizo z zakonskimi spremembami. Komisija pa pri svojem delu kljub taki ugotovitvi ni mogla odstopiti od zakonskih predpisov.

O spornih vprašanjih v zvezi s komisij-skim ugotavljanjem dejanskih stanj o delovnih mestih, na katerih se šteje povečana zavarovalna doba, odloča dokončno po načelih arbitraže posebna komisija, ki jo ustanovi občinski upravni organ za delo. Sklep komisije po načelu arbitraže je dokončen.

Zavarovancu se povečana zavarovalna doba šteje samo v primeru, če je skupaj najmanj pet let delal na takem delovnem mestu, na katerem se zavarovalna doba šteje s povečanjem, ali pa skupaj najmanj tri leta, če je zavarovanec na takem delovnem mestu postal delovni invalid ali mu je bilo po pred-

pisih o invalidskem zavarovanju dodeljeno drugo delo, da ne bi postal invalid.

Povečana zavarovalna doba na prej navedenih delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba v železarni Ravne šteje s povečanjem, se priznava za ves čas dejanskega dela na takem delovnem mestu po 15. maju 1945.

Bivši sodelavci železarne Ravne, ki so sedaj upokojeni, so pa predčasno upokojeni in če so delali na enem izmed delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, lahko preko pristojnega zavoda za socialno zavarovanje zahtevajo ustrezen odstotek povečanja pokojnine. Do povečanja pokojnine so zavarovanci upravičeni od prvega dne dalje, ko na pristojnem komunalnem zavodu za socialno zavarovanje vložijo zahtevo za tako povečanje.

Upokojenecem povečana zavarovalna doba lahko vpliva na povečani odstotek pokojnine samo v primeru, da so bili predčasno ali sta-

ročno upokojeni. Upokojenecem, moškim s 40 oziroma ženskam s 35-letno delovno oz. zavarovalno dobo povečana zavarovalna doba ne vpliva na povečani odstotek pokojnine.

Preko pristojnega komunalnega zavoda za socialno zavarovanje vlagajo tudi zahtevek za priznanje povečane zavarovalne dobe bivši sodelavci železarne Ravne, ki so bili zaposleni najmanj skupaj pet let na takem delovnem mestu, na katerem se zavarovalna doba šteje s povečanjem, so pa sedaj zaposleni pri drugih delovnih organizacijah.

Ker bodo delavci, zaposleni na delovnih mestih, na katerih se šteje povečana zavarovalna doba, prej pridobili pravico do osebne pokojnine kot pa delavci, zaposleni na drugih delovnih mestih, bodo ti delavci krajši čas vlagali sredstva na podlagi prispevka v pokojninski sklad, zato je določena višja stopnja prispevka za delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. V železarni Ravne bo povečana stopnja prispev-

ka znašala letno ca 24 milijonov starih dinarjev, in to samo v primeru, da se sedaj predvidena povečana stopnja prispevka ne bo zvišala. Sedaj predvideni dodatni prispevek znaša pri povečanju od 12 na 14 mesecev 1,8 odst., pri povečanju zavarovalne dobe od 12 na 15 mesecev pa 2,7 % od doseženega bruto osebnega dohodka delavca, zaposlenega na takem delovnem mestu.

Na že postavljena vprašanja, če se bo povečana zavarovalna doba štela tudi za pridobitev pravice do daljšega letnega dopusta, dajemo odgovor, da se povečana zavarovalna doba ne more všteti v delovno dobo, na podlagi katere je v smislu določb temeljnega zakona o delovnih razmerjih in pravilnika o medsebojnih delovnih razmerjih železarne Ravne delovna doba eden pogojev, ki delavcu vpliva na dolžino letnega dopusta. Povečana zavarovalna doba se všteta samo v primeru upokojitve.

Franc Golob

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

Na sejah meseca novembra je upravni odbor razpravljal o periodičnem obračunu za prvih devet mesecev letos za počitniški dom v Portorožu in matično podjetje, o predlogu integralnega razvojnega programa slovenskih železarn in predlogu plana proizvodnje, prodaje, realizacije in izvoza za naslednje leto. Razen tega je obravnaval še druge tekoče probleme železarne in sprejel potrebne odločitve.

Pri periodičnem obračunu se je upravni odbor razen ugotovljenega finančnega rezultata najprej zadržal na problemu zalog in obsegu neuspele proizvodnje v posameznih obratih. Člane upravnega odbora so zanimali tudi podatki, v katerih obratih se je situacija izboljšala in v katerih problemov še nismo uspeli rešiti. Upravni odbor je po obravnavi oba obračuna v nespremenjeni obliki osvojil in sklenil, da ju je posredovati v potrditev delavskega sveta z dopolnitvijo, da je za počitniški dom v Portorožu realizirati že predčasno sprejeti sklep in v mesecu novembru opraviti finančni pregled poslovanja. Poleg pregleda finančnega poslovanja je za počitniški dom ugotoviti tudi potrebo po morebitnih delih, ki jih bo v času izven sezone opraviti na vzdrževanju doma in namestitvi inventarja.

Upravnemu odboru je bila tudi posredovana informacija, da je za potrebe obratnih sredstev slovenskim železarnam iz republiškega sklada gospodarskih rezerv dodeljen kratkoročni kredit v znesku 1,4 milijarde din. Znesek, ki ga bo treba vrniti v šestih mesecih, naj bi si železarne medsebojno sporazumno razdelile. Ker je to samo kratkoročni kredit, s katerim se naš sedanji položaj bistveno ne bi izboljšal, je bil dosežen sporazum, da celotni znesek kredita dobi železarna Jesenice pod pogojem, da iz tako pridobljenih sredstev najprej pokrije svoje obveznosti do naše železarne in železarne Štore. Upravni odbor je dogovor ob upoštevanju, da so naše terjatve proti železarni Jesenice višje, kot bi naša železarna iz skupnega zneska lahko dobila kredit, sklenjeni dogovor in sporazum osvojili.

Precej dolgo je trajala na upravnem odboru razprava o predlogu integralnega razvojnega programa slovenskih železarn. Ugotovljeno je bilo, da program pomeni za nas šele uvod, da pa istočasno predstavlja zbir skrbno zbranih podatkov, na podlagi katerih so med železarnami možne medsebojne primerjave. Program predvideva, da bo naša železarna tudi v bodoče v celoti zadržala svoj dosednji proizvodni program. Izražen je bil le pomislek, če v predlogu za našo železarno ni zadosten poudarek na nadaljnjem razvoju 117. panoge. Čeprav podatki kažejo, da naj bi združeno podjetje po določenem času doseglo potrebno poslovno in akumulativnost, pa so le bili izraženi nekateri pomisleki, če bomo z integracijo dosegli vse to, kar si želimo. Poudarjena je bila predvsem važnost pravilne ureditve naših medsebojnih odnosov in enakopravnosti pri sprejemanju posameznih odločitev. Zato bo treba v statutu in drugih normativnih aktih, ki bodo morali biti izdelani še pred izvedbo referenduma, točno razmejiti medsebojne obveznosti in dolžnosti. Pred izvedbo referenduma in mo-

rebitno združitvijo vseh treh železarn, je bilo poudarjeno v razpravi, pa bi moral biti rešen tudi problem poslovne izgube železarn Jesenice in Štore, da bi tako vse tri železarne v okviru skupnega podjetja pričele poslovati na enotni osnovi. Pa ne samo to. Treba bi bilo tudi poskrbeti, da se poslovna izguba — pri nas namreč računamo, da je v bodoče ne bo več — tudi v teh dveh železarnah po združitvi ne bi ponovno pojavila. Pri naših obveznostih, ki že nastajajo in bodo v naslednjih letih še večje, je bil načrt problem interkalarnih obresti. Izražena je bila misel, da bi bilo mogoče prav, da proti banki sprožimo pravni spor, čeprav je verjetno že vnaprej znano, da rezultata ne bo. Problem finančnih sredstev in kritja obveznosti pa po mnenju članov upravnega odbora verjetno v precejšnji meri nastaja tudi zaradi tega, ker so se vse tri slovenske železarne sočasno odločile in pričele z investicijsko izgradnjo.

Upravni odbor je bil tudi seznanjen, da je bilo že med dosedanjim razpravo slišati pripombe, da je integralni razvojni proces za našo železarno podrobneje obdelan kot za drugi dve železarni, in da smo pri njegovi izdelavi na Ravnah imeli določeno iniciativo, ki naj bi se odrazila v tem, da se nismo odpovedali nobeni dosednji naši proizvodnji. Takdi in podobni očitki pa so bili z našimi dovolj tehtnimi argumenti zavrnjeni. Predlog integralnega razvojnega programa slovenskih železarn je upravni odbor po razpravi v obliki, kot je pripravljen, osvojil in ga posredoval v obravnavo delavskemu svetu podjetja. Prvi osnutek predloga plana proizvodnje, prodaje, realizacije in izvoza za naslednje leto je analitsko planski sektor dostavil obratom in članom delavskih svetov pri sklopih obratov že v začetku meseca oktobra letos. Sedanji predlog, ki so ga že prejeli člani delavskega sveta podjetja, tako upošteva že dopolnitve in spremembe, ki so jih posredovali posamezni obrati, prilagojen pa je tudi našim proizvodnim zmogljivostim in predvideni tržni situaciji. Predlog za naslednje leto predvideva 272.800 ton skupne in 76.700 ton blagovne proizvodnje. Pri skupni proizvodnji naj bi bili izdelki 114. panoge udeleženi z 90,58 %, 117. panoge pa z 9,42 %. Nekoliko drugačno razmerje je pri blagovni proizvodnji, kjer je razmerje med izdelki 114. in 117. panoge 70,97 % proti 29,03 %. Od skupno s planom predvidene realizacije naj bi jo dosegli s prodajo izdelkov 114. panoge v višini 51 %, s prodajo izdelkov 117. panoge pa 49 %. Naslednje leto naj bi izvozili 11.700 ton naših izdelkov, kar predstavlja 15 % skupne blagovne proizvodnje. Se bolj kot letos naj bi bil naslednje leto naš izvoz usmerjen na tržišča s konvertibilno valuto. Za naslednje leto planirani izvoz predstavlja za nas tisto minimalno količino, ki jo moramo za naše potrebe po deviznih sredstvih realizirati. Člani upravnega odbora so se z zasnovanimi sestavinami poslovnega plana strinjali. Izražen je bil pomislek, da obsega proizvodnje ne bo mogoče doseči, če težka progla valjarne ne bo pričela pravočasno obratovati. Nekateri pomisleki so tudi bili povedani na ceno, ki naj bi jo dosegli pri izvozu.

Kolikor vsa ta predvidevanja ne bodo izpolnjena, bo lahko postalo problematično tudi izpolnjevanje zasnovanih planskih obveznosti naslednje leto.

Ob obravnavi drugih zadev s področja poslovanja železarne je upravni odbor sprejel naslednje odločitve:

Na predlog GRS je imenoval člane in namestnike centralne komisije za inventuro in člane komisije za popis osnovnih sredstev in sredstev skupne porabe. Centralna komisija mora pravočasno izdelati navodila in načrt dela za izvedbo redne letne inventure vseh sredstev in virov, s katerimi razpolaga naša železarna. Popis mora zajeti stanje na dan 31. decembra 1968. Komisija, ki mora z delom pričeti takoj, mora celotni rezultat inventure skladno z navodili predložiti upravnemu odboru najpozneje do 15. februarja 1969.

Na predlog komisije za kadre in delovna razmerja je bilo določeno:

— da se ugoti prošnji Cilke Pačnik in Angele Juraja in obema za čas izrednega šolanja na višjem administrativnem tečaju v Slovenjem Gradcu priznajo ugodnosti, ki veljajo za izredne slušatelje drugih šol. Obema se odobri plačilo 50 % šolnine in povračilo prevoznih stroškov na relaciji Ravne—Slov. Gradec in obratno za dneve, ko morata obiskovati predavanja.

— Ugodi se prošnji Draga Kerbeva in se mu za čas izrednega študija na VEKS v Mariboru odobri ugodnosti, ki veljajo za druge izredne slušatelje raznih šol. Odobreno mu je povračilo 50 % šolnine in za dneve, ko bo uspešno opravil izpit, izredno plačana odsotnost z dela ter povračilo prevoznih stroškov brez dnevnice.

— Ugodi se prošnji našega štipendista Alojza Županca in se mu za čas od 1. oktobra 1968 do 31. marca 1969 v višini štipendije odobri brezobrestni kredit.

— Ugodi se prošnji Stanka Vrhovnika in njegovemu sinu od 1. decembra 1968 dalje odobri štipendija na TSS, oddelku za strojništvo v Mariboru. Štipendija se mu dodeli na račun neoddanih štipendij na oddelku za metalurgijo.

— Ugodi se prošnji Ivana Mežnerca in se ga oprosti nadaljnega vračila štipendije za njegovo hčerko Ivano, ki jo je prejela za šolanje na TKS v Rušah in ga je zaradi slabih učnih uspehov prekinila.

Druge vloge, ki so se prav tako nanašale na odobritev ugodnosti za čas študija ali dodelitev štipendije, so bile v dopolnitve vrnjene komisiji in bo o teh upravnih odbor odločal naknadno.

Odkloni se pritožba Jožeta Nabernika zoper odločbo kadrovskega oddelka o premestitvi na drugo delovno mesto.

Odkloni se prošnja Ivana Koprivnika, da bi se preklicala odločba kadrovskega oddelka, s katero mu je zaradi neopravičenega izostajanja z dela prenehalo delo v naši železarni. Upravni odbor je moral ugotoviti, da to ni bil njegov prvi primer kršitve delovne dolžnosti, ampak da so se kršitve že predhodno pojav-

... in mirno teče voda

ljale in da dosednji vzgojni ukrepi pri njem niso dosegli želenega učinka.

Na obvestilo šolskega centra Ravne na Koroškem, da je dvema našima predstavnikoma v svetu njihovega centra potekel mandat in da naj zato imenujemo nova člana, je bilo odločeno, da se za predstavnika naše železarnice v svet šolskega centra za naslednjo mandatno dobo dveh let imenujeta inž. Janko Gnamuš in Jože Bukovec.

Za našega predstavnika v skupščini splošne vodne skupnosti Drava-Mura v Mariboru se za naslednjo mandatno dobo dveh let imenuje inž. Franjo Geč.

Potrdi se predlog oddelka za organizacijo in študij dela za dopolnitev pravilnikov za obračun administrativnih del po cenikih del in z veljavnostjo od 1. oktobra 1968 dalje potrdijo pravilniki za zaposlene v obračunu in evidenci jeklarne, TPO, SMO, obračunu in evidenci VEO, statistični kontroli in obračunu TKR, za obračun OD v oddelku za obračun OD, v finančnem in obratnem knjigovodstvu za oceno dela blagajnika, za zaposlene v kalkulacijsko fakturarnem oddelku in oddelku za socialno zavarovanje.

Za nujna službena potovanja v Avstrijo v zvezi z oskrbo s surovinami in pomožnim materialom kakor tudi prodajo naših izdelkov je bilo direktorju Gregorju Klančniku za naslednje obdobje odobrenih 5 avstrijskih dnevnic, ki jih bo obračunaval na podlagi opravljenih službenih potovanj v to državo.

Na predlog komercialnega sektorja so bila v zvezi z razgovori in zaključevanjem pogodb blagovne izmenjave med našo železarno in vzhodnoevropskimi državami odobrena službena potovanja:

— Borisu Florjančiču 7-dnevno službeno potovanje na Češkoslovaško,

— inž. Božu Cimermanu 7-dnevno službeno potovanje na Madžarsko,

— inž. Leopoldu Gamsu 7-dnevno službeno potovanje na Poljsko,

— sedemdnevno službeno potovanje za našega predstavnika, ki ga bo naknadno določil direktor Klančnik, je bilo odobreno tudi za NDR.

V zvezi s poslovnimi razgovori in ponudbo tvrdke Rossignoli & Co. v Torinu za izdelavo form in jeder po principu školjk — cronin, je bilo tehn. direktorju inž. Franju Mahorčiču in inž. Stanetu Lenasiju odobreno 2-dnevno službeno potovanje v Italijo.

Udeležba na 7-dnevnem strokovnem posvetovanju, ki ga organizira tvrdka Norton v Italiji v zvezi z uporabo in problematiko brušenja, je bila odobrena inž. Franju Lončarju, zaposlenemu v valjarni.

Na predlog oddelka za zunanjo trgovino je bilo tov. Antonu Potočniku podaljšano že odobreno službeno potovanje v Bolgarijo za dva dni oziroma od prej odobrenih 6 na 8 dni.

Zaradi spremenjenih pogojev dela je bila na predlog oddelka za organizacijo in študij dela

v smislu 29. člena pravilnika za vrednotenje del po enotnih osnovah odobrena dopolnitev kodeksa del za delovna mesta št. 45, 46 ter 55 in 56 v livarni.

Spremembo okolja dela iz sedanjega III. na II. okolje je bila odobrena tudi za delovna mesta v oddelku montaže pnevmatičnega orodja v mehaniški obdelovalnici.

Odobri se, da se za dobo enega leta še podaljša pogodba med našo železarno in Zavodom za zdravstveno varstvo v Mariboru za izdelavo študije o onesnaženju ozračja na področju občine Ravne. S podaljšanjem pogodbe je bilo odobreno tudi plačilo s pogodbo določenih del.

Sportna šola, ki zajema razne zvrsti telesne kulture, vzgaja pa predvsem pionirje in mladince, pri finančnih sredstvih in dotacijah ni upoštevana v nobeni organizaciji. Dejavnost šole pa zahteva tudi določena finančna sredstva. Zaradi njihovega pomanjkanja je šola pred tem, da bi morala prenehati z dosedanjim sicer aktivno dejavnostjo, kar bi onemogočilo vsako nadaljnjo, sicer sedaj potrebno športno dejavnost. Ob upoštevanju tega in z namenom, da bi šola lahko normalno nadaljevala s svojim delom, predvsem s športno vzgojo pionirjev in mladincev, je upravni odbor odločil, da se šoli dodeli dotacija v višini 20.000,— din. Odobrena sredstva bodo nakazana iz sredstev, izdvojenih letošnje leto za neinvesticijske izdatke.

Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev je bila odklonjena prošnja združenja študentov montanistike v Ljubljani, da bi naša železarna prevzela pokroviteljstvo na tradicionalnem XXI. skoku čez kožo. Ker pokroviteljstva ne moremo prevzeti, je bilo odobreno, da naša železarna s primernim reklamnim oglasom sodeluje pri izdaji za te namene izdane propagandne brošure.

Upravni odbor je tudi osvojil predlog, ki ga mora potrditi še delavski svet, da naša železarna prispeva del finančnih sredstev, potrebnih za nabavo mikroskopa za potrebe metalurškega inštituta v Ljubljani.

Upravni odbor je na sejah moral razpravljati še tudi o nekaterih drugih prošnjah, ki so prispele na njegov naslov. Nekaj od teh je bilo v predhodno mnenje ali rešitev odstopljenih za to odgovornim strokovnim službam podjetja, o drugih vlogah pa so bili o načinu rešitve posamezniki že osebno pisмено obveščeni.

-et

DODATEK ZA LETNI DOPUST

Poleg osebnih dohodkov iz naslova zaposlitve smo v železarni zaposleni ob nastopu letnega dopusta ob pogojih, določenih s pravilnikom o dodatku za letni dopust, bili upravičeni tudi do dodatka za letni dopust. Dodatek je bil doslej sestavljen iz dveh delov, in sicer iz dela, ki je konstanten in je bil za vse enak, in iz dela, ki je bil odvisen od višine osebnih dohodkov vsakega zaposlenega. Konstantni del dodatka za letni dopust, ki naj bi služil kot nadomestilo za ukinjeno regresiranje vozne karte K 15, smo izplačevali iz sredstev skupne porabe, odvisni del v višini 30% od poprečnih osebnih dohodkov vsakega zaposlenega, ki jih je dosegel v zadnjem četrtletju preteklega leta, pa iz sredstev osebnih dohodkov.

Iz periodičnega obračuna za prvih devet mesecev letos pa je razvidno, da nam v železarni v zadnjih treh mesecih v celoti ne bo uspelo pokriti že nastale poslovne zgube. To pa istočasno pomeni, da naslednje leto ne bo skladov in bo tako odpadla tudi možnost za izplačilo konstantnega dela dodatka za letni dopust. Smo torej pred problemom, kako v bodoče urediti to vraščanje. Realno obstajata samo dve možnosti:

— da se dodatek za letni dopust v bodoče ukine ali

— da se dodatek za letni dopust obdrži, vendar ne več v svojstvu regresa, ampak da se na račun dodatka za letni dopust ob vsakem izplačilu zadrži določen del osebnih dohodkov, ki bi se upravičencu izplačal ob nastopu rednega letnega dopusta.

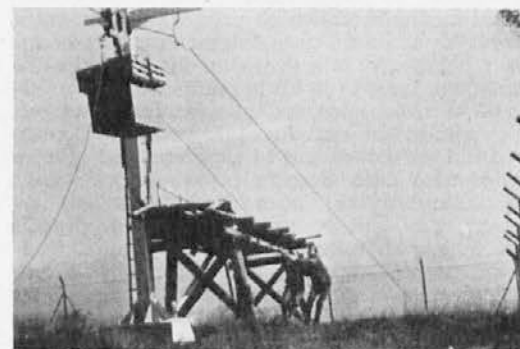
Predlog ki bo sicer predmet obravnave, še ni izoblikovan, je pa problem, ki se je pojavil, že bil posredovan za to odgovorni službi z zadolžitvijo, da izdela predlog. V vsakem primeru bo najtežje povsem zadovoljivo rešiti vprašanje dosedanjega konstantnega dela dodatka za letni dopust. Do tega dela dodatka so namreč poleg aktivno zaposlenih bili upravičeni družinski člani, če niso bili v delovnem razmerju. Če se bomo odločili, da se bo dodatek za letni dopust še nadalje zadržal, in da ga bomo izplačevali iz zadržanega dela osebnih dohodkov, pa verjetno to ne bo več mogoče.

Informacijo o problemu, ki je nastal, posredujemo članom delovne skupnosti predhodno le zato, da bi bili ob obravnavi predloga že predhodno seznanjeni, na kaj se zadeva naša in kakšne bi bile možnosti rešitve. Vsekakor pa se bomo morali sami odločiti za tako rešitev, ki bo za nas vse najbolj sprejemljiva.

-et

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 4575 L. Buricki, J. Dittmann, Digitale Meßtechnik — Eine Einführung 1966.
- 4576 Ambros P. Speise, Impulsschaltungen 1967.
- 4577 Flächentransistoren, Eigenschaften und Schaltungstechnik.
- 4578 Kümmel Fritz, Regel-Transduktoren 1961.
- 4579 Vinogradov L., Problemi racionalnoj organizaciji kapitalnoj remonta obrudovanija 1968.
- 4580 White, Organizacija i kontrola, cijena rada održavanja 1968.
- 4581 Kirchbach Hanns, Taschenbuch Hydraulik in Industriebetrieben 1961.
- 4582 Report Writing 1967.
- 4583 Termička obrada metala u industriji 1968.
- 3658/68/11/2 Kukoleća Stevan, Ekonomika preduzeća 1. in 2.
- 3587/128 Strojnik F., Izdelava eksotermične mase 1968.
- 3587/129 Vodopivec F., Termomehanična predelava jekla 1968.
- 3587/130 Študij določevanja posameznih oksidov v jeklu 1968.
- 3587/131 Gontarev V., Usposobljenje gorilnikov konti peči v 8 conah 1968.
- 3587/132 Muster J., Razvoj stabilizirane silika opeke za oboke električnih peči 1968.
- 3587/133 Megušar J., Fazna analiza karbidov v jeklih 1968.
- 3587/134 II. kolokvij v Portorožu 1967.
- 3587/135 Muster J., Poizkovi izdelave bazične mase za torkretiranje jeklarskih peči 1967.
- 3587/136 Pelhan C., Unapređenje kvaliteta kokila 1967.

Tovarna žičnica na Uršlji gori. Čez zadnji steber je treba vleči

Osnutek pravil osnovne sindikalne organizacije Železarne Ravne

I.

UVODNE DOLOČBE

1. člen

V skladu s statutom ZSJ, v skladu s statutom ZSS in na osnovi razprav članov našega delovnega kolektiva sprejema osnovna organizacija sindikata Železarne Ravne na svojem običnem zboru pravila, s katerimi določa svojo vlogo v okviru samoupravnih odnosov v delovni skupnosti. Nadalje sprejema organizacijo, način dela osnovne organizacije sindikata (v nadaljevanju OOS) ter pravice in dolžnosti članov sindikata, ki so osnova za njihovo delovanje v organizaciji.

2. člen

OOS v Železarni Ravne sestavljajo vsi člani sindikata naše delovne skupnosti. OOS je temeljna organizacija Zveze sindikatov in v naši delovni skupnosti združuje delavce z namenom, da jim zagotovi samoupravno razreševanje družbenih odnosov v delovnem kolektivu Železarne Ravne.

3. člen

OOS samostojno sprejema stališča s področja družbenih odnosov v naši delovni in v širši skupnosti ter jih v demokratični razpravi preverja z vsemi drugimi družbenopolitičnimi dejavniki.

4. člen

OOS koordinira svojo aktivnost s sindikalnimi podružnicami v Železarni Ravne in z drugimi organi ter organizacijami Zveze sindikatov. S svojimi predlogi in pobudami vpliva na vsebino dela višjih sindikalnih organov.

5. člen

OOS deluje v skladu z družbeno vlogo sindikatov. Osnovne družbene aktivnosti sindikata, ki izhajajo iz statuta ZSJ in ZSS v naši delovni skupnosti, so predvsem te:

- da je v središču družbenoekonomskih, idejnih in političnih dogajanj v naši delovni skupnosti,
- da nenehno spremlja stanje in probleme, s katerimi se delovni človek srečuje v delovni skupnosti in da daje pobude ter predlaga organom samoupravljanja sprejem najustrežnejših rešitev,
- da se bori zoper samovoljo in birokratske postopke posameznikov in organov,
- da ustvarja pogoje za razvoj samoupravljanja v naši delovni skupnosti in da se angažira v razvoju neposrednega samoupravljanja,
- da se zavzema za formiranje dohodka in za čimbolj dosledno izvajanje njegove delitve po rezultatih dela,
- da organizira aktivno udeležbo vseh delavcev pri oblikovanju poslovne politike naše delovne skupnosti,
- da razvija pobudo delavcev za povečanje produktivnosti dela, za rentabilnost proizvodnje, znižanje stroškov, ekonomično poslovanje in za stalen napredek organizacije dela ter razvoj našega kolektiva,
- da se zavzema za stalen dvig življenjskega standarda, za izboljšanje delovnih razmer in za napredek delovnih pogojev pri delu,
- da pospešuje po svojih možnostih izkoriščanje dosežkov znanosti, sodobno organizacijo in tehnologijo dela, poslovno sodelovanje, specializacijo in integracijo slovenskega jezikarstva na enakih osnovah pogojev za delo in delitve dohodka,
- da neguje in razvija bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti,
- da ustvarja pogoje za večji vpliv delavcev pri oblikovanju samoupravne politike v naši delovni skupnosti, v naši komuni in v širši družbenopolitični skupnosti,
- da zagotavlja svojim članom pomoč in zaščito pri uveljavljanju njihovih samoupravnih pravic, da skrbi in pomaga svojim članom v primeru bolezni, nezgod pri delu in pri re-

ševanju njihovih osebnih in družbenih problemov,

— da se zavzema za razvijanje splošne, družbenoekonomske, strokovne in kulturne ravni delavcev,

— da pospešuje in razvija udeležbo članov v družbenopolitičnem življenju delovne organizacije, komune in širših družbenopolitičnih skupnosti,

— da se vključuje v uresničevanje ukrepov za vseljudsko obrambo,

— da vpliva na razvoj družbeno-zabavnega življenja, prosvetno-kulturnega dela, oddiha, razvedrila, rekreacijske ter športne in druge množične aktivnosti,

— da neguje duha mednarodne solidarnosti delavcev,

— da si prizadeva včlaniti v sindikat še ne-članjene na novo sprejete delavce v našo delovno skupnost.

II.

DOLŽNOSTI IN PRAVICE ČLANA SINDIKATA

6. člen

Članstvo OOS Železarne Ravne nastane s prostovoljnim pristopom v OOS Železarne Ravne z ustno izjavo.

7. člen

1. Članstvo v naši OOS preneha s pismenim ali ustnim izstopom člana, s črtanjem iz članstva, z neplačevanjem članarine 5 mesecev, z upokojitvijo in z izstopom iz delovne organizacije Železarne Ravne. Sicer veljajo členi 3, 4, 5 in 6 statuta ZSJ.

2. Črtanje iz članstva sledi:

- zaradi grobe kršitve sindikalnih stališč ali pravil,
- kot posledica grobega kršenja interne zakonodaje podjetja, pravnomočne obsodbe s strani sodišč ipd.

8. člen

Član OOS Železarne Ravne ima predvsem naslednje dolžnosti in pravice:

1. Član OOS Železarne Ravne sodeluje pri delu sindikalnih podružnic Z. R., OOS Železarne Ravne in drugih organizacijah sindikata, pri oblikovanju njihovih političnih in drugih stališč, pri sprejemanju sklepov in njihovem uresničevanju. Te svoje dolžnosti in pravice realizira z dajanjem predlogov in pripomb, s sodelovanjem v sindikalnih akcijah, s kontrolo izvajanja sprejetih sklepov, s prevzemanjem zadolžitev, s sodelovanjem na sestankih sindikalnih podružnic, OOS in njenih organov ter z odgovornostjo za drugačno ukrepanje od dogovorjenega. Na sindikalnih sestankih in običnih zbiorih ter kongresih preko tiska — predvsem preko glasil naše delovne skupnosti — in drugih sredstev obveščanja daje predloge ali nasprotno mnenje in od organov sindikata zahteva ustrezne ukrepe, sklepe, stališča ali pojasnila.

2. Član OOS Železarne Ravne se mora boriti za napredek proizvodnje in poslovanja, za uveljavljanje nove tehnike in tehnologije, za pospeševanje racionalizatorstva ter za sodobno organizacijo dela ob spoštovanju principov humanosti in delavske solidarnosti.

3. Zavzema se za čim doslednejšo uveljavitev načela delitve po rezultatih dela in delitve dohodka.

4. Član OOS Železarne Ravne mora razvijati etične in druge vrednote naše socialistično samoupravne družbe in delavske solidarnosti, kot npr.: nudenje pomoči ob nesreči in smrti, pomagati zagotavljati sredstva za reševanje problemov brezposelnosti, akcije mednarodne delavske solidarnosti, pomoč ob elementarnih in drugih nesrečah ipd.

5. Voli organe sindikalnih podružnic Z. R., OOS Železarne Ravne in organe ZS ter je vanje lahko izvoljen na vseh ravneh in oblikah svojega organiziranja. Član ima v skladu

s kandidacijskim in volilnim postopkom pravico predlaganja in zavračanja kandidatov ter ima pravico kontrole kandidacijskega in volilnega postopka. Prav tako ima pravico glasovanja pri volitvah.

6. Član OOS Železarne Ravne ima pravico in dolžnost, da je informiran o delu sindikalnih organov in organizacij, zato se mora članstvo informirati:

— o kraju in času ter dnevnem redu sestankov OOS Železarne Ravne in njenih organov ter občinskih sindikalnih organov,

— o sklepih in stališčih sindikalnih organov, finančnem poslovanju podružnic in sindikata Železarne Ravne, najvažnejših sklepih organov delavskega samoupravljanja našega kolektiva.

7. Člani OOS Železarne Ravne se lahko poslužujejo pravne zaščite, ki jo organizirajo sindikati in Zveza sindikatov. Vsak član OOS Železarne Ravne se lahko poslužuje službe pravne pomoči, ki je organizirana pri občinskem sindikalnem svetu Ravne na Koroškem.

8. V primeru začasne brezposelnosti in če je materialno ogrožen, lahko prejme član OOS Železarne Ravne enkratno denarno ali drugo pomoč po sprejetih sklepih in kriterijih sindikalne podružnice, predsedstva ali tovarniškega odbora OOS Železarne Ravne.

9. Vsak član OOS Železarne Ravne lahko naslavlja prošnje in pritožbe na občni zbor OOS Železarne Ravne, tovarniški odbor, predsedstvo ali na odbor sindikalne podružnice sklopov obratov ali obrata, v katerem je zaposlen.

10. Vsak član OOS Železarne Ravne mora plačevati članarino v višini, ki jo predpiše organ Zveze sindikatov, in se mora držati načina zbiranja članarine, ki ga je sklenil občni zbor OOS Železarne Ravne oziroma tovarniški odbor OOS.

III.

SESTAV IN DELOVANJE OOS ŽELEZARNE RAVNE

9. člen

Organi OOS Železarne Ravne so: občni zbor, tovarniški odbor, predsedstvo, predsednik tovarniškega odbora in nadzorni odbor.

10. člen

Občni zbori OOS Železarne Ravne so lahko redni ali izredni.

11. člen

1. Pogoji za sklicevanje izrednega običnega zbora so: iniciativa tovarniškega odbora OOS, nadzornega odbora OOS ali na zahtevo 25 % članov OOS Železarne Ravne.

2. Izredni občni zbor se lahko skliče v primeru kršenja statutarnih ali osnovnih programskih dokumentov sindikata ali Zveze sindikatov tudi od občinskih organov sindikata. Sklicatelj izrednega običnega zbora je tovarniški odbor OOS ali pa članstvo, če pristojni sklicatelj tega ne uredi.

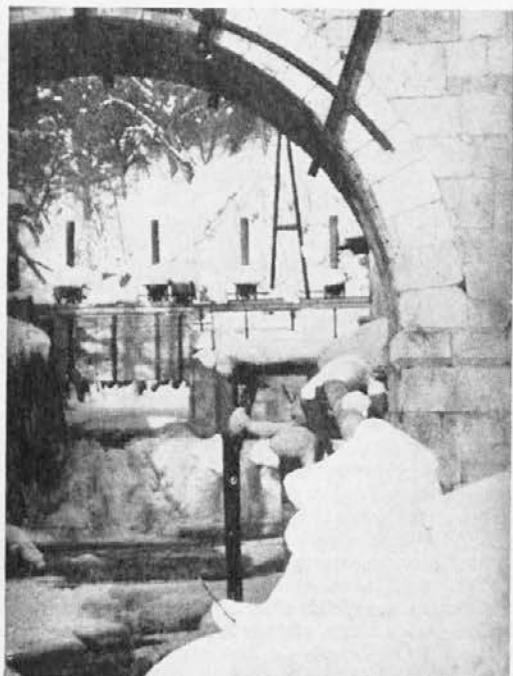
12. člen

Redni občni zbor OOS Železarne Ravne sklicuje tovarniški odbor vsaki dve leti. Redni občni zbor razpravlja, odloča in sprejema stališča, med drugim:

- o poročilu o delu OOS in organov OOS,
- o finančnem poslovanju,
- o smernicah in nalogah za bodoče delovanje, delovnem programu in drugih dokumentih,
- o volitvah članov za organe OOS in delegatov za konference, občne zbornice in kongrese višjih sindikalnih organov, če je to tako določeno v sklepih višjih organov sindikata,
- o sprejemanju in spreminjanju po potrebi pravil OOS,
- o reševanju na občni zbor naslovljenih prošelj in pritožb,
- o sprejemanju sklepov o črtanju iz članstva,
- o nabavi in odtujitvi nepremičnin.

13. člen

1. Občni zbor sklepa polnoveljavno ob prisotnosti nad dve tretjini delegatov na običnem zboru.

Sneg marsikaj olupša

2. Sklepi in drugi akti občnega zbora so polnoveljavni, če sta zanje glasovali dve tretjini navzočih delegatov.

14. člen

1. Člane tovarniškega odbora OOS (v nadaljevanju TO OOS) izvolijo občni zbori podružnic z javnim glasovanjem. Tovarniški odbor je po svojem značaju širši organ, ki je sposoben po potrebi tudi za prožno akcijo ukrepanja. Občni zbor OOS izvoli predsednika tovarniškega odbora in nadzorni odbor. Volitve so javne.

2. Tovarniški odbor izvoli predsedstvo, ki izvaja politiko tovarniškega odbora med zasedanji. Na zasedanju poroča tovarniškemu odboru o svojem delu in predlaga potrditev svojih stališč in ukrepov.

15. člen

Volitve predsednika tovarniškega odbora in 5-članskega nadzornega odbora vodi volilna komisija občnega zbora. Mandatna doba članov vseh organov OOS Železarne Ravne in organov podružnic traja dve leti. Pri vsakih volitvah se mora menjati najmanj ena četrtina članov.

16. člen

Naloge tovarniškega odbora so:

- ob sodelovanju in kontroli članstva izvaja tovarniški odbor program dela,
- posreduje svoje iniciative in predloge ter mnenja članstva drugim sindikalnim organizacijam (občinskim, republiškim, zveznim) ter zahteva sklepe in stališča pri njih,
- tovarniški odbor delovno in časovno zadoljuje za izvedbo programa dela svoje člane oziroma komisije,
- tovarniški odbor organizira oziroma imenuje svoje pomožne organe,
- prevzema nase odgovornost za neizvrševanje oziroma nepravčasno izvrševanje sklepov občnega zbora ali lastnih sklepov,
- posvetuje se s članstvom pred sprejemanjem osnovnih stališč do vprašanj, kot npr.: delitev dohodka in osebnih dohodkov, sprejem samoupravnih aktov, važnejše poslovne odločitve, večje odpuščanje delavcev, integracijski procesi ipd.,
- posreduje iniciative in zahteve članstva politično-teritorialnim organom (občinska skupščina in njeni organi itd.),
- zagotavlja javnost dela tako preko predhodnega konzultiranja s članstvom, odprtosti sestankov in obveščanja o odločitvah po ustaljenih načinih obveščanja.

17. člen

Tovarniški odbor se po občnem zboru OOS konstituira, in sicer izvoli:

- 7-člansko predsedstvo,
- podpredsednika,
- tajnika,

- komisije:
- za rekreacijo in oddih,
- za ženska vprašanja.

18. člen

1. Tovarniški odbor predstavlja predsednik tovarniškega odbora OOS Železarne Ravne. V primeru odsotnosti ga nadomešča podpredsednik.

2. Predsednik tovarniškega odbora OOS:
- vodi seje tovarniškega odbora in predsedstva,
 - koordinira dejavnost komisij,
 - vključuje se v delo samoupravnih organov in drugih družbenopolitičnih organizacij v našem kolektivu,
 - je v povezavi z drugimi sindikalnimi organizacijami v imenu OOS Železarne Ravne,
 - v imenu OOS je navzoč na sejah organov upravljanja in drugih organizacij,
 - zastopa in govori v imenu OOS, če izraža že sprejeta stališča OOS ali pa je za to posebej pooblaščen,
 - je osebno odgovoren za izpolnjevanje nalog, ki so skupne celotni organizaciji.

19. člen

Člani tovarniškega odbora morajo prisostvovati sejam odbora in njegovih organov, na lastno pobudo ali po naročilu članstva ali predsednika TO, in lahko prisostvujejo tudi sejam organov upravljanja in drugih organizacij.

20. člen

1. V primeru večkratnega izostajanja ali siceršnje nedelavnosti oziroma neizpolnjevanja nalog je lahko član tovarniškega odbora odpoklican. Član tovarniškega odbora je lahko odpoklican tudi v primeru, če ne izvaja in zagovarja sprejetih stališč OOS, če je obsojen, če grobo krši interno zakonodajo ipd.

2. Zaradi stalne nedelavnosti člana tovarniškega odbora lahko tega izključi odbor in na njegovo mesto kooptira novega člana. Kooptiranje je možno do ene tretjine sestava tovarniškega odbora.

21. člen

Član tovarniškega odbora ima pravico in dolžnost, da sam ali po konzultaciji s članstvom predlaga v katerem koli organu tovarniškega odbora OOS razpravo ali odločanje o posameznih vprašanjih. Ima tudi pravico postavljati ustna ali pismena vprašanja. Predsednik ali tajnik sta dolžna dajati odgovor na ta vprašanja takoj ali pa na naslednji seji odbora. Na zahtevo člana tovarniškega odbora je tajnik dolžan priskrbeti materiale, s katerimi razpolagajo višji organi sindikata.

22. člen

Članom tovarniškega odbora je tajnik dolžan dostavljati:

- gradivo za seje tovarniškega odbora OSS,
- gradivo, ki ga je predložil kak drug sindikalni organ,
- vse ostale materiale, ki so potrebni za delovanje OOS.

23. člen

1. Tovarniški odbor OOS v primeru kakršnih koli ukrepov proti članu sindikata, ki so posledica njegovega nastopanja, sklepov in stališč sindikalne organizacije, tega politično podpre oziroma sproži upravni in drugi postopek, če je to po zakonu sindikalni organizaciji mogoče.

2. Tovarniški odbor OOS po izteku mandata svojega člana še 4 leta kontrolira njegov status (delovno mesto, merila za osebne dohodke ipd.), da bi se preprečile možnosti eventualnega naknadnega šikaniranja, izvirajočega iz zastopanja stališč sindikalne organizacije.

24. člen

1. Sestanki TO OOS so izven delovnega časa vseh ali večine članov TO OOS.

2. Prav tako so praviloma sestanki predsedstva TO izven delovnega časa vseh ali večine članov predsedstva razen v primerih nujnih in neodložljivih zadev.

25. člen

1. Nadzorni odbor se izvoli na občnem zboru OOS.

2. Nadzorni odbor vsaj enkrat letno kontrolira finančno in materialno poslovanje TO OOS. Iz svoje srede izvoli predsednika, sestaja pa se po potrebi. Na občnih zbiorih in sestankih TO OOS obvešča o omenjenem poslovanju TO.

26. člen

1. Ob sprejemanju stališč o pomembnih vprašanjih samoupravljanja in delovnih ter življenjskih razmer je TO OOS dolžan zagotoviti si mnenje in podporo članstva; lahko tudi v obliki referendumu, kakor to predvideva člen 19 statuta ZSJ.

2. Sklep, sprejet na referendumu, je obvezen za vse člane in organe OOS.

27. člen

V posameznih obratih oziroma sklopih obratov se formirajo sindikalne podružnice, in sicer:

- sindikalna podružnica topilnice (topilnica I. in II., priprava vložka, skladišče ingotov),
- sindikalna podružnica livarne (livarna, čistilnica, modelna mizarna),
- sindikalna podružnica kovačnice (kovačnica, termična obdelovalnica),
- sindikalna podružnica valjarne (valjarna),
- sindikalna podružnica SMO (mehanska obdelovalnica, vzmetarna, jeklovlek),
- sindikalna podružnica SEVO (energetski obrat, elektro remont, strojni remont, gradbeni remont, promet),
- sindikalna podružnica uprave (uprava, OTKR, skladišča),
- sindikalna podružnica ŠC (šolski center).

28. člen

1. Organi sindikalnih podružnic so: občni zbor SP, sindikalni odbor podružnice, izvršni odbor, predsednik in nadzorni odbor.

2. Volitve v vse organe sindikalnih podružnic so javne.

3. Sindikalne podružnice delujejo po pravilih osnovne organizacije sindikata Ž. R. in po pravilih o delovanju sindikalnih podružnic.

IV.

ORGANIZACIJA SEJ IN SESTANKOV

29. člen

Organi OOS se sestajajo in zavzemajo stališča v zvezi s svojimi splošnimi nalogami, naštetimi v 5. členu, še posebej pa:

- kadar gre za pomembne organizacijske spremembe v našem podjetju (likvidacija, integracija, delitev delovne organizacije ali enote ipd.),
- kadar predlaga sestanek višji organ sindikatov.

30. člen

1. Tovarniški odbor se sestaja razen zadev iz člena 16 še v naslednjih primerih:

- po potrebi,
- če to želi 10 % članstva ali ena tretjina članov TO OOS,
- če to predlaga višji organ sindikata.

2. Članstvo lahko skliče sejo TO v obliki pismene zahteve, vložene pri tajniku TO, ali pa na sestanku TO OOS, kjer se zahteva ugotovi v zapisniku.

3. O redni seji morajo biti člani TO obveščeni vsaj 4 dni pred datumom, določenim za sejo. V istem roku morajo dobiti tudi material za sejo, če je to potrebno. Praviloma bi morali dobiti tudi osnutek zaključkov.

4. Glasovanje na sestanku TO in drugih organov je lahko javno ali tajno. Sklepi so sprejeti z navadno večino glasov vseh članov TO OOS oziroma drugih organov OOS.

31. člen

Tovarniški odbor na vsaki seji sprejme dogovor o načinu izvedbe zaključkov in sklepov ter program dela. Ta vsebuje: čas, v katerem naj se akcija odvija, sestav ali način, kako naj bo izvedena, določilo o tem, kdo je za akcijo konkretno zadolžen, način kontrole in način, kako bo članstvo obveščeno o realizaciji sklepov, stališč ali akcije.

V.

JAVNOST DELA IN OBVEŠČANJE

32. člen

Javnost dela sindikalnih podružnic, TO OOS in drugih organov sindikata se izraža v demokratičnem načinu sprejemanja stališč, v javnosti poslovanja vseh organov OOS in sindikalne organizacije v celoti, v dajanju predlogov in odgovorov nanje, v stalnem informiranju članstva o tekočih zadevah.

33. člen

Demokratičnost postopka za sprejemanje predlogov, stališč in dogovarjanja se izraža v tem:

— da član OOS daje ustne in pismene predloge o posameznih vprašanjih članu TO OOS ali neposredno TO OOS ali predsedstvu. Sindikalni organ ali član organa, na katerega je predlog naslovljen, je dolžan v roku 14 dni o predlogu razpravljati, zavzeti do njega svoje stališče in predlagatelja z njim v roku 3 dni obvestiti,

— da mora TO o pomembnejših vprašanjih iz dela OOS, komisij in drugih organov obvezno predhodno konzultirati članstvo, preden zavzame stališče, bodisi na sestanku TO OOS, sindikalnih podružnic, preko komisij, članov TO, članov predsedstva, in sicer v pisni obliki ali kako drugače.

34. člen

Materialno finančno poslovanje TO OOS in drugih organov sindikata je javno. O porabljenih sredstvih poroča 4-krat letno blagajnik TO ali član nadzornega odbora na seji predsedstva in 2-krat letno na seji TO ter na občnem zboru OOS.

35. člen

1. Seje TO so javne in jim lahko prisostvuje katerikoli član sindikalne organizacije, vendar nima pravice glasovanja.

2. Da bi ugotovili javnost dela, morajo biti dnevni redi objavljeni na oglasnih deskah, sklepi sej pa praviloma objavljeni v tovarniškem glasilu.

36. člen

Tajnik TO oziroma za to določen član odgovarja za obveščanje članstva o delu predsedstva in TO, o sprejetih sklepih in stališčih.

VI.

AKCIJSKA ENOTNOST SINDIKALNE ORGANIZACIJE

37. člen

TO OOS sprejema v svoj program dela tudi sklepe in akcije, ki so kot obvezni za vso organizacijo sprejeti na plenarnih, skupščinskih in kongresih organov sindikata.

38. člen

Za organiziranje akcij, ki jih predlaga višji sindikalni organ in ki so sprejete kot skupna obveznost, je odgovoren predsednik TO OOS ali od njega zadolžen član TO OOS. Dolžan je spoštovati tudi roke teh akcij.

39. člen

Za nepravčasno izpolnjevanje od višjih organov sindikatov ali Zveze sindikatov predlagane in na demokratičen način dogovorjene akcije lahko predsedstvo pokliče na odgovornost za to akcijo določenega člana. Ob večkratnem neizvrševanju skupne akcije višji sindikalni organ o tem opozori TO OOS.

40. člen

V težnji po koordinaciji in enotnosti akcije ter s ciljem tesnejših stikov in sodelovanjem med OOS in drugimi organizacijami sindikata pošilja TO delovni program in sklepe ter stališča dela OOS v vednost občinskimi oziroma medobčinskimi sindikalnim organom.

41. člen

Z namenom ugotoviti učinkovitost delovanja sindikata se predstavniki TO OOS udeležujejo posvetovanj in sestankov občinskih in drugih organov sindikata, TO pa vabi predstavnike teh organov na svoje seje ob reševanju važnejših vprašanj.

VII.

SODELOVANJE OOS Z DRUGIMI DRUŽBENO-POLITIČNIMI ORGANIZACIJAMI IN DEJAVNIKI V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI

42. člen

OOS se pri svojem delu naslanja tudi na politične pobude in je sam pobudnik za razreševanje vprašanj, ki zadevajo samoupravni položaj članov ter v ta namen vzdržuje delovne stike z organizacijo ZKS in ZMS, s samoupravnimi organi ter strokovnimi službami naše delovne skupnosti ter z drugimi dejavniki izven delovne organizacije.

43. člen

Sodelovanje OOS z ZKS in ZMS v naši delovni organizaciji se izraža v medsebojnem izmenjavanju delovnih iniciativ, v usklajevanju delovnih programov in v racionalnem razmejevanju aktivnosti ter v medsebojnem povezovanju in nastopanju ob skupnih akcijah oziroma problemih.

44. člen

Sodelovanje OOS s samoupravnimi organi in strokovnimi službami se izraža:

— s samoupravnimi organi v predlaganju zadev, ki naj bi jih ti organi obravnavali in o njih odločali, v uresničevanju sklepov teh organov, kolikor se ujemajo s stališči OOS, s sodelovanjem na sejah UO, DS in drugih organov samoupravljanja,

— s strokovnimi službami: z dajanjem predlogov za izboljšanje poslovanja ter z zahtevo, da TO OOS dobi pri njih vse potrebne informacije in materiale za svoje delo.

45. člen

OOS sodeluje tudi z dejavniki izven delovne organizacije — z občinskimi (medobčinskimi) sindikalnim svetom, krajevno skupnostjo, športnimi organizacijami itd. — če za to obstaja potreba in je sodelovanje obojestransko koristno.

VIII.

IZOBRAŽEVANJE SINDIKALNIH KADROV IN KADROVSKA POLITIKA

46. člen

Predlagani kandidati za delo v organih OOS morajo biti predvsem najbolj delavni in ugledni člani naše delovne skupnosti, ki uživajo splošno zaupanje članstva. Še posebej je pomembno načelo, po katerem naj bodo organi OOS sestavljeni po možnosti sorazmerno glede na starostno in kvalifikacijsko strukturo članstva. S kandidiranjem v organe OOS se morajo kandidati osebno strinjati, sicer je kandidatura nična.

47. člen

OOS organizira sama izobraževanje za članstvo in vodstvo predvsem v obliki posvetov, razgovorov in razprav. Njeno članstvo pa se vključuje tudi v izobraževalno dejavnost, ki jo organizirajo samoupravni organi znotraj delovne organizacije in v izobraževalno dejavnost, ki je organizirana zunaj naše delovne skupnosti, in sicer v seminarje, tečaje, politične in druge šole ipd. Še posebej je važno izobraževanje za vodstvo sindikalnih podružnic in OOS ter za kandidate za to vodstvo.

48. člen

Izobraževanje za delo v sindikatu je enakovredno strokovnemu izobraževanju, zato so člani vodstva sindikalnih podružnic in OOS dolžni, da se stalno družbeno-politično izobražujejo.

IX.

MORALNA IN MATERIALNA PRIZNANJA SINDIKALNIM DELAVCEM

49. člen

OOS posveča posebno pozornost svojim dolgoletnim članom, ki imajo zasluge za celotno aktivnost sindikalne organizacije. V ta namen jim izreka ali izroča:

— ustna ali pismena priznanja, diplome ipd.,
— knjižne nagrade ali druga spominska darila,
— denarne nagrade,
— predlaga samoupravnim organom, da jih nagradijo z izrednim dopustom ipd.

X.

MATERIALNA SREDSTVA IN PRAVNI POLOŽAJ OOS IN SINDIKALNIH PODRUŽNIC

50. člen

1. Materialna sredstva OOS sestojijo iz denarnih sredstev in druge imovine. Denarna sredstva sestojijo iz članarine, dotacij ter izrednih in drugih dohodkov.

2. Materialna sredstva sindikalnih podružnic sestojijo iz denarnih sredstev dela članarine in drugih dohodkov. Delitev tistega dela članarine, ki ostane OOS, izvrši TO OOS z vsakoletnim finančnim načrtom in to članarino razdeli med sindikalne podružnice in TO OOS.

51. člen

Finančno poslovanje sindikalnih podružnic in OOS se izvaja na osnovi letnega finančnega plana. Le-ta se sprejema na sestankih odborov sindikalnih podružnic in na sestanku TO OOS. Predlog plana mora biti vsaj teden dni pred tem poslan članstvu.

52. člen

Honorarje oziroma plačila za tehnična in druga opravila določa za sindikalne podružnice izvršni odbor podružnice, za TO pa predsedstvo TO OOS.

53. člen

Osnovna organizacija sindikata Železarne Ravne je pravna oseba.

54. člen

O odtujitvi in nabavi nezemeljskih OOS odloča TO OOS ali občni zbor. Za polnovečjavno odločanje je potrebna prisotnost najmanj polovice članov.

XI.

KONČNO DOLOČILO

55. člen

Ta pravila so bila sprejeta na občnem zboru OOS dne in začnejo veljati s 1. januarjem 1969. leta.

Pušča

Monika Terseglav, dipl. inž.

LUŽENJE

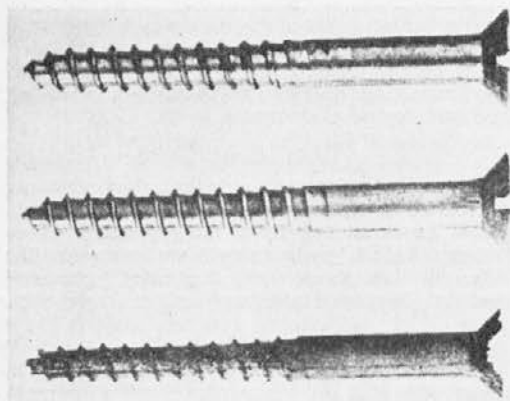
(Nadaljevanje)

5. Vpliv dodatkov na luženje

Razni dodatki pri luženju povečajo efekt luženja in preprečujejo lužilne napake, s tem da odvezemajo razvijajoči se vodik in preprečujejo prevelike kovinske izgube.

5.1 — Inhibitorji

Pri luženju stremimo za tem, da se odloči samo škaja, površina jekla pa ostane nenagrizena. Ker pa je škaja neenakomerno porazdeljena po površini in je tudi debelina neenakomerna, na nekaterih delih

Slika 3

materiala še vedno deluje kislina na škajo, medtem ko na drugih že najeda osnovno kovino. Zato dobimo nažrto površino, porabimo več kisline in se tvori več vodika, ki prodira v luženi material.

Dodatke, ki preprečujejo nagriz lužnega materiala in ne vplivajo na potek luženja, so v zadnjih 50 letih temeljito preiskali — imenujemo jih inhibitorje. Pionir na tem področju je vsekakor dr. Vogel, ki je že l. 1918 opozoril na prednosti luženja s tako imenovanimi sparbeizami. Prej so kot inhibitorje uporabljali naravne materiale, sedaj pa so kemično sestavljeni z dodatki za tvorbo pene, z Na kloridom itd. Molekularna teža je približno 300, koncentracija pa mora biti 0,03 do 0,1 odst. inhibitorja. V lužilni raztopini so težko topni. Z inhibitorji prihranimo do 30 odst. kisline, s čimer je tudi odpadne lužilne kisline manj.

Slaba stran nekaterih inhibitorjev je, da podaljšajo čas luženja, ker odpade mehansko delovanje vodika na odlučanje škaje, vendar pa lahko to izravnamo z mešanjem kopeli.

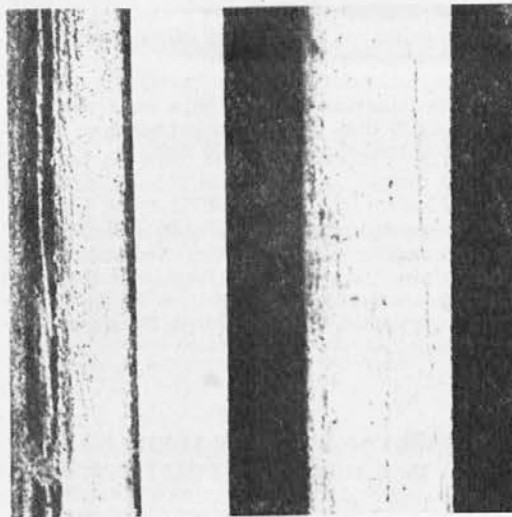
Dober inhibitor mora zadostiti naslednjim zahtevam:

- biti mora popolnoma ali disperzno — koloidno topen,
- preprečiti mora razvijanje vodika,
- na potek luženja ne sme slabo vplivati,
- ne sme ostati na površini kovine kot film, ki bi se ga pri izpiranju ne dalo odstraniti,
- pri običajnih in povišanih temperaturah mora biti stabilen,
- biti mora poceni.

Način delovanja inhibitorja razlagajo različno. Trdili so, da na metalni površini tvori plast brez por, ki obvaruje kovino nagrizenja. Vendar so pa drugi zopet ugotovili, da je v tej oblogi 60 odst. por, in razvili druge teorije. Na primer pri luženju se tvorijo na jekleni površini anodna in katodna območja. Najedenje kovine povzroča na katodi razvijajoči se vodik. Katodni inhibitorji preprečujejo razvijanje vodika, anodni pa topljenje železa. Nekatere spojine imajo lastnosti enega in drugega inhibitorja. Mnogi inhibitorji vsebujejo do 90 odst. NaCl, da preprečijo nagriz kisline pri visokih temperaturah, posebno pri jeklih z visokim ogljikom.

Mnogi inhibitorji imajo lastnost, da se pri koncentraciji nad 60 g Fe/l raztopine in nad 80° C izločajo. To se posebno rado zgodi v modernih kontinuirnih lužilnih napravah, kjer je zelo kratek čas kontakta med kopeljo in materialom in mora inhibitor reagirati v zelo kratkem času. Zato 25 odst. teh naprav dela brez inhibitorja.

Učinkovitost inhibitorja spoznamo z merjenjem izgub železa in merjenjem količine razvijajočega se vodika. Vsebnost

Slika 4

tega v prisotnosti inhibitorja pade za 90 odst.

Vsi raziskovalci ugotavljajo, da je za vsak primer luženja potreben drug inhibitor, preizkušen v laboratoriju, in da so običajno rabljeni inhibitorji zelo različni po učinkovanju.

Dobre rezultate so pokazali inhibitorji na bazi dibenzil sulfoksida. Lahko pa so sestavljeni iz različnih mešanic organskih spojin, npr. benzola, etilamina, benilakridina, fenil hidrazina in podobno, kar bo pa vedno ostalo poslovna tajnost vsakega proizvajalca. Na sliki 3 imamo posnetke vijakov pred luženjem in po njem z dodatkom in brez dodatka inhibitorja. Preizkus in posnetek sta bila narejena v laboratorijih dr. Hoecka v Düsseldorfu.

5.2 — Ostali dodatki

V novejšem času se vedno bolj razširja tudi uporaba dodatkov, ki vplivajo kot po-

Slika 5

speševalci oz. aktivatorji. Povečujejo močljivost lužine in s tem kontakt med lužino in materialom.

Z uporabo teh sredstev se zmanjša tudi izguba kisline, ki jo po luženju odnesemo iz kopeli, ker spremenijo površinsko napetost lužine. Na ta način prihranimo kislino, izplakovalne in nevtralizacijske kopeli se ne izrabijo tako hitro in je odpadne vode zato manj.

6. Lužilne napake

6.1 — Lužilna krhkost

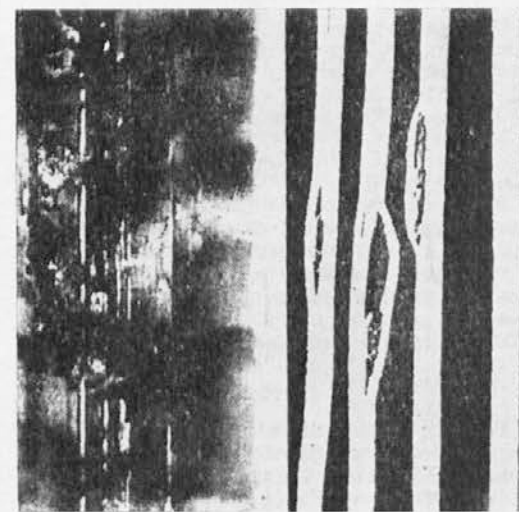
Pri luženju je ogromno možnosti, da ne uspe — predvsem pri luženju v močnih kislinah, kjer razvijajoči se vodik v atomarni obliki prodira v strukturo jekla in zapolnjuje prazna mesta v železovi rešetki. Tako nastanejo v jeklu napetosti, ki poslabšajo mehanske lastnosti. Pojav označujemo kot lužilno krhkost.

Preprečujemo jo z izbiro pravilne koncentracije in temperature lužine, predvsem pa z uporabo inhibitorja, ki mora biti primeren za vsako vrsto jekla.

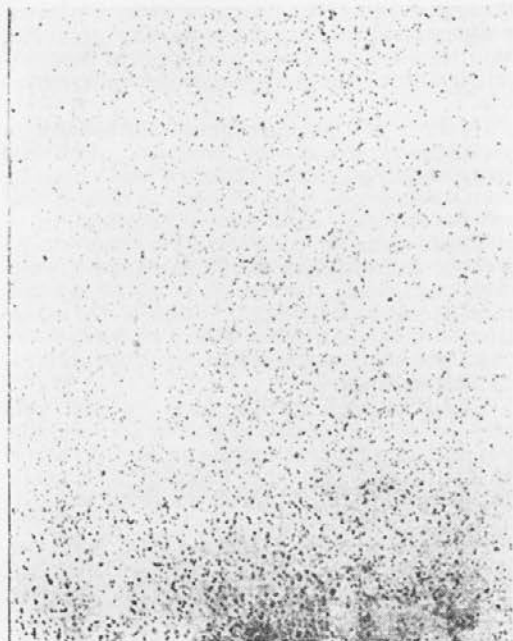
6.2 — Zaluženost

Zaluženost je napaka, ki nastopi prav tako zaradi premočnega delovanja kisline, pri čemer se topi kovinsko železo, ogljik pa se izloča na površini materiala kot črna obloga. Ko jo odstranimo, se zelo jasno pokažejo napake na površini (slika 4).

Vzrok zaluženja je predvsem prevroča kislina in predolg čas učinkovanja. Uporabljati moramo inhibitorje, pri bolj občutljivih jeklih celo specialne inhibitorje.

Slika 6

Slika 7

6.3 — Lužilni mehurčki

Ta napaka nastopa predvsem pri luženju pločevine. Medtem ko del vodika med luženjem izhaja iz kisline, ga ostane nekaj na površini materiala, prodira vanj in se nabira v mikrolunkanjih, ob vključkih itd. Če tako ploščevino nadalje termično obdelujemo, se pod vplivom temperature volumen ujetega vodika zveča, kar povzroča nastanek lužilnih mehurčkov (sl. 5, 6). Obseg difuzije vodika je odvisen od debeline luženega materiala, temperature in sestave lužilne raztopine. V žvepleni kislini vsebnost difundirajočega vodika z naraščajočo temperaturo in koncentracijo kisline narašča. V solnokisli raztopini, ki je ekvivalentna količini žveplene kisline, je difuzija vodika manjša. Elementi 4. do 6. skupine v periodičnem sistemu kot C, P, As, Sn, S, Pb, Sb, Bi, Se, Te, ki so nagnjeni k tvorbi hidridov, pospešujejo difuzijo vodika v osnovni metal. Zato naj bo v lužilni raztopini čim manj As, Sb in sulfidov.

Edini način preprečevanja te napake je zmanjšati možnosti razvijanja vodika z uporabo inhibitorjev. Le v izjemnih primerih je vzrok v materialu samem.

6.4 — Lužilne pore

Ta napaka nastane zelo pogosto pri luženju korozijsko odpornih jekel. Vzrok je lahko že v samem načinu izdelave jekla ali pri luženju zaradi neprimerne mešanice kisline. Posebno neugodne so že izrabljene in umazane lužine, močno prenasočene z železovimi solmi. Pojav je podoben luknjičavi koroziji (sl. 7, 8).

Napako preprečimo tako, da skrbimo, da je lužina sveža in neizrabljena in z dodatki inhibitorja, predvsem pri visoko legiranih, hladno predelanih jeklih.

6.5 — Lužilne razpoke

Lužilne razpoke nastopajo zaradi nepravilnega luženja pri pocinkanih delih, zaradi difundirajočega vodika, ki se hoče po pocinkanju zopet sprostiti (slika 9).

Preprečujemo jih tako, da uporabljamo svežo in čisto lužino ter ustrezni inhibitor.

6.6 — Napake emajliranja

So zelo različne in skoraj vedno posledica kakršnihkoli lužilnih napak. Samo v primeru, da upoštevamo vse varnostne ukrepe in uporabljamo specialne inhibitorje, lahko iščemo vzroke napak v materialu samem.

6.7 — »Finančne« napake

Važno je omeniti tudi to vrsto napak, ker se s smotrnim luženjem lahko prihrani ogromno sredstev.

Nepotrebno velike porabe kisline lahko zmanjšamo, če skrbimo, da je cilj luženja samo odprava železovih oksidov, to se pravi, ne smemo dopustiti, da kislina nažira tudi osnovni material in se tako razkaja. Zato uporabljamo inhibitorje.

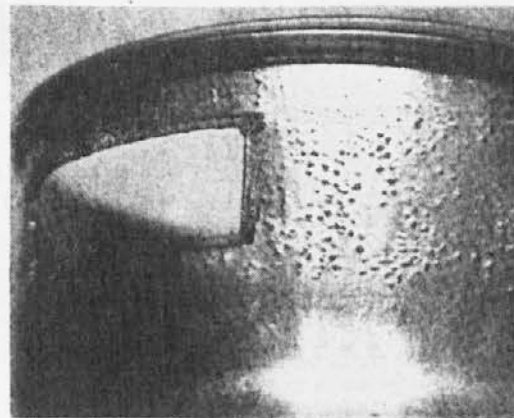
Često delamo tudi to napako, da hočemo izrabljeno lužino izboljšati z dodatki sveže kisline. Tako »popravljen« lužina vsebuje vedno več železovih soli in so tudi možnosti nastanka lužilnih napak vedno večje. Poleg tega pa je poraba kisline včasih večja, kot če bi pripravili novo kopel. Napol izrabljeno kislino zato raje uporabljamo za predluženje ali pa zvišamo njen učinek s segrevanjem in popolnoma izrabljeno zamenjamo.

Včasih se zaradi nevednosti pojavlja tudi mnenje, da je proces luženja pravilen, če kopel kuha in valovi. To pa pomeni samo, da se zaradi učinkovanja kisline na kovino razvijajo precejšnje količine vodika, ki vzbukavajo kopel. Rezultat ni boljše in hitrejše luženje, ampak izguba dragocenega materiala.

6.8 — Splošni ukrepi za preprečevanje lužilnih napak

Že pri vsaki posamezni napaki sem navedla vzroke in načine preprečevanja. Važno za uspešno luženje je upoštevati naslednja navodila:

1. Skrbeti je treba za čistočo v lužilnici.
2. Vse mastne predmete je potrebno pred luženjem temeljito razmastiti. Na

Slika 9

mestih, kjer se materiala ne prime voda, tudi lužina ne more učinkovati.

3. Uporabljati smemo le dobro kislino brez arzena.

4. Za vsak material moramo izbrati optimalno koncentracijo, temperaturo in čas luženja.

5. Koristno je gibanje kopeli s posebnimi stroji ali komprimiranim zrakom.

6. Če je mogoče, je priporočljivo imeti za vsako vrsto materiala svojo banjo. Boljše je imeti v lužilnici eno kopel preveč kot premalo.

7. Potrebno je dobro izplakovanje luženega materiala, po možnosti s toplo vodo, in ustrezna nevtralizacija.

8. Videli smo, da skoraj vse lužilne napake lahko odpravimo z dodatki inhibitorja in lahko trdimo, da je uporaba pravih inhibitorja ključ za smotno luženje brez napak. Stroški nabave inhibitorja so zelo majhni v primerjavi s škodo, če luženje ne uspe.

Področje luženja je zelo komplicirano in obsežno. Če se v nekem obratu pojavljajo lužilne napake kljub upoštevanju vseh varnostnih mer, je priporočljivo povabiti specialista in slediti njegovim nasvetom.

(Se nadaljuje)

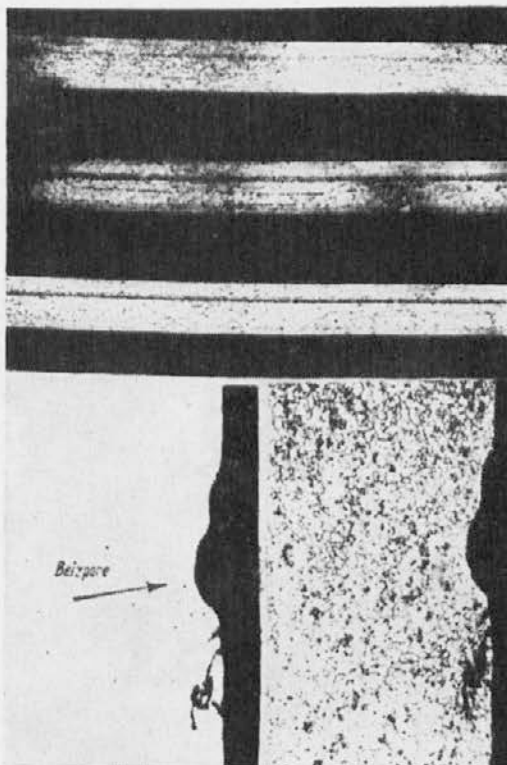
ZANIMIVOSTI IZ ŽELEZARSTVA

Alžirija gradi novo železarno v bližini mesta Annaba. Predelovala bo domačo železovo rudo v končni izdelek — debelo in tanko ploščevino ter vroče in hladno valjane trakove. Zanimivo je, da gradijo železarno različne države, in sicer: pripravo rude in plavže Francija, jeklarno Sovjetska zveza, obe valjarni Italija in valjarne trakov Italija in Belgija.

Združene države Amerike intenzivno modernizirajo jeklarno z uvajanjem kisikovih konvertorjev namesto SM peči. V letu 1968 bodo izdelali v kisikovih konvertorjih že 45 milijonov ton jekla in leta 1970 celo 60 milijonov ton. Predvidevajo, da bodo do leta 1975 v ZDA izdelali 75 % jekla v kisikovih konvertorjih, 20 % jekla v elektro obločnih pečeh, ostalih 5 % pa bi odpadlo na vse ostale postopke.

Kanada se je odločila porušiti staro SM jeklarno v železarni »Sault St. Marie« in namesto SM peči zgraditi kisikove konvertorje. Kljub veliki konkurenci je naročilo dobila avstrijska tvrdka VÖEST iz Linza, ki bo zgradila oba konvertorja.

J. R.

Slika 8

Poezija, glasba in cvetje — vse to je zelo lepo. Toda če ne bi bilo žena, vsega tega ne bi znali vrednotiti.

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

POSVETOVANJE O TOPLOTNI OBDELAVI

Pri zvezi inženirjev in tehnikov v Beogradu deluje jugoslovanska komisija za toplotno obdelavo. Ta prireja vsako leto enkrat, po potrebi pa tudi dvakrat strokovna posvetovanja jugoslovanskih strokovnjakov s področja toplotne obdelave jekel. Ta posvetovanja niso pomembna samo po vsebini referatov in diskusij, ampak predstavljajo predvsem možnost medsebojnih stikov in izmenjave izkušenj med vsemi, ki se ukvarjajo s toplotno obdelavo. Zato zanimanje za ta posvetovanja iz leta v leto narašča, pa tudi strokovni sestav udeležencev se izboljšuje. V zadnjih letih so redno med udeleženci obratovodje in tehnologi skoraj vseh vodilnih jugoslovanskih kalilnic in drugih oddelkov toplotne obdelave. Med udeleženci pa srečamo tudi vedno več konstrukterjev, strokovnjakov za tipizacijo in interno standardizacijo v podjetjih, orodjarjev, strokovnjakov iz kontrole in drugih inženirjev ter tehnikov, ki so kakorkoli vezani na toplotno obdelavo jekel. Tudi profesorji in asistenti s fakultet metalurške in strojne stroke ter sodelavci inštitutov se zadnjih posvetovanj redno udeležujejo in tudi aktivno sodelujejo pri diskusijah.

Ta posvetovanja so že nekaj let tradicionalna. Menda je bilo prvo tako posvetovanje v organizaciji zveze inženirjev in tehnikov leta 1956, vendar v manjšem obsegu. Od tedaj je bilo posvetovanje prirejeno vsako leto, nekajkrat pa celo dvakrat. Število udeležencev je hitro naraščalo. Pokroviteljstvo in neposredno organizacijo posvetovanja ter gostiteljsko vlogo prevzamejo vsakokrat nekatera vodilna jugoslovanska podjetja.

Med dosedanjimi pokrovitelji in organizatorji posvetovanj o toplotni obdelavi najdemo podjetja:

Industrija alata — Trebinje (2-krat), FRA — Čačak (2-krat), CER — Čačak (2-krat), 21. maj — Beograd, IMR — Beograd, IMT — Beograd, ZMAJ — Zemun in še nekaj drugih podjetij.

Posebej je treba poudariti, da pri pokroviteljstvu teh posvetovanj daleč vodi kemijska industrija ANTIKOR iz Beograda. To podjetje ima na področju toplotne obdelave kot proizvajalec vseh sredstev za toplotno obdelavo, korozijsko zaščito in maziva vsekakor največje interese, zato je bilo tudi sopokrovitelj vseh posvetovanj v zadnjih letih.

Nekako zadnjih pet let se tudi sodelavci naše železarne redno udeležujejo teh posvetovanj, medtem ko smo prejšnja posvetovanja obiskali le priložnostno. Naši sodelavci so na nekaj zadnjih posvetovanjih sodelovali tudi s predavanji in pokazali nekatere zanimive re-

zultate ter metode raziskovalno-razvojnega dela v železarni Ravne. Naši predstavniki so bili vedno tudi v središču diskusije, saj so jih k temu vedno izzvala neposredna vprašanja ali pa posebno zanimanje udeležencev.

Naravno je, da so si mnogi udeleženci želeli obiska v železarni, ogleda obratov in laboratorijev ter tesnejšega stika. Vedno pogostejša so bila vprašanja: »Ali bo kdaj posvetovanje na Ravnah in kdaj bo?« Tako je prišlo do predloga za posvetovanje na Ravnah v letošnjem letu. Predlog je bil med sodelavci železarne takoj sprejet, vsi so takoj ocenili, da je to za nas potrebno in interesantno. Zelo aktivno so mnogi sodelovali s smernicami, idejami in predlogi. Bilo je celo precej predlogov, ki so daleč presegali možnosti in realnost. Žal je treba pripomniti, da je bilo sodelovanje v obdobju predlogov, idej in smernic mnogo bolj aktivno in široko kakor v času neposrednih priprav in same izvedbe v dneh posvetovanja. No, tudi to kaže, da so priprave in izvedba posvetovanja potekale »normalno«!

Seveda so se tudi referati predajali do zadnjega dne in nekatere druge priprave so bile izvršene v zadnjem času. Kljub temu je bilo do začetka posvetovanja vse v redu pripravljeno, tako da je bil potek nemoten. Tudi zbornik vseh referatov je bil sicer s precejšnjimi napori izdan še ob pravem času in razdeljen pred začetkom. Ta zbornik vsem udeležencem služi kot pomemben strokovni material.

Poglejmo, kako je posvetovanje potekalo!

Pokroviteljstvo sta si delila železarna Ravne in Antikor — Beograd. Železarna Ravne je prispevala šest referatov, Antikor pa skupno z 21. majem — Beograd in Degussa iz Zahodne Nemčije štiri.

Posvetovanje je otvoril predsednik komisije za toplotno obdelavo pri Zvezi inženirjev in tehnikov v Beogradu in glavni metalurg v podjetju Industrija motora — Rakovica dipl. inž. Predrag Stošić. Poudaril je poseben pomen posvetovanja na Ravnah in možnost strokovnih stikov med proizvajalci in potrošniki jekel.

V pozdravnem in otvoritvenem govoru je naš glavni direktor tov. Klančnik posebej poudaril pomen toplotne obdelave kot zelo pomembne tehnološke faze za doseganje zadovoljivih svojstev jekla in za njihovo izboljšanje v delovnih procesih z uporabo jekla za konstrukcijske dele in orodja. Še daleč niso izkoriščene možnosti in boljša toplotna obdelava odpira širše in nove možnosti pri uporabi jekel.

Prav gotovo je železarna Ravne kot proizvajalec zelo zainteresirana za pravilno uporabo jekel in tako toplotno obdelavo, ki omogoča

doseganje najboljših lastnosti izdelkov. Mora podpirati splošen napredek na tem področju, zato je tudi z zadovoljstvom sprejela pokroviteljstvo in organizacijo letošnjega posvetovanja.

Direktor je v kratkem orisal naš sedanji in perspektivni proizvodni program, povečanje naših kapacitet in izboljšave ter modernizacijo tehnološkega postopka. Posebej je omenil razvoj raziskovalne dejavnosti v železarni. Investicijska vlaganja bodo skoraj podvojila naše sedanje možnosti, izboljšave in uvedba novega organizacijskega sistema pa predstavljajo garancijo, da bomo postali solidnejši in zanesljivejši dobavitelji jekel. V tem so perspektive naših potrošnikov in na tem mora biti osnovano zaupanje.

Strokovni del posvetovanja je bil zelo zgoščen in se je odvijal dopoldne in popoldne. Referati so bili razdeljeni po strokovni vsebini na štiri okvirne skupine. Referate in diskusije po teh vsebinskih skupinah so vodili strokovnjaki teh področij:

dipl. inž. Predrag Stošić — IMR, dipl. inž. Žika Veličković — ZMAJ — Zemun, dipl. inž. Srećko Slemenik — Železarna Ravne, dipl. inž. Janez Žvokelj — Metalurški inštitut — Ljubljana.

Referati posvetovanja so zbrani v posebnem zborniku, ki je na razpolago v našem dokumentacijskem centru, imajo pa ga tudi mnogi udeleženci posvetovanja iz naše železarne. Zato ne bomo opisovali podrobne vsebine, ampak bomo v nadaljnjem navedli le naslove referatov:

Jože Borštner, dipl. inž. (Železarna Ravne): Smernice razvoja na področju konstrukcijskih jekel,

Jože Rodič, dipl. inž. (Železarna Ravne): Kaljivost jekla — osnova za boljšo gospodarnost, pravilnejšo in lažjo izbiro jekla,

K. H. Winter (Degussa — Wolfgang): Avtomatične naprave za termično obdelavo,

Ljubomir Ristić, dipl. inž. (Antikor — Beograd): Nevtralizacija odpadnih cianidnih soli za termično obdelavo,

Eysell, dipl. inž. (Degussa — Durferit): Uporaba tenifer postopka za obdelavo zobatih koles in orodja,

Mitja Šipek, dipl. inž. (Železarna Ravne): Problem razločevanja feromagnetnih materialov po sestavi in trdoti z metodo brez porušitve in magnetno strukturno analizo,

Janez Bratina, dipl. inž. (Železarna Ravne): Domači materiali za grelnе elemente za visoke temperature — ravnin in ravnal,

Franč Černe, dipl. inž. (Železarna Ravne): Zarjenje jekla za cementacijo na feritno — perlitno strukturo za boljšo obdelavo,

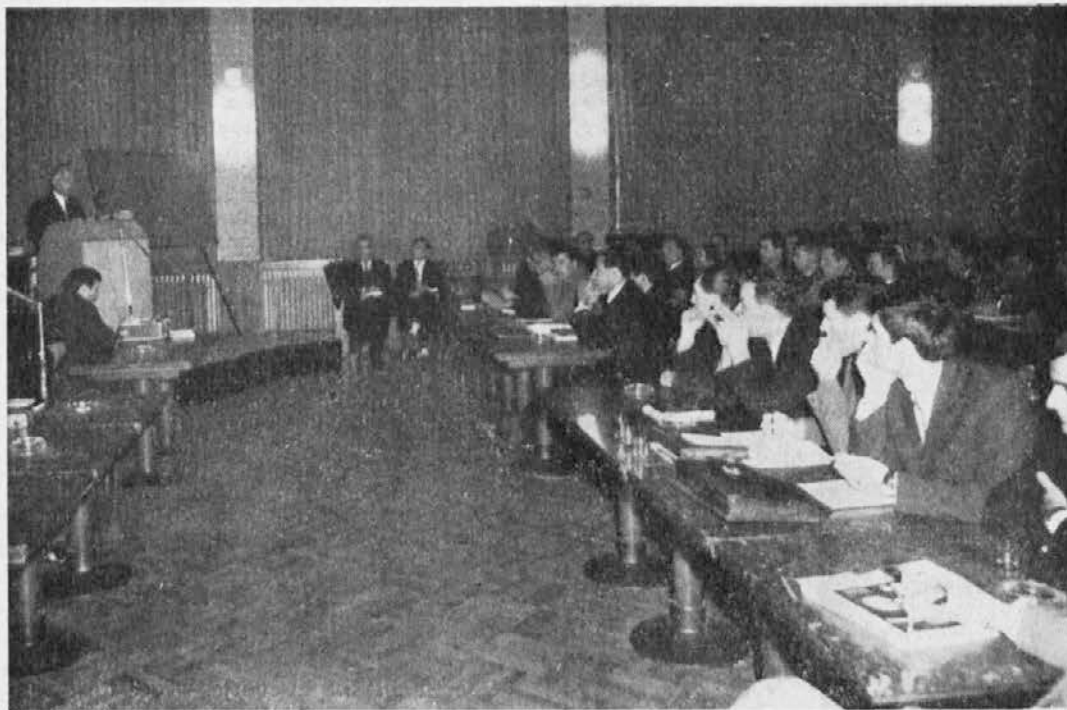
Olga Konstantinović, dipl. inž., Mileva Vukšanović, dipl. inž. (21. maj — Beograd): Termična obdelava za boljšo obdelovalnost ulitkov iz mikrolitine,

Milan Pavić (Železarna Ravne): Vpliv mikrostrukture po termični obdelavi na sposobnost za hladno deformacijo.

To je bil program prvih dveh dni posvetovanja.

Prišlo je že v navado, da se udeležba na teh posvetovanjih izven rednega programa izkoristi za strokovne posvete in izmenjavo izkušenj pri reševanju čisto določenih problemov. Poleg želja za pomoč pri reševanju težjih problemov toplotne obdelave orodij in konstrukcijskih delov so številni udeleženci prinesli s seboj celo svoje vzorce in se z nami, proizvajalci jekel, posvetovali o tehnologiji, o problemih izboljšanja kvalitete naših jekel in njihovih izdelkov, želeli so preiskave, ogled naših proizvodnih obratov, kontrolnih in raziskovalnih laboratorijev in osnovne informacije o naših metodah dela, o izpopolnjevanju organizacije proizvodnje in raziskav ter o metodiki in perspektivnem razvoju glede na boljšo kvaliteto jekel in boljše pogoje dobav, v čemer je glavna skrb naših kupcev.

Vse to smo pričakovali. Zavedali pa smo se tudi ogromnega števila udeležencev posvetovanja, ki je skupaj z domačimi preseglo 180. Ob tako velikem številu brez posebnega programa ni mogoče zadovoljiti želja posameznikov. Zato smo v prvih dveh dneh posvetovanja izvedli anketo, na osnovi odgovorov in podatkov v anketi pa smo sestavili program za tretji dan posvetovanja.

Direktor Gregor Klančnik je pozdravil udeležence seminarja

Anketo so vsi udeleženci skrbno izpolnili in pokazalo se je izredno zanimanje za nudene možnosti:

96 udeležencev je želelo ogled proizvodnih obratov,

89 udeležencev je želelo splošni ogled laboratorijev:

— 8 s posebnimi željami za razgovore in podrobnejši ogled kemijskih laboratorijev,

— 49 poseben ogled metalografskega laboratorija s posebnimi željami za usklajevanje metod preiskave, ogled mikroskopije v vročem in dilatometriji,

— 72 poseben ogled laboratorijev za mehanske preiskave in laboratorijske kalilnice,

— 43 za poseben ogled, razgovore o problemih in demonstracije v defektoskopskih laboratorijih,

41 udeležencev je želelo ogled tehničnega muzeja in DTK,

15 udeležencev je želelo posebno debato o uporabi matematične statistike v kontroli in raziskavah,

12 udeležencev je želelo podrobnejšo razlago o statistični obdelavi podatkov iz toplotne obdelave in izkoriščanju teh pri izdelavi tehnoloških predpisov,

25 udeležencev je želelo posebno debato o merobstojnosti orodnih jekel,

18 udeležencev je želelo osnovne informacije o principih organizacijskega sistema GEORGA,

14 udeležencev je v anketi navedlo željo za posebne tehnične — komercialne razgovore, za usklajevanje tehničnih prevzemnih pogojev.

Na osnovi teh podatkov iz ankete smo izdelali v obliki sheme celotni »vozni red« tretjega dne. Seveda so se mnoge teme prekrivale po času, zato so morali udeleženci med navedenimi željami izbirati najinteresantnejše.

Raziskovalci in vodje laboratorijev so vodili ali prevzemali posamezne skupine. Vse se je odvijalo dokaj lepo in organizirano, le da je bilo število udeležencev pri ogledu laboratorijev precej večje od pričakovanega. Prav tako se je pri tehničnih razgovorih v teku dneva pojavilo nad 60 udeležencev, medtem ko je bilo prijavljenih le 14.

Lahko rečemo, da je bil posebno tretji dan posvetovanja posebno uspešen.

Med drugim je v anketi tudi 56 udeležencev izrazilo željo, da bi postali redni naročniki Železarskega zbornika, ki si zelo hitro pridobiva ugled kot strokovna revija. Če ga bomo naprej razvijali in izboljševali, bo tudi ta postal pomemben za ugled slovenskih železarn in vreden vloženega denarja.

Razumevanje naše direktorije, posebno glavnega direktorja G. Klančnika in komercialnega direktorja B. Florjančiča, je omogočilo, da je bilo posvetovanje organizirano tako, da smo z njim lahko zadovoljni. Tudi gostoljubnost smo pokazali v pravi meri. V času reforme in naših splošnih težav ni možnosti in ne opravičila za bahavo gostoljubje. Zato smo na skromen, a pozoren način skušali pokazati, da kljub težavam in splošni štednji ne pozabljamo na svoje kupce, ampak jih cenimo, jim posvečamo pozornost, jih skušamo seznaniti tako s težavami kakor tudi z našim delom in perspektivami, na osnovi česar nam lahko zaupajo. Od udeležencev smo dobili vtis, da smo ta namen dosegli z organizacijo posvetovanja, s splošno gostoljubnostjo (ne samo z večerjo) in pozornostjo, pri čemer je bil prav gotovo predvsem tretji dan najpomembnejši. Vsem, ki so sodelovali pri izvedbi tretjega dne, je to pomenilo precejšnje breme, a bilo je vredno truda, saj smo navezali mnogo novih neposrednih stikov, rešili prenekateri problem in mnoge tudi vnaprej preprečili, izmenjali smo mnogo koristnih informacij in izkušenj, predvsem pa smo si verjetno pridobili s tem, da smo odprli vrata in pokazali naše delo, možnosti in perspektive, precej zaupanja in pripravljenost za neposredno sodelovanje z našimi kupci.

Za strokovni del posvetovanja je bil zadolžen inž. Jože Rodič, za organizacijski in komercialno propagandni del pa tov. Haramija.

Sedaj, ko je to pomembno posvetovanje za nami, se oba zahvaljujeta svojim sodelavcem za pomoč pri izvedbi posvetovanja. Posebno poštrevovalnost so pokazali predvsem tov. Jože Pšeničnik, tov. Kajzer, tov. Boštjan in tov. Krista Močivnik, ki so bili v času posvetovanja in pred njim na razpolago in voljni dela od jutra do večera.

J. R.

SEMINAR O UPORABI IN LASTNOSTIH ORODNIH JEKEL

V dneh od 12. do 14. novembra t.l. je Metalburo iz Zagreba organiziral v Črni seminar o uporabi in lastnostih orodnih jekel naše proizvodnje. Tega seminarja se je udeležilo 58 predstavnikov iz 35 podjetij. Večinoma so bili to inženirji, tehniki in visokokvalificirani kalilci. V glavnem je bil namen seminarja spoznavanje lastnosti naših orodnih jekel, navodil za uporabo naše tehnične dokumentacije o lastnostih teh jekel pri sestavljanju realnih kvaliteten zahtev in spoznavanje z načinom naročanja.

Metalburo izdaja za jekla iz programa jugoslovanske tipizacije posebne publikacije z naslovom »Tipizirani čelik« v obliki posameznih listov z vsemi razpoložljivimi podatki o določeni kvaliteti jekla. Tu se navaja vse, od oznak in primerjave s tujimi standardi, smernih ke-

mijskih sestavov, področja uporabe, navodil za toplotno obdelavo in podatkov o lastnostih do tipiziranih dimenzij. Te izdaje tehnične dokumentacije pravzaprav dajejo pravi pomen tipizaciji jekel, ker vse te podatke dajejo neposrednim potrošnikom — uporabnikom jekla. Vse prejemalec Metalburo kartotečno evidentira, tako da jim tekoče dostavlja vse spremembe. Na ta način povezuje Metalburo vse jugoslovanske železarne s potrošniki jekel. Ker je dokumentacija orodnih jekel potrebna posebne razlage in ker smo mi praktično edini proizvajalec, je bil seminar v naši neposredni bližini. Na ta način imamo dober stik s potrošniki naših jekel in naše tržišče je informirano brez naših večjih vlaganj.

Nekaj dni pred tem je bil podoben seminar o tipiziranih jeklih za cementacijo v Zagrebu. Medtem ko je bilo težišče seminarja v Črni na naših sodelavcih, smo v Zagrebu samo z enim predstavnikom sodelovali v diskusiji.

Jože Rodič, dipl. inž.

KULTURNA KRONIKA

Na pobudo občinske konference SZDL je bila 21. novembra letos na Ravnah ustanovna skupščina občinske zveze kulturno prosvetnih organizacij, na kateri so predstavniki vseh kulturno prosvetnih društev v občini po daljši razpravi sprejeli statut in izvolili odbor zveze. Doslej društva med seboj skoraj niso bila povezana, občinska zveza pa naj bi bila zavestni in načrtni usmerjevalec in voditelj kulturne politike v občini ter bi si s svetom za kulturo in prosveto pri občinski skupščini delila delo in pristojnosti.

Poročila in razprava na ustanovni skupščini niso dala posebno razveseljive podobe s področja kulturno prosvetne dejavnosti v naši občini.

Predsednik sveta za kulturo in prosveto inž. Šipek je ugotovil, da neka stalna navzočnost kulture pri nas seveda je. Za to skrbijo poklicne oziroma redno dotirane ustanove, npr. knjižnice, likovni salon, spomeniško varstvo, godbi pri rudniku in železarni. Za vse drugo delo pa je pri društvih žalostni refren iz leta v leto enak: denarja in prostorov ni, družbenopolitične organizacije se kaj malo menijo za to, stari amaterji se umikajo, novih, mladih pa ni. Ker glede denarja tudi v prihodnje ne kaže dobro, je ogroženo še sedanje delo društev (zanimivo je, da so ta bolj prizadevna po vaseh kot po dolinskih središčih).

Dobro je delala letos Svoboda na Prevaljah, velika kulturna akcija je bila tudi kulturna izmenjava z Ždarom, vse premalo pa je zato razvito načrtno sodelovanje z zamejsko Koroško, ki bi lahko bilo mnogo bolj plodno.

Žalosten primer nerazumevanja za kulturo je tudi dejstvo, da je npr. ravska železarna, ko je prišla v poslovno izgubo, začela štediti pri Koroškem fužinarju in ga namerava skriti za polovico.

Ta del poročila je vzbudil presenetljivo živahen odmev, saj je nekaj diskutantov odločno podprlo mnenje, naj bi Koroški fužinar v svoji dosedanjih obliki izhajal neokrnjeno še naprej, saj bi iskanje sofinancerja za njegovo redno izhajanje na občini pomenilo odtrgovanje že tako skromnih sredstev drugi kulturni dejavnosti v občini.

Predsednik obč. konference SZDL prof. Golčer je ugotovil, da sta rast rudnika in železarne v povojnih letih povzročila veliko priseljevanje ljudi in s tem rast naših krajev. Ti priseljenci so z domačini vred pomagali zgraditi gospodarsko stavbo občine, nikakor pa se s tem še niso avtomatično vključili v življenje krajev na ta način, da bi bili zavestni krajski in občani. Za njihovo rast v to smer, za oblikovanje zavesti delavcev, bi bilo treba bolj dosledno graditi kulturno politično nadstavbo v občini. Prav tu pa ni niti enotnega koncepta niti dela, saj se danes kdo od vodilnih ljudi v občini trudi za razvoj športa, drugi spet za gospodarstvo, medtem ko kultura vidno zaostaja.

Ugotovitvi inž. Šipka, da imajo Ravne sicer športne objekte, ki jim jih lahko zaveda vsa Slovenija, da pa je naš kulturni dom tak, da bi se ga sramovale tudi bolj revne občine, je dodal prof. Golčer dejstvo, da Ravne pri svojih 7000 prebivalcih ne znajo in ne znajo priti niti do lastne knjižarne, in imenoval to resnico z eno samo besedo — zanikrnost.

Šmohor

Dobri, stari pianino

Prof. Mrdavšič je trezno ugotovil, da so sredstva za investicije v kulturne domove in objekte najbrž zunaj moči kulturnikov, uresničljivi in torej realni pa bi bili izboljšani organizacijski prijemi pri kulturi.

Po zgledu občinske zveze za telesno kulturo bi lahko v večjih krajih prirejali npr. šole za gledališko umetnost, da bi tako podzidali kulturne temelje pri najmlajših, nato pa nadaljevali z delom pri mladini, kjer bi lahko v okviru ZMS oblikovali skupine, ki bi se vključile v kulturno prosvetna društva. Zadolžiti bi bilo treba tudi delavsko univerzo, da bi posvetila enako pozornost kot zdaj družbeno ekonomskemu izobraževanju, v prihodnje tudi estetskemu in kulturnemu izobraževanju občanov.

Nadaljnja razprava je pokazala, da bi lahko nova občinska zveza konkretno pomagala obuditi kulturno dejavnost v Mežici, pa tudi možnosti za sodelovanje z republiško zvezo kulturno prosvetnih društev so precej ugodne. Občinska zveza oziroma novi odbor bosta morala tudi izdelati neki ključ za delitev sredstev, da

odročni kraji pri tem ne bi bili prikrajšani.

Novi zvezi in njenemu vodstvu želimo pri delu zares mnogo uspehov.

*

Konec novembra je bil občni zbor ravenske Svobode, na katerem so med drugim ugotovili že precej znana dejstva, da namreč nekatere sekcije uspešno nadaljujejo delo prejšnjih let (godba, knjižnica, folklor, oktet), druge pa iz objektivnih razlogov manj. Obisk na občnem zboru je bil tokrat izredno dober. Prav bi bilo, da bi kdo od udeležencev občnega zbora napisal podrobnejši pregled uspehov, težav in načrtov za januarško številko Koroškega fužinarja. Še vedno namreč upamo, da bo izšla.

*

Naš slikar Franc Boštjan je z nekaj svojimi deli sodeloval na razstavi ob dnevu republike v Slovenjem Gradcu. Ker je tja menda težje prodreti kot v Maribor ali čez mejo, mu čestitamo. O njegovem delu bomo kaj več napisali v prihodnji številki našega lista.

n. r.

ZAHVALA

Izrekava iskreno zahvalo vsem, ki so Mihaela Hribernika v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo sindikalni podružnici železarne Ravne, pevskemu zboru društva upokojencev Prevalje in ravenskim lovcem, ki so se spomnili svojega lovskega tovariša. Iskrena hvala tudi vsem dobrim prijateljem, sosedom, znancem in sodelavcem za nesebično pomoč ob težki uri in za številne darovane vence.

Žena Katica in sin Mihael

skih poročevalskih zvrsti, o člankovskih zvrsteh: uvodniku, komentarju in članku, pa tudi že o novinarsko-literarnih zvrsteh: reportaži, portretu in feljtonu. Četrty, zadnji dan seminarja, smo se seznanili z drugimi novinarskimi zvrstmi, kot so kritika, recenzija, glosa, karikatura in fotografija, ter dobili koristna navodila o izboru načinov gradnje in zvrsti glede na naravo informacijskega sredstva v delovni organizaciji.

O vsakem od navedenih poglavij bi lahko človek veliko napisal, če bi ga vzel pod drobnogled, marsikaj bi bilo koristno za širok krog bralcev in mogoče bomo o tem v našem Fužinarju večkrat kaj napisali. Tako zbrana poglavja, kot jih danes predstavljamo, naj predstavljajo le približno sliko načinov in znanj, s katerimi se sedma sila pri svojem delu srečuje in se jih tudi poslužuje z edinim namenom, da bi bralcu lahko ob različnih priložnostih na najboljši način predstavila informacijo. Na drugi strani pa naj ta prikaz kar sam pove, da smo na seminarju izvedeli veliko koristnega. Seveda pa štirje dnevi za tako obsežno snov niso dovolj, in pridobljeno znanje bo potrebno še in še utrjevati, da bo postalo res pravo vodilo pri vihtenju našega orožja — peresa.

Posebna vrednost seminarja je bila tudi v vajah. V prostem času, navadno po predavanjih ali zjutraj pred začetkom, smo morali narediti več vaj iz različnih tem in te vaje so bile potem tudi analizirane pred celotnim avditorijem. In še ena prednost: z različnimi ljudmi prideš v stik, izkušnje se dobijo tudi v pogovorih.

In ko tako poslušas o moči tovarniškega tiska, o tem, da lahko to ali ono informacijo zgrabiš tako ali drugače in jo posreduješ naprej v obliki, ki bo bralca najbolj pritegnila, ti misli nehotе uidejo domov, na seje našega uredniškega odbora, k našemu Informativnemu in tudi Koroškemu fužinarju pa še k Obvestilom, ki občasno izhajajo, in začneš primerjati, kako naj bi bilo in kako pravzaprav je. Sicer pa, kako naj bi bilo, večkrat na sejah našega odbora pove tudi naš glavni urednik, a kaj, ko pa govori največkrat trem, saj drugih na sejo sploh ni.

Pri nas imamo toliko intelligence, toliko inženirjev in tehnikov, ekonomistov, funkcionarjev v sindikatu in partiji, pri mladini in drugih društvih, same pismene ljudi, a tiste, ki pišejo v naša glasila, bi lahko večkrat našteali na prste ene roke! Pa menda ja ne gre dvomiti v pismenost našega možganskega trusta? Ali pa mogoče

Podvin — kovačnica znanja

Ali smo pri nas storili vse za dobro informiranje?

Od 19. do 22. novembra je bil v gradu Podvin funkcionalni seminar o tehnikah novinarskega poročanja. Organizatorja sta bila Združenje novinarjev in organizatorjev informiranja v delovnih organizacijah ter delavska univerza »Tomo Brejč« iz Kranja, predavala pa sta novinar Dušan Rebolj in predavatelj na visoki šoli za politične vede, sociologijo in novinarstvo Pavel Zrimšek.

Prvi dan smo poslušali predavanja o pomenu informiranosti zaposlenih za njihovo uspešno delo in resnično vplivanje

na samoupravno odločanje, predavanje o funkciji sistematičnega informiranja, o tem, kakšno naj bo sporočilo, o pogojih samoupravnega komuniciranja, o tehnoloških stopnjah informiranja v delovnih organizacijah in o tem, kako, zakaj in kdaj sestavljati poročila. O funkciji uvodnega odstavka naslova in podnaslova, o novičarskih zvrsteh: vesti, poročilu, intervjuju, izjavi, novinarski konferenci, novinarski anketi in novinarski zgodbi smo poslušali predavanja drugi dan, tretji dan pa smo dobili osnove o funkcionalnosti novinar-

v današnjem času ni kaj pisati? In če smo še bolj kritični, moramo priznati, da pri nas vse preveč pišemo o tem, kar je že bilo, in vse premalo o tem, kaj bo, kaj nas čaka, da bomo bolj pripravljeni na dobro in tudi na slabo, če že mora priti. (Mogoče pa bo takrat tistega slabega manj?) Vse premalo je vesti iz naših obratov. Če pa hočemo to reševati z raznimi intervjuji, ko je treba odgovoriti le na vprašanja, so nekateri odgovori povsem drugačni, kot pa bi bili, če ne bi bili za časopis. Res je sicer, da je drugače govoriti za »šankom«, ali celo na sestanku, kot pa za časopis, ker tam je beseda zapisana. Včasih smo res veliki heroji, le žal, da smo takrat, ko bi se morali kot taki tudi izkazati, vedno zelo — utrujeni.

Ne bom izdal nobene skrivnosti, če povem, da bi morali biti sestavki v našem glasilu (mislim Informativni fužinar) krajši in več bi jih moralo biti. Prav zanimivo bi bilo izvedeti, koliko naših sodelavcev sploh prebere vse dolge članke in o čem bi morali pisati, da bi bila vsebina našega glasila bralcem še bolj blizu. Zavedati se namreč moramo, da pišemo le za bralce, za našega sodelavca in mogoče še za njegovega svojca, in za nikogar drugega. In zato naj bo bralec tisti, ki naj oceni in odloči. To mu moramo omogočiti in mu dati priložnost, da se oglasi in sodeluje. Začeti pa morajo tisti, ki imajo za to več možnosti, ki so bolj večji peresa, potem šele lahko to pričakujemo tudi od drugih. Samo urednik, pa če je še tako dober (na srečo ga imamo), tu sam ne more veliko pomagati, če ne bo večjega in boljšega sodelovanja.

Dragi sodelavci, pišite v naš in vaš Fužinar! Če pa mislite, da vam pisanje ne gre od rok, poiščite urednika, pa bo on, prepričan sem, da rade volje, napisal tisto, kar mu boste povedali, če spada v naš glasilo. Menim, da je pri tem najbolj važno biti pošten in imeti dovolj srca.

-ate-

JOŽE CIGLAR

Jesen je prišla v deželo. Bila je lepa kot še nikoli. Sonce je toplo sijalo, kot da bi se zavedalo, da mu pohaja moč. Lahen vetrič, ki je pihljal, je toploto usmerjal vsem, ki so jo želeli in hoteli imeti. Listje, ki je dobivalo jesensko podobo, je rahlo šumelo in polagoma odpadalo ter oznanjalo, da se prelepa jesen poslavlja od nas. Res nismo dolgo uživali te lepote, kajti prišli so hladni in megleni dnevi.

Tudi ti, dragi Jože, si del tega užival, vendar bolehen. Sonce ti je dajalo moč in oporo za zdravljenje, istočasno pa te zadrževalo, da si polagoma omahoval in tudi omahnil. Najlepši dnevi jeseni so bili, ko si se nekega dne napotil v naše hribe in gozdove, da bi si pridobil moči in zdravja ne samo za delo, ampak tudi zato, da bi preživel svojo družino in otroke, ki so potrebni tvoje nege in moči, da jih spraviš h kruhu. Toda ni te bilo več nazaj iz gozda, kjer si morda pred 23 leti preganjal sovražnika in se boril za svobodo.

Ko smo pred dnevi slišali o tvoji kruti usodi, nismo mogli verjeti, ali je to sploh

mogoče. Ni te več med nami. Vemo, da si bil bolan, da si bolehal na živcih, vendar v 47. letu starosti ne bi smel umreti, bil si še premlad. Premlad zato, ker imaš družino in otroke, za katere je treba skrbeti,

jih izšolati in jim preskrbeti poklic. Vemo, da je tvoja prerana smrt povezana z usodo borca, ker si se kot zaveden Slovenec vključil v narodnoosvobodilno borbo in se boril kot borec in mitraljezec v koroškem odredu, Šercerjevi in Tomšičevi brigadi.

ŠPORTNE VESTI

GIMNAZIJA — ČESTITAMO!

Na zelo slavnosten način so dijaki s proforskim zborom ustanovili svoje šolsko športno društvo. Na ustanovnem zboru, kjer sta govorila predstavnik ObZTK Ravne inž. Strahovnik in ravnatelj gimnazije prof. Golčer, so dijaki izvolili svoj odbor ter si določili tudi že okvirne naloge za bodoče delo. Predsednik šolskega športnega društva je Zoran Janko, tajnica Marjeta Matvoz, blagajnik pa Maja Cesarjeva.

Vsem dijakom in dijakinjam ter proforskemu zboru čestitamo in želimo, da bi njihovo šolsko športno društvo kmalu zaživelo in dobro delalo.

Na Ravnah imamo sedaj že tri šolska športna društva in ta društva bomo vsako zase v prihodnjih mesecih bolj podrobno predstavili.

ALI SE TELESNI VZGOJI OBETAJO RES BOLJŠI ČASI!

13. novembra letos je obiskalo Ravne šest poslancev kulturno-prosvetnega zbora SR Slovenije, da bi se prepričali, kako je kaj s telesno vzgojo pri nas na Koroškem. Razgovorom so z naše strani prisostvovali predstavniki družbenopolitičnih organizacij (ZK, SZDL, sindikat) predstavnik ZPPS Dravograd, župan in predstavnik ObZTK.

19. novembra pa je bil na Ravnah bazenski posvet o telesni kulturi, ki so se ga udeležili predstavniki občinskih zvez za telesno kulturo Radlje, Slovenj Gradec, Dravograd in Ravne in predstavniki ZTKS iz Ljubljane, tovariši Florjančič, Naprudnik in Drnač. Tudi na ta posvet so bili vabljeni vidni predstavniki družbenopolitičnih organizacij in občine, vendar, kot da bi se dogovorili, na posvet ni bilo nobenega.

Lepa je Koroška in Mežiška dolina, lepa je tudi Savinjska in Pohorje, kraji, kjer si hodil, se boril in preganjal fašistično drhal z našega ozemlja. Uspel si, uspeli smo vsi, zadihali smo svobodno v novi domovini. Mlad in svoboden si se pred 14 leti vključil v našo rast, rast koroških fužin. Zaposlil si se v čistilnici, delal vsa leta v težkih pogojih, bil vseskozi vesten in priden delavec. Nisi odklanjal niti najtežjih del in dokazal, da si bil zavesten delavec socialistične domovine. Bil si tih in miren, nisi poznal prerekanja s sodelavci in vsi smo te imeli radi. Zato nas je tvoja prerana smrt zbolela in težko jo bomo pozabili.

Zbrani tu ob tvojem grobu izrekamo tvoji družini, ženi in otrokom ter drugim sorodnikom iskreno in toplo sožalje, ker je njih tvoja prerana smrt najbolj prizadela.

Dragi Jože, ko se poslavljamo od tebe, ti izrekamo vso zahvalo za trud in delo, ki si ga vložil in prispeval, da lahko danes s ponosom gledamo na naš obrat livarne in na našo rast fužin. Želimo ti miren počitek in naj ti bo lahka koroška zemlja!

Na obeh posvetih je bil poudarek na množični telesni kulturi, in kakor vse kaže, se bo tu s skupnimi naporimi moralo nekaj premakniti tudi pri nas na bolje. Razveseljivo je mogoče tudi to, da je naša občinska zveza dobila na obeh posvetih priznanje za svoje delo, in kar je še bolj važno, da sta oba posveta potrdila pravilno politiko naše ObZTK. To je sicer vse lepo in prav, vendar pa bo še bolj prav, če bo telesna vzgoja dobila pri svojem delu tudi tisto pravo podporo od vseh družbenopolitičnih organizacij v občini, republiki in zvezi. Da tu niso mišljene samo obljube, je najbrž razumljivo.

TAKIH SREČANJ SI ŠE ŽELIMO

Z občinsko zvezo za telesno kulturo Kranj ima naša zveza zelo dobre odnose. Kranjske športnike smo imeli spomladi v gosteh pri nas, 24. novembra pa je bilo v Kranju povratno srečanje v plavanju, namiznem tenisu in streljanju z malokalibrsko puško.

Koroški športniki so bili v Kranju zelo prisrčno sprejeti, kar je dokaz več, da taka srečanja niso samo v tekmovalnem, ampak tudi v osnovnem človeškem smislu koristna. Potrebno jih bo torej organizirati tudi v bodoče. Medtem ko so se športniki pogovarjali po svoje, tudi funkcionarji niso ostali križem rok. Našim se je kar milo storilo, ko so izvedeli, da bodo Kranjčani z okolico drugo leto dobili za telesno vzgojo kar 78 milijonov starih dinarjev občinskega proračuna.

Dragi odborniki naše občinske skupščine, dobro si zapomnite to številko, ko boste razpravljali, koliko boste odmerili telesni kulturi pri nas! Upamo, da ne boste nič manj radodarni od kranjskih kolegov. Povedati vam namreč moramo, da so se naši športniki tudi v tekmovalni areni enakopravno borili s kranjskimi. Največje

Kmalu bo prišel voščiti

presenečenje pa so napravili naši pionirji in pionirke v plavanju, saj so premagali kranjske vrstnike, ki so slovenski prvaki! Naši člani so v plavanju izgubili, namiznoteniški igralci in igralke so v petih srečanjih trikrat zmagali, strelci pa so izgubili. Če seštejemo vse ekipe zmage in poraze, dobimo rezultat 3 : 3, torej neodločeno.

Sedaj ste na vrsti vi, dragi odborniki. Športniki vam zaupajo in pričakujejo vsaj enak, če že ne boljši rezultat tudi od vas, ko boste delili sredstva!

ŠD FUŽINAR JEMLJE HUDIČ

Najmočnejše športno društvo v naši občini, društvo, ki nosi ime naših fužin — našega kolektiva, društvo, ki je Sloveniji, Jugoslaviji in svetu predstavilo veliko dobrih športnikov, društvo nešteti državnih in republiških prvakov, društvo, ki vzgaja vaše otroke, dragi sodelavci, to društvo že dalj časa gloda črv, ki se imenuje prazna blagajna. To društvo bo propadlo, če ne boste vsi dvignili svojega glasu, če ne boste taki kot takrat, ko ste ga ustanavljali, kot takrat, ko ste z žulji pomagali graditi ta in oni športni objekt. Če ne boste taki tudi danes, ga bo res vzel hudič.

Ne bi vam rad odpiral src, vam trkal na čustva, vas prepričeval, ker vem, da imate dobra srca, da ste čustveni, da vas ni potrebno prepričevati, če gre za naše društvo, za društvo naših otrok, ki mora ostati, se mora razvijati in živeti.

Ravenski fužinarji; v vaših rokah je usoda vašega društva! Pomagajte mu čimprej, drugače bo prepozno. Člani delavskega sveta, razpravljajte o našem in vašem društvu, pomoč potrebuje in vi nam jo lahko daste!

Vodstvu ŠD Fužinar pa priporočam, da stopi pred vas, pred vse komuniste in pred vse odbore sindikata in pove jasno in

glasno, v kakšnih težavah se nahaja. Prepričan sem, da ga boste razumeli, in oštetje ga, zakaj ni prišlo prej, ker sami sebi bomo pa res pomagali.

— ate —

STRELSKI ŠPORT

Strokovni odbor za strelski šport pri ObZTK na Ravnah je priredil 21. novembra kontrolno tekmovanje v počastitev 29. novembra. Tekmovanja se je udeležilo 20 tekmovalcev iz Mežice, Črne in Raven.

Prvo mesto je osvojil Anton Špegel s 516 krogi, drugi je bil Vinko Zatler s 502 krogoma, tretji Evgen Korinšek s 491 krogi.

V letu 1968 so osvojili značko »odličen strelec«: Anton Špegel (z zračno puško), Jože Homan, Mirko Hrovatič, Evgen Korinšek in Vinko Zatler (vsi MK).

Značko »dobrega strelca« pa so osvojili za leto 1968: Ivan Franc, Alojz Mori, Ivan Gostenčnik, Stanko Bricman, Mitja Homan, Alojz Repotočnik. — ervi —

SINDIKALNO PRVENSTVO

Komisija za šport in rekreacijo pri tovarniškem odboru sindikata železarne Ravne je priredila v drugi polovici novembra sindikalno prvenstvo v streljanju z zračno puško za posameznike.

Tekmovanja se je udeležilo 65 tekmovalcev iz posameznih obratov. Največ jih je bilo iz livarne, sledi SEVO in SMO. Graje vredna pa je udeležba uprave in kovačnice.

Rezultati: 1. Anton Helbl, valjarna, 159 krogov, 2. Edvard Sagernik, SEVO, 157 krogov, 3. Hinko Pepevnik, SMO, 156 krogov, 4. Mitja Homan, livarna, 152 krogov, 5. Leopold Ranc, SMO, 151 krogov, 6. Marjan Retko, SMO, 149 krogov, 7. Rožič, livarna, 148 krogov, 8. Matija Franc, SMO, 147 krogov, 9. Franc Podmeninšek, SMO, 137 krogov, 10. Anton Vehovar, SEVO, 136 krogov.

Vsi sodelujoči so izrazili željo, da bi bilo še več takšnih srečanj. — ervi —

NOVEMBRA SO NASTOPILI DELOVNO RAZMERJE

Jakob Knez — KV, Franc Klančnik — SS, Franc Rus, dipl. inž. elektrotehnik.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Jožef Cigler — NK, Lovro Vnuk — NK, Herman Bukovec — KV, Đuro Jurovič — NK, Živko Gičič — NK, Mirko Hribernik — KV, Maks Čevnik — NK, Miha Svetina — PK, Oto Berglez — KV, Albert Rebernik — PK, Janez Borko — KV, Drago Klančnik — KV, Milan Uranker — KV, Stanko Hromc — SS, Jože Kotnik — KV, Leon Hancman — KV, Anton Ivartnik — NK, Alojz Trefalt — KV, Franc Finžgar — KV, Milan Došen — KV, Alojz Potočnik — NK, Stanko Jamnik — KV, Marjan Rožen — KV, Gregor Peruš — VSS, Jurij Marjetič — SS.

OBRATNE NEZGODE V NOVEMBRU 1968

Jožef Gostenčnik, skladiščna služba — pri premeščanju elektrod mu je zmečkalo sredinec in pristanec na desni roki.

Jožef Pšeničnik, elektroremont — ko je zagajal motor plinskega čistilca, se je zaradi velikega zagonskega momenta potegnil električni plamen in ga opeknel po obrazu in roki.

Naš upokojenec

Franc Bezgovšek, rojen 16. septembra 1908, zaposlen v železarni Ravne od 27. marca 1954 kot sušilec jeder v livarni. Starostno upokojen 13. novembra 1968

Anton Ošlovnik, topilnica — ko je izpraznjeval kokile, ga je železni odpadke (korenina) zadel v čelo.

Avzugst Razgoršek II., mehanična delavnica — pri odstranjevanju ostružkov se je vrezal v palec leve roke.

Marjan Rožen, mehanična delavnica — pri montaži ferodnih segmentov na sklopko mu je ta zdrsnila na desno roko in mu poškodovala tri prste.

Jurij Selišnik, topilnica — ingot se mu je skotalil na desno nogo.

Alojz Višinski, topilnica — ko je montiral zamašilni drog v ponovco, je pri ogrevanju druge ponovce, ki je bila oddaljena 2 metra, počila gumijasta cev za dovod nafte. Tekoča nafta je brizgnila po ponesrečencu in se vžgala ter ga opekla po obeh nogah.

Ljudmila Hrastelj, kemijski laboratorij — pri menjavi steklenih cev pri visoko frekvenčni peči je dobila drobec stekla v oko.

Dominik Šnabel, čistilnica — pri odlaganju jeklenih ulitkov v zaboj si je izpahnil levo roko v ramenu.

Branko Podbrežnik, kovačnica — vroča škaja mu je padla za čevljev desne noge ter ga opekla.

Štefan Džuran, topilnica — pri izvlačevanju ingotov iz kokil mu je kokila padla na levo nogo ter mu poškodovala meča in peto.

Peter Čebulj, vzmetarna — pri brušenju sekača se je brusilna plošča razletela in ga je drobec plošče udaril po zgornji čeljusti.

SLOVARČEK TUJK

abstrakcija — posplošenje, odmišljanje lastnosti, strani ali zvez v stvareh, pojavih ali procesih

absurd — nesmisel, neumnost

biandrija — dvomoštvo, zakon žene z dvema možema

bibliofilm — mikrofilm, na katerega v večjih knjižnicah posnemajo rabljene ali dragocene knjige

disputirati — razpravljati; prepirati, pričkati se o čem; voditi disputacijo

editor — izdajatelj, založnik

eksempten — izvzet, oproščen

fascinacija — očaranje; čar, očarujoč (nepremagljiv, včasih hipnotičen) vpliv

gigantizem — nenormalna, velikanška rast telesa ali posameznih delov, največkrat zaradi nepravilnega delovanja možganskega podveska

gigolo — najeti, poklicni plesalec, tudi moški, ki ga vzdržuje ženska ali ki živi od ljubezenskih zvez

ignorant — nevednež, praznoglavec

imperativen — velelen, ukazovalen, zapovedovalen, velelniški, ki se tiče velelnika

komparativa — primerjalna književnost

kompensirati — nadomestiti kaj, odškodovati za kaj; poplačati, povrniti škodo; obračunati, izravnati račune

polemizirati — sodelovati v polemiki, razpravljati, prepirati se o čem